

# ***Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény***

## ***Egységes Pedagógiai Programja***

***2011.***

Mottó: "Minden valóban szeretetteljes kapcsolatban jelen van az elkötelezettség érzése. Aki valóban törődik más lelki fejlődésével, az tudatosan vagy ösztönösen, de tisztában van vele, hogy a fejlődést csak az állandóság érzetét magában hordozó kapcsolatban lehet elősegíteni. A kiszámíthatatlanságnak az elhagyatás félelmétől kísértett légkörében a gyerekek nem juthatnak el a pszichés érettség fokára."

(M. Scott Peck: A járatlan út)

# Tartalom

|                                                                                                                                                                                                                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>A Bölcsődei Tagintézményről:</b> .....                                                                                                                                                                                                                                          | 6  |
| A csanádpalotai Bölcsőde ismertetése .....                                                                                                                                                                                                                                         | 6  |
| <b>I. fejezet A DÉR ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLAI TAGINTÉZMÉNY PEDAGÓGIAI PROGRAMJA</b> .....                                                                                                                                                                                           | 8  |
| Bevezetés .....                                                                                                                                                                                                                                                                    | 9  |
| <b>Az iskola pedagógiai programja és a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai...</b>                                                                                                                                                                                    | 9  |
| A) NEVELÉSI PROGRAM .....                                                                                                                                                                                                                                                          | 11 |
| 1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK .....                                                                                                                                                                                                                                                    | 11 |
| 2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI .....                                                                                                                                                                                                        | 12 |
| 2.1.Célok és feladatok - alsó tagozat.....                                                                                                                                                                                                                                         | 12 |
| 2.2. Célok és feladatok - felső tagozat .....                                                                                                                                                                                                                                      | 14 |
| 3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK .....                                                                                                                                                                                                                | 17 |
| Az értelem kiművelése (kognitív kompetencia fejlesztése).....                                                                                                                                                                                                                      | 17 |
| A segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia fejlesztése).....                                                                                                                                                                                                                | 17 |
| Egészséges és kulturált életmódra nevelés (személyes kompetencia fejlesztése).....                                                                                                                                                                                                 | 17 |
| Szakmai képzés alapozása (speciális kompetencia fejlesztése) .....                                                                                                                                                                                                                 | 17 |
| 4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK .....                                                                                                                                                                                                                              | 18 |
| A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:.....                                                                                                                                                                                                                  | 18 |
| 5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ÉS A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK.....                                                                                                                                                                         | 19 |
| • Az iskolaotthonos nevelés és oktatás - a nem szakrendszerű oktatásra alapozva - egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét. .... | 19 |
| 5.1. Rendszeres és alkalmanként szervezett tanórán kívüli foglalkozások formái .....                                                                                                                                                                                               | 19 |
| 5.2. A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenység.....                                                                                                                                                                                                 | 21 |
| 5.3. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek.....                                                                                                                                                                                                              | 22 |
| 5.5. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése .....                                                                                                                                                                                                           | 24 |
| Fejlesztési program készítése .....                                                                                                                                                                                                                                                | 24 |
| 5.6. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek.....                                                                                                                                                                                                                    | 24 |
| 6. A SZÜLŐK, A TANULÓK ÉS A PEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI.....                                                                                                                                                                                                              | 25 |
| Feladata: .....                                                                                                                                                                                                                                                                    | 25 |
| 7. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ .....                                                                                                                                                                                                                                      | 26 |
| SZÜKSÉGES, NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ .....                                                                                                                                                                                                                                       | 26 |
| ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE .....                                                                                                                                                                                                                                           | 26 |
| B) HELYI TANTERV .....                                                                                                                                                                                                                                                             | 27 |
| 1.AZ EGYES ÉVFOLYAMOKON TANÍTOTT TANTÁRGYAK, KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, EZEK ÓRASZÁMAI, AZ ELŐÍRT TANANYAG ÉS A KÖVETELMÉNYEK .....                                                                                                                            | 27 |
| 1.1 Az egyes évfolyamokon alkalmazott tantervek .....                                                                                                                                                                                                                              | 27 |
| NAT= 2003. évi törvénymódosítás és a NAT 2003 alapján felülvizsgált helyi tanterv                                                                                                                                                                                                  | 27 |
| 1.2. A képzés belső szakaszai:.....                                                                                                                                                                                                                                                | 28 |
| • bevezető szakasz első - második évfolyam – nem szakrendszerű,.....                                                                                                                                                                                                               | 28 |
| 1.3. Az 1 - 4. évfolyam tantárgyi rendszere és heti óraszama .....                                                                                                                                                                                                                 | 28 |
| 1.4. Az 5 – 8. évfolyam tantárgyi rendszere és heti óraszama .....                                                                                                                                                                                                                 | 29 |
| Tantárgy/évfolyam .....                                                                                                                                                                                                                                                            | 29 |

|                                                                                                                                                                                 |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Kötelező óraszám.....</b>                                                                                                                                                    | <b>29</b> |
| 1.5. A nem kötelező időkeret felhasználása .....                                                                                                                                | 29        |
| <b>Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei a pedagógiai program mellékletében CD-n található meg. 31</b> |           |
| <b>A helyi tanterv tanulmányi kiránduláson is teljesíthető. ....</b>                                                                                                            | <b>31</b> |
| 2. A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI .....                                                                                                                  | 35        |
| 3. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI .....                                                                                                                        | 35        |
| 4. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI .....                                                                                         | 36        |
| 5. A TANULÓK TELJESÍTMÉNYE, MAGATARTÁSA ÉS SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI.....                                                                | 37        |
| 5.1. A minősítés formái .....                                                                                                                                                   | 37        |
| • <b>Szóbeli .....</b>                                                                                                                                                          | <b>37</b> |
| 5.2. Tantárgyi értékelés .....                                                                                                                                                  | 39        |
| 5.3. A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei: .....                                                                                                           | 40        |
| 5.4. A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei: .....                                                                                                            | 41        |
| 6. AZ ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁI, RENDJE, KORLÁTAI, A TANULÓ ÉRTÉKELÉSÉBEN BETÖLTÖTT SZEREPE ÉS SÚLYA .....                                                                | 42        |
| 6.1. A tanulók írásbeli beszámoltatásának formái:.....                                                                                                                          | 42        |
| 6.2. Az írásbeli beszámoltatás rendje és korlátai:.....                                                                                                                         | 43        |
| 6.3. Az írásbeli beszámoltatások a tanulók tudásának értékelésében betöltött súlya:.....                                                                                        | 43        |
| Érdemjegyek.....                                                                                                                                                                | 43        |
| Érdemjegyek.....                                                                                                                                                                | 44        |
| 7. AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI .....                                                                      | 44        |
| 8. AZ EGYES MODULOK ÉRTÉKELÉSE ÉS MINŐSÍTÉSE, BESZÁMÍTÁSUK AZ ISKOLAI ÉVFOLYAM SIKERES BEFEJEZÉSÉBE .....                                                                       | 45        |
| <b>C) A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK.....</b>                                                                                                           | <b>45</b> |
| <b>D) A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA .....</b>                                                                                                                  | <b>47</b> |
| <b>E) MELLÉKLETEK.....</b>                                                                                                                                                      | <b>47</b> |
| <b>II. fejezet .....</b>                                                                                                                                                        | <b>48</b> |
| <b>AZ ÓVODÁK.....</b>                                                                                                                                                           | <b>49</b> |
| <b>NEVELÉSI PROGRAMJA .....</b>                                                                                                                                                 | <b>49</b> |
| TEVÉKENYSÉKGÖZPONTÚ .....                                                                                                                                                       | 49        |
| <b>AZ ÓVODÁK ADATAI .....</b>                                                                                                                                                   | <b>50</b> |
| <b>HELYZETKÉP AZ ÓVODÁKRÓL .....</b>                                                                                                                                            | <b>51</b> |
| <b>III. AZ ÓVODÁK JELLEMZŐ ADATAI.....</b>                                                                                                                                      | <b>54</b> |
| 1. Személyi feltételek .....                                                                                                                                                    | 54        |
| 2. Az óvodák épületeinek legfőbb jegyei .....                                                                                                                                   | 54        |
| <b>IV. BEVEZETÉS.....</b>                                                                                                                                                       | <b>55</b> |
| <b>V. ÓVODAKÉP.....</b>                                                                                                                                                         | <b>56</b> |
| <b>VI. GYERMEKKÉPÜNK.....</b>                                                                                                                                                   | <b>57</b> |
| <b>VII. A TEVÉKENYSÉKGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI .....</b>                                                                                                       | <b>58</b> |
| 1. Óvodánk nevelési céljai: .....                                                                                                                                               | 58        |
| 2. Óvodánk hagyományai, értékei: .....                                                                                                                                          | 60        |
| 3. Az óvodai nevelés általános feladatai: .....                                                                                                                                 | 60        |
| 4. Feladataink szerepe a nevelési cél elérésében .....                                                                                                                          | 60        |

|              |                                                                                                |           |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 5.           | Tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében .....                                          | 63        |
| 6.           | Képességek szerepe a nevelési cél elérésében: .....                                            | 64        |
| <b>VIII.</b> | <b>A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI .....</b>                                                   | <b>65</b> |
| 1.           | Az óvodai élet megszervezése.....                                                              | 65        |
| 2.           | Óvodáink szubjektív feltételei:.....                                                           | 65        |
| 3.           | Óvodáink objektív feltételei: .....                                                            | 66        |
| 4.           | Óvodáink eszközrendszere .....                                                                 | 67        |
| <b>IX.</b>   | <b>A FEJLESZTÉS TARTALMA .....</b>                                                             | <b>68</b> |
| 1.           | Játék és tanulási tevékenység .....                                                            | 69        |
| 2.           | Társas és közösségi tevékenység .....                                                          | 72        |
| 3.           | Munkatevékenység .....                                                                         | 73        |
| 4.           | Szabadidős tevékenység.....                                                                    | 75        |
| <b>X.</b>    | <b>KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE.....</b>                                                    | <b>75</b> |
| 1.           | A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások .....                                | 75        |
| 1.1.         | Anyanyelv .....                                                                                | 75        |
| 1.2.         | Matematika .....                                                                               | 77        |
| 2.           | A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások .....                | 78        |
| 2.1          | Természet- társadalom-ember.....                                                               | 78        |
| 2.2.         | A születéstől a felnőtt korig. ....                                                            | 79        |
| 2.3.         | Művészeti tevékenységek.....                                                                   | 80        |
| 3.           | Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek..... | 83        |
| 3.1.         | Mindennapi testnevelés.....                                                                    | 83        |
| <b>XI.</b>   | <b>A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....</b>                             | <b>84</b> |
| <b>XII.</b>  | <b>CSOPORTSZERVEZÉSI FORMÁK .....</b>                                                          | <b>84</b> |
| <b>XIII.</b> | <b>A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI .....</b>                                                   | <b>85</b> |
| 1.           | Az óvodai tervezőmunka írásos dokumentumai:.....                                               | 86        |
| <b>XIV.</b>  | <b>AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE .....</b>                                                       | <b>86</b> |
| 1.           | Óvoda-család .....                                                                             | 87        |
| 2.           | Óvoda-bölcsőde.....                                                                            | 89        |
| 3.           | Óvoda-iskola .....                                                                             | 89        |
| 4.           | Óvoda-egészségügyi szervek.....                                                                | 90        |
| 5.           | Óvoda-közművelődési intézmények .....                                                          | 90        |
| 6.           | Óvoda-fenntartó.....                                                                           | 90        |
| 7.           | Óvoda - Gyermekjóléti Szolgálat .....                                                          | 91        |
| 8.           | Az óvoda kapcsolata más óvodákkal .....                                                        | 91        |
| 9.           | Egyéb kapcsolatok .....                                                                        | 91        |
| <b>XV.</b>   | <b>SAJÁTOS FELADATOK.....</b>                                                                  | <b>92</b> |
| 1.           | Gyermekvédelem .....                                                                           | 92        |
| 2.           | Óvodáink speciális szolgáltatásai .....                                                        | 93        |
| 3.           | Sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlesztése. ....                                           | 93        |
| <b>XVI.</b>  | <b>AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....</b>                                         | <b>96</b> |
| 1.           | Az óvodába lépés és a beiratkozás feltételei: .....                                            | 96        |
| 2.           | Az iskolába lépés feltételei .....                                                             | 96        |
| <b>XVII.</b> | <b>ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZER.....</b>                                                   | <b>97</b> |
| 1.           | A nevelési programunkat meghatározó szakmai dokumentumok .....                                 | 97        |
| 2.           | Óvodánk írásos dokumentumai: .....                                                             | 97        |

|                                                                                          |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....                                       | 97         |
| 4. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése .....       | 98         |
| 5. A program ellenőrzése, értékelése .....                                               | 100        |
| 6. Az óvodai Integrációs Program intézményi önértékelése eredményességének mérése<br>100 |            |
| 7. A programmal kapcsolatos egyéb intézkedések .....                                     | 101        |
| <b>1.sz. melléklete.....</b>                                                             | <b>102</b> |
| INDIKÁTORTÁBLÁZAT .....                                                                  | 102        |
| <b>2. sz.melléklete.....</b>                                                             | <b>103</b> |
| <b>AMBRÓZFALVI .....</b>                                                                 | <b>103</b> |
| <b>EGYSÉGES ÓVODA-BÖLCSŐDE.....</b>                                                      | <b>103</b> |
| <b>SZAKMAI PROGRAM .....</b>                                                             | <b>103</b> |
| <b>1. BEVEZETÉS .....</b>                                                                | <b>104</b> |
| <b>2.GYERMEKKÉP .....</b>                                                                | <b>104</b> |
| <b>II.....</b>                                                                           | <b>105</b> |
| 2. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS CÉLJA:.....                                              | 105        |
| 3. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPELVEI .....                                          | 105        |
| 4. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FELADATAI .....                                          | 107        |
| 5. A BÖLCSŐDEI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI .....                                         | 108        |
| 5.1. Kapcsolat a szülőkkel.....                                                          | 108        |
| 5.2. Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás .....              | 109        |
| 5.3. „Saját gondozónő” - rendszer .....                                                  | 109        |
| 5.4. Gyermekcsoportok szervezése.....                                                    | 109        |
| 5.5. Napirend .....                                                                      | 110        |
| 5.6. A bölcsőde kapcsolatai más <i>intézményekkel</i> .....                              | 111        |
| 6. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FŐBB HELYZETEI .....                                     | 111        |
| 6.1. Gondozás .....                                                                      | 111        |
| 6.2. Játék.....                                                                          | 112        |
| 6. 3. Mozgás.....                                                                        | 113        |
| 6.4. Tanulás .....                                                                       | 114        |
| 7. DOKUMENTÁCIÓ .....                                                                    | 114        |
| 8. FEJLŐDÉS LEGGYAKORIBB JELLEMZŐI A BÖLCSŐDÉS KOR VÉGÉRE.....                           | 115        |
| <b>LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....</b>                                                         | <b>116</b> |

## ***Bevezető***

2008. szeptember 1-jével megalakult az új önkormányzati intézmény: a Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény.

Mivel a bölcsődei feladatot ellátó tagintézmény nem az Oktatási és Kulturális Minisztérium illetékességi körébe tartozik, így az ő Szakmai programjuk beépítésére nem került sor, továbbra is önállóak szakmai szempontból.

Az együttműködés megvalósulásának egyéb területei a közös irányító testületekben (igazgatótanács, Kt., szakmai csúcsvezetőség) való arányos részvétel, a rendszeres vezetői szintű konzultációk, egymás napi munkájába való betekintés lehetősége, az óvoda-iskola kapcsolat erősítése, különös tekintettel a tanköteles korúak közül az iskolába lépőkre vonatkozó adatok megismerésére.

A többcélú, közös igazgatású intézmény élén magasabb vezetői beosztásban az intézményvezető áll, aki a munkáltatói jogokat gyakorolja az egész intézményre vonatkozóan. A szakmai vezetést a tagintézmény-vezetők látják el.

A többcélú közös igazgatású közoktatási intézmény tagintézményeinek sajátossága, hogy megtartották kialakult pedagógiai irányultságukat, arculatukat, szokásaikat és hagyományaikat.

A pedagógiai programok kötelező felülvizsgálata és módosítása, egységes szerkezetbe foglalása, az intézményekben meglévő pedagógiai programok felhasználásával, az Alapító Okiratban meghatározottak alapján és a vonatkozó törvények betartásával készült.

## **A Bölcsődei Tagintézményről:**

### ***A csanádpalotai Bölcsőde ismertetése***

A csanádpalotai Bölcsőde 1954-ben létesült, idényjelleggel. Az épület egy régi típusú nagygazdaházból lett kialakítva. A főépületben három csoportszobát, átdót, fürdőszobát, ebédlőt, irodát alakítottak ki, az alsó gazdasági épületből konyhát, mosogató helyiséget, mosókonyhát.

1961-től állandó szakképzett vezető vette át az intézmény irányítását.

1962-től a nyitva tartás állandó lett 25 férőhellyel. A felszereltség kezdetleges volt. A gyermekeknek négyszeri étkezést biztosítottak és a bölcsődében főztek. A bölcsőde reggel 6 – 18 óráig üzemelt hétfőtől szombatig.

1963 után először az alsó épületet újították fel és a fürdőszobát megfelelő felszereltséggel látták el. Új játékok és textíliák vásárlására is sor került ebben az évben.

A 70-es években a bölcsőde minta bölcsőde lett. A gyermekek létszáma ekkor 30 fölé emelkedett.

A gondozónők családlátogatásra mentek a leendő bölcsődésekhez, valamint törzslapokon havonta rögzítették a gyermekek súlyát és magasságát.

A bölcsőde orvosa rendszeresen látogatta az intézményt. A KÖJÁL rendszeresen ellenőrizte a higiénés szabályok betartását.

A gondozónők havi foglalkozási ütemtervet készítenek.

Tavasztól ősziig a bölcsőde udvarán homokozó, mászóakák és szabad mozgáslehetőség áll a gyermekek rendelkezésére.

A saját gondozónő az állandóság segítségével a meghitt, szeretetteljes kapcsolatot alakítja ki a gondozó és gyermek között, ahol az egyéni bánásmód elvét helyezik előnybe. A folyamatos napirend nyugodt gondozási feltételeket teremt.

A szülők egyre inkább megkedvelték a fokozatos beszoktatás előnyeit, amely megkönnyíti a gyermekek zökkenő mentesebb beszoktatását a közösségbe.

A fürdőszobai gondozás során előtérbe került a gyermekek önállóságát elősegítő elv és az egyéni bánásmód.

1991-ben megszűnt a bölcsődei normatíva, így az összes anyagi kiadás a helyi önkormányzatra hárult. Az önkormányzati képviselők a bölcsőde fenntartása mellett döntöttek.

1996-ban összevonásra került a Bölcsőde, az Öregek Otthona, a Védőnői Szolgálat és a Fizioterápia. Az egyesített intézmény neve: Területi Gondozási Központ lett.

1999-ben Szeged lett a Megyei Módszertani Bölcsőde. A továbbképzések a szakmai munka fellendülését eredményezték.

2007. április 1. és augusztus 31. között a Bölcsőde az Alapszolgáltatási Központ és Gyermekjóléti Szolgálat keretén belül működött.

2007. szeptember 1-től az intézményt a helyi óvodához csatolták: Napsugár Óvoda és Bölcsőde Csanádpalotai Tagintézménye lett.

2008. augusztus 15. pedig az újabb intézményi átalakulás időpontja, hiszen ekkor jött létre a Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény.

A Bölcsődei Tagintézmény továbbra is a saját Szakmai Programban meghatározottak szerint működik. A szakmai program az 1 -3 éves korú gyermekek fejlettségéhez igazodva tartalmazza az esztétikai, vizuális, irodalmi, zenei nevelést, az egészségnevelést, a helyes szokások kialakulását, az óvodai érettség elérését az egyéni bánásmód elvét alkalmazva.

A csanádpalotai Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde egységes pedagógiai programmal rendelkezik, amely két fejezetből áll: a Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény Dér István Általános Iskolai Tagintézménye Pedagógiai Programjából és a Napsugár Óvodai Tagintézmény Nevelési Programjából.

A többcélú intézmény jogi státuszát az Alapító Okirat tartalmazza.

## I. fejezet

# *Dér István Általános Iskolai Tagintézmény*

## *PEDAGÓGIAI PROGRAMJA*

### **Mottó:**

*"Az iskola dolga,  
hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,  
hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,  
hogy megtanítsen bennünket a jól végzett munka örömére  
és az alkotás izgalmára,  
hogy megtanítsen szeretni, amit csinálunk,  
és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni."*

*(Szent-Györgyi Albert)*

## ***Bevezetés***

Iskolánkban 1872 óta folyik a tanítás. Intézményünk hosszú ideig katolikus felekezetű népiskolaként működött, majd 1902-től állami fenntartású lett.

2003. május 30-án vettük fel Dér István festőművész nevét.

Helyi tantervünkben és pedagógiai programunkban meghatározó szerep jut a környezeti nevelésnek, a fenntarthatóság kérdéskörének. 2005-ben nyertük el az ÖKOISKOLA címet.

Alapfeladatunk a beiskolázási körzetünkbe tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása, a sajátos nevelési igényű, a Hátrányos Helyzetű: HH-s, a Halmozottan Hátrányos Helyzetű: HHH-s és a Beilleszkedési, Tanulási és Magatartászavarokkal : BTM-s zavarokkal rendelkező tanulók integrált nevelése - oktatása. Intézményünkben nyolc évfolyamos általános iskola működik.

Fenntartónk Csanádpalota és Kövegy község Önkormányzatainak Általános Iskolai Intézményfenntartó Társulása.

Nevelő és oktató munkánk igazodik az itt élő családok egymástól nagymértékben eltérő szociális, anyagi és kulturális helyzetéhez, ezért:

- tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló diákok felzárkóztatását,
- fokozottan figyelünk a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztésére,
- névadónk szellemében külön gondot fordítunk tanulóink művészeti képzésére.

Kiemelt fontosságú feladatunk a lakóhely és a nemzet történetének, hagyományainak megismertetése, a haza iránti szeretet felébresztése, a környezeti nevelés, a különféle világnézetű emberek cselekvő együttélésének gyakoroltatása.

***Gyermekeinkből művelt, jól képzett,  
az életben boldogulni tudó embereket kívánunk nevelni.***

### **Az iskola pedagógiai programja és a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai**

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

#### **Énkép, önismeret**

Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll, a felelősség önmagunkért, az önállóság, az önkifejezés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

#### **Hon- és népismeret**

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése.

### **Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra**

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit.

### **Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés**

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele, a civil társadalom, a lakóhelyi, szakmai, kulturális közösség életében és/vagy, politikai életben. Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges.

### **Gazdasági nevelés**

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát.

Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket.

### **Környezettudatosságra nevelés**

A nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegővésre, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

### **A tanulás tanítása**

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és figyelem, emlékezet működtetése, hanem valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését magában foglalja. A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait.

### **Testi és lelki egészség**

Az iskola nagy feladata és felelőssége, hogy a felnövekvő nemzedékeket egészséges életmódra nevelje, valamint minden tevékenységével szolgálni kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

### **Felkészülés a felnőttléti szerepeire**

Fontos eleme a pályaaorientáció, amelynek célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiaileg tervezett fejlesztése.

## **A) NEVELÉSI PROGRAM**

### **1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK**

#### **- iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása -**

A csanádpalotai Dér István Általános Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban a legfőbb cél az alább felsorolt pedagógiai alapelvek érvényre juttatása.

- 1. Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.**
- 2. A környezet értékeit megőrző, a környezeti problémák iránt érzékeny, szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánunk nevelni a ránk bízott gyermekekből.**
- 2. A legfontosabb pedagógiai feladatunk a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, korszerű ismereteik, képességeik, készségeik kialakítása és bővítése.**
- 3. Folyamatosan részt kívánunk venni lakóhelyünk életében. Pl.: a szülőkkal, különböző intézményekkel ápoltt kapcsolatok révén.**
- 4. Eszményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:**
  - humánus, erkölcsös, fegyelmezett, művelt, kötelességtudó,
  - érdeklődő, nyitott, kreatív, alkotó,
  - becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát,
  - képes a problémák érzékelésére és megoldására, gyakorlatias,
  - képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
  - jó eredmények elérésére törekszik (játékban, munkában, tanulásban),
  - van elképzelése a jövőjét illetően, becsüli a tudást,
  - öntevékenyen, aktívan vesz részt a tanulásban,
  - ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
  - képes tudását továbbfejleszteni és önállóan ismereteket szerezni,
  - tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
  - képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban,
  - a mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik,
  - ismeri, tiszteli, óvja, ápolja:
    - nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket,
    - a természet, a környezet értékeit, más népek értékeit, hagyományait,
    - az egyetemes kultúra legnagyobb eredményeit,
  - a társadalmilag elfogadott normák szerint viselkedik az emberi és a természeti környezetben,

- ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat,
- ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat,
- ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit,
- viselkedése udvarias, beszéde kultúrált, társaival együttműködik,
- szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli, képes szeretetet adni és kapni,
- szereti hazáját, megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket,
- szellemileg és testileg egészséges, edzett, egészségesen él,
- szeret sportolni, mozogni, megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolat, gondozott.

Tudjuk, hogy ezen tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében. Pedagógusaink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

## **2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI**

### ***2.1.Célok és feladatok - alsó tagozat***

- Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi a saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetít, alapvető képességeket és alapkészséget fejleszt.
- Ez a szakasz a kíváncsiságra és az érdeklődésre épít, és ezáltal motivált munkában fejleszt a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét és előmozdítja érzékelésének gazdagodását. Mintákat ad az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozza a tanulási szokásokat.
- Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, közreműködik a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadhatnak. Kiemelt figyelmet fordít a HH-s, HHH-s, SNI-s és a BMT- zavarokkal küzdő tanulók eredményeire.
- Tudatosítja a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, megerősíti a humánus magatartásmintákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését. A pedagógiai munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés törekvése áll.

| <b><u>Célok</u></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b><u>Feladatok (eszközök, eljárások)</u></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. A tanuló és a pedagógus személyiségének tiszteletben tartása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Megismertetjük a gyermekekkel jogait, kötelességeiket.<br>A házirendben foglaltakat betartjuk és betartatjuk.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 2. Az óvodából az iskolába való átmenet zökkenőmentes biztosítása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Biztosítjuk még az iskolakezdés előtt, hogy a szülők és a leendő elsősök nyílt napokon, rendezvényeken, szórólapok segítségével megismerjék iskolai életünket. Alkalmazkodva a kisgyermek személyiségéhez, a fokozatosság elvét követve történik az iskolába szoktatás.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 3. A játék és mozgás iránti vágy kielégítése. A természetes fejlődés, érés segítése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | A test és a lélek harmonikus fejlődését figyelembe véve alapozzuk meg tanulóink mozgáskultúráját, fejlesztjük a mozgáskoordinációt, a ritmusérzéket, a hallást és életkoruknak megfelelő mozgásformákkal, játékokkal biztosítjuk számukra a mindennapos testmozgást.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 4. Szeretetteljes emberi kapcsolat kiépítése.<br>Humánus magatartásminták, szokások kialakítása, tudatosítása, udvarias beszéd egymás közt, felnőttekkel.<br>Az egészséges életmódhoz kapcsolódó szokások kialakítása.<br>Mások véleményének tiszteletben tartása.<br>A kommunikáció szabályainak betartásával alakítson ki a közösségben helyes vitaszellemet.<br>Az eltérő szociális és kulturális környezetből adódó hátrányok csökkentése.<br>A beilleszkedési zavarokkal küzdő magatartásbeli és tanulási problémával küszködő tanulók felzárkóztatása. | Szeretetteljes, szorongásmentes légkör kialakítására, a harmonikus együttélés szabályainak betartatására törekszünk családban és közösségben egyaránt.<br>A szociális hátrányok enyhítése érdekében: <ul style="list-style-type: none"> <li>• felvilágosítjuk a szülőket a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleten, fogadóórákon, családlátogatásokon,</li> <li>• a Családsegítő Központtal tartjuk a kapcsolatot (gyermek- és ifjúságvédelmi felelős),</li> <li>• népszerűsítjük a tanulók napközis vagy tanulószobai ellátásának lehetőségét.</li> </ul> Gyengébb tanulókat felzárkóztatjuk, a tehetségeket továbbfejlesztjük. A szülőkkel, családtagokkal rendszeres kapcsolatban állunk. |
| 5. Szűkebb és tágabb környezetben való tájékozódás.<br>Nemzeti értékeink megismerése.<br>Identitástudat kialakítása.<br>A környezet értékeit megőrző, tudatos, cselekvő magatartás kialakítása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Erősítjük tanulóink magyarságtudatát lakóhelyünk, országunk történelmének, sajátosságainak, hagyományainak megismertetésével.<br>A természet szeretetére és környezet óvására neveljük őket.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>6. A diákokkal szemben támasztott követelmények megismertetése.</p> <p>Pedagógiai segítségnyújtás – tehetséggondozás, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felzárkóztatása.</p> <p>Biztonságos szóbeli és írásbeli szóhasználat kialakítása, használata tanítási órákon és a mindennapi életben.</p> <p>A tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése.</p> <p>Önálló ismeretszerzési, kommunikációs és cselekvési képességek fejlesztése.</p> | <p>Egységes értékelési rendszer kialakítására törekszünk.</p> <p>A tanulási technikák megismertetése és elsajátíttatása a tanulók életkorának megfelelően történik.</p> <p>Alapvető képességeik, készségeik / írás, olvasás, számolás, beszéd / megalapozása, az önálló gondolkodás, ismeretszerzés érdekében feladatunk:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• az egyéni képességekhez igazodó, személyre szabott fejlesztés,</li> <li>• megfelelő szintű gyakoroltatás,</li> <li>• a helyes kommunikáció és illem kialakítása,</li> <li>• készítés a jó eredményekre.</li> </ul> |
| <p>7. Életkoruknak megfelelő eszközök használata.</p> <p>A megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazása.</p> <p>A napjainkban nélkülözhetetlen technikai eszközök használata.</p> <p>Differenciált foglalkozások kialakítása, alkalmazása a tanítási órán.</p>                                                                                                                                                                                                                          | <p>Iskolai – és osztályszinten igyekszünk biztosítani számukra azokat az eszközöket, amelyekkel megszerezhetik, majd a gyakorlatban is alkalmazhatják ismereteiket.</p> <p>Életkori sajátosságaik figyelembe vételével megfelelő mennyiségű feladat biztosítunk a tanórán és házi feladat esetén is.</p> <p>Szabadon választható foglalkozásokkal (tánc, zene, kézműves, tömegsport, karének) segítjük a tehetség sokrétű kibontakoztatását.</p>                                                                                                                                          |

## 2.2. Célok és feladatok - felső tagozat

| <b><u>Célok</u></b>                                                                                                                                                                                                                       | <b><u>Feladatok (eszközök, eljárások)</u></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1. Az iskola gazdasági helyzetétől függően a lehető legnagyobb mértékben kell arra törekedni, hogy a tanulók egészséges, otthonos, európai szintű iskolai környezetben tudjanak tanulni.</p> <p>Egészséges életmódra nevelés.</p>      | <p>A balesetveszélyes helyzetek megelőzésére fokozott figyelmet fordítunk:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• csúszásgátlás,</li> <li>• elektromos vezetékek érintésvédelme,</li> <li>• a tantermek burkolatának balesetmentesítése.</li> </ul> <p>A célirányos és konkrét egészségnevelési feladatok az Egészségnevelési programban jelennek meg.</p> |
| <p>2. A kötelezően elsajátítandó tananyag mellett törekedni kell arra, hogy minden tanulónak lehetősége legyen képességeinek megfelelően bővebb ismereteket szerezni. Az ismeretszerzés személyi és tárgyi feltételeinek kidolgozása.</p> | <p>Test és lélek harmonikus fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• egészséges életmódra nevelés</li> <li>• mozgáskultúra</li> <li>• mozgáskoordináció</li> <li>• ritmusérzék</li> <li>• hallásfejlesztés</li> <li>• koncentráció</li> <li>• érzelmi intelligencia</li> </ul>                                                                  |

|                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3. Minden tanuló ismerje meg az általános emberi, nemzeti, nemzetiségi, etnikai, európai értékeket. Diszkrimináció elleni fellépés.</p>                                                                       | <p>Megismertetjük a tanulókkal szűkebb környezetük (Magyarország, Csanádpalota) történetét, természeti értékeit, legfontosabb nemzeti ünnepeinket. Toleranciára nevelünk a környező és európai népekkel, etnikumokkal szemben. Fellépünk a hátrányos megkülönböztetés ellen. Kapcsolatot tartunk a külföldi testvériskoláinkkal.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>4. Tehetséggondozás megvalósítása. A tehetséggondozás mellett kiemelkedő cél a HH-s, HHH-s, SNI-s és a BM- és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felismerése és felzárkóztatása.</p>                        | <p>Iskolánkban biztosítani kívánjuk tanórán kívüli foglalkozások keretében is a tehetségek kibontakozását:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• többlet tananyag elsajátíttatásával,</li> <li>• versenyekre való felkészítéssel (személyi, tárgyi, anyagi feltételek biztosítása),</li> <li>• a tanulói érdeklődés felkeltésével, elismerés biztosításával,</li> </ul> <p>Tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felzárkóztatása:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• tanulói érdeklődés felkeltésével,</li> <li>• felzárkóztató órák biztosításával a törvényi előírásoknak megfelelően kis létszámú tanulócsoportokban. (személyi, tárgyi, anyagi feltételek biztosítása).</li> </ul> |
| <p>5. Biztosítani kell a tanulók számára, hogy érdeklődésüknek, életkori sajátosságaiknak megfelelően változatos, sokszínű tanórán kívüli tevékenységrendszerben vegyenek részt.</p>                             | <p>Szabadidős programok kidolgozásán munkálkodunk. Tantárgyi tananyaghoz kapcsolódnak a tanulmányi utak, kirándulások, üzemlátogatások. Bekapcsolódunk az erdei iskola programba.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>6. Az iskolában folyó nevelés és oktatás fő célja a gyermeki fogékonyságra, érdeklődésre, nyitottságra építve az alapvető készségek, képességek és tulajdonságok kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.</p> | <p>Fő feladatunk, hogy kialakítsuk és fejlesszük a tanulóknál:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• az önálló gondolkodáshoz, ismeretszerzéshez szükséges alapvető képességeket, készségeket (gondolkodás, beszéd, írás, olvasás, számolás),</li> <li>• az egyéni tanulás, ismeretszerzés módszereit, az önismeretet,</li> <li>• a kulturált magatartás, emberek közötti kapcsolatok és együttműködés normáit, (segítőkészség, szolidaritás-érzés, empátia),</li> <li>• a helyes kommunikációt, tiszta, helyes beszédet,</li> <li>• az egészséges életmódhoz kapcsolódó</li> </ul>                                                                                                             |

7. Érdeklődésüknek, képességüknek, tehetségüknek megfelelően felkészíteni a továbbtanulásra, előkészíteni a majdani társadalomba való beilleszkedésre.

8. Célunk tudatosítani a közösség demokratikus működésének értékeit, jellemző szabályait, a jogok és kötelességek törvényes gyakorlásával.

szokásokat, ismereteket,

- a környezeti harmóniára törekvő, tudatos környezetvédelmi magatartást,
- a nemzeti értékek, hagyományok, anyanyelv ismeretét és tiszteletét,
- az egyéni erkölcsi és akarat tulajdonságokat.

Biztosítjuk tanulóinknak:

- az alapvető szaktárgyi ismeretek elsajátításának lehetőségét és az alapvető társadalmi normák megismerését,
- a tájékoztatást és a tájékozódást a továbbtanulási lehetőségekről (pl.: iskolalátogatások, továbbtanulási tájékoztatók, nyílt napok)
- az „E pálya” projektben való részvételhez (pályaorientáció)
- a személyi, tárgyi, anyagi feltételeket,
- a szükséges óraszámot,
- a könyvtár és számítástechnika terem igénybevitelével kis csoportokban megoldva (7. és 8. évfolyamon).

Tanulóink ismerjék meg kötelességeiket és jogaikat, valamint a társas együttélés alapvető szabályait. A jogok gyakorlásának és a kötelességek teljesítésének összhangját tudatosítanunk kell a tanulóifjúságban.

**Nevelési céljaink megvalósulását tekintve nevelő és oktató munkánk akkor sikeres, ha végzős diákjaink iskolaváltáskor megállják a helyüket.**

- Természetesen elsődleges célunk az, hogy a minimális követelmények teljesítésén túl - az egyéni képességeik alapján elvárható legjobb szinten – feleljenek meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek minden tanulónk (HH, HHH, SNI, BTM-s zavarokkal küzdő egyaránt. )
- Rendelkezzenek olyan bővíthető, biztos, gyakorlati és elméleti ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őket arra, hogy a középiskolás követelményeket a későbbiekben teljesíthessék, és alkalmassá váljanak a megszerzett tudás alkalmazására, a továbbfejlődésre.
- Ismerjék a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat.
- Határozott elképzeléssel bírjanak saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

### **3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK**

Célunk a gyermekekben rejlő lehetőségek kibontakoztatása, önismeret és együttműködési készség fejlesztése, felkészítés a társadalomba való beilleszkedésre, függetlenül a sajátos helyzetétől (HH, HHH, SNI, BTM-s zavarok.)

#### ***Az értelem kiművelése (kognitív kompetencia fejlesztése)***

Feladat. A tanulási motívumok (figyelem, érdeklődés felkeltése, tanulásra késztetés) kialakítása, elsajátítása, folyamatos fenntartása.

A gondolkodás és a megismerés készségeinek és képességeinek kifejlesztése, melyek segítségével tanulóink képesek lesznek a felvett információkat hatékonyan feldolgozni, elemezni, az elemzések alapján következtetéseket levonni, döntéseket hozni.

#### ***A segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia fejlesztése)***

Feladat: A szociális viselkedés alapvető szabályainak ismerete, a pozitív minták belsővé tétele, az érdekérvényesítés módjainak, szabályainak megismertetése, fejlesztése. Olyan iskolai életrend kialakítása, ahol a tanulók biztonságban érzik magukat, mert az elvárási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, és mindenkitől egyértelműen, következetesen elvártak. Fejlesztendő készségek – tolerancia, kapcsolatteremtő képesség, konfliktuskezelő képesség, segítő- és együttműködési képesség, vitakészség, szociális értékelő képesség.

#### ***Egészséges és kulturált életmódra nevelés (személyes kompetencia fejlesztése)***

Feladat: A testi- lelki egészség, a jó közérzet személyiségstabilizáló működésének elősegítése, előnyös személyes motívumok fejlesztése, a hátrányos motívumok kifejlődésének megelőzése, visszaszorítása.

A befogadó és önkifejező képességek (szövegalkotó-, műértelmező-, zenei-, vizuális-estétikai-, előadói-) fejlesztése. Gazdag mozgáslehetőségek biztosításával a testi képességek folyamatos művelése.

#### ***Szakmai képzés alapozása (speciális kompetencia fejlesztése)***

Feladat: Sokféle tevékenykedtetéssel, egyre komplexebb tevékenységi formákkal a tapasztalati alkotóképesség fejlesztése, produkciók, produktumok létrehozásának ösztönzése. Tehetséggondozás. Az alapvető követelmények és az ezekre épülő differenciálás azt a célt szolgálják, hogy a tanulók adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és azon kívüli tanulásukkal, tevékenységükkel, a szerzett és spontán tapasztalataikkal minél teljesebben tudják kibontakoztatni személyiségüket

## **4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK**

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül kiemelt tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóira.

### **A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:**

Tapasztalatgyűjtés az együttműködés, környezeti konfliktusok kezelése, megoldása terén. Az iskolai közösség színtereinek sokoldalú felhasználása az egészséges életvitel és a pozitív magatartásformák kialakítására.

#### **1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.**

Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

#### **2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembe vétele.**

Feladat: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm - a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró - személyiségének lassú átalakulásától az autonóm - önmagát értékelni és irányítani képes - személyiséggé válásig, miközben ők maguk is elsajátítják az alkalmazkodás normáit különböző szinteken (diák-diák, diák-tanár).

#### **3. Az önkormányzás képességének kialakítása.**

Feladat: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

#### **4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.**

Feladat: A közösségek tevékenységének tudatos tervezés folyamatos megszervezése úgy, hogy a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

#### **5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.**

Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

## **5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ÉS A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK**

**A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.**

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

Iskolaotthon

- Az iskolaotthonos nevelés és oktatás - a nem szakrendszerű oktatásra alapozva - egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét.
- A tanítók a tantárgyakat tantárgycsoportos, tanítási rendben végzik.
- Ugyanazon tanítók oldják meg a következő tanítási órákra való felkészítést, az ismeretek rögzítését, megszilárdítását.
- Egyénre szabott differenciálásra, sokoldalú képességfejlesztése adódik lehetőség a tanórán kívüli foglalkozások során.

### ***5.1. Rendszeres és alkalmanként szervezett tanórán kívüli foglalkozások formái***

#### **Hagyományőrző tevékenységek**

Minden tanév folyamán különféle iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk: tanévnyitó, - záró ünnepély, október 23-a, október 6-a, Mikulás ünnep, március 15-e évfordulója, karácsony, farsang, anyák napja, gyermeknap, az iskola névadójának, emlékének ápolása, 8. osztályosok ballagása.

**Diákönkormányzat.** A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére - kiemelt tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóira - a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában saját munkatervvel és működési szabállyal rendelkező diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az intézmény vezetője által megbízott nevelő segíti.

**Napközi otthon, tanulószoba.** A közoktatási törvény előírásainak megfelelően, ha a szülők igénylik - az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban napközi otthon, illetve tanulószoba működik. Külön figyelmet fordítunk ezen a területen is a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóira.

*Napközis foglalkozás / Iskolaotthon:*

Az intézményünk 1-8. osztályig biztosítja a tanulók teljes ellátását (tízórai, ebéd, uzsonna) és felügyeletét 16<sup>00</sup> ill. 16<sup>15</sup> óráig. A napközi által nyújtott programokban az étkezés igénybe vétele nélkül is részt lehet venni.

A napközi szerkezetileg és tartalmilag szorosan kapcsolódik a délelőtti folyó pedagógiai munkához. Speciális feladata a tanulás tanítása, a mentálhigiénés szokások ápolása, fejlesztése.

*Tanulósobai foglalkozás:*

A tanulósobai foglalkozás keretében a felső tagozatos gyerekek számára biztosítjuk a tanórákra való felkészülést, segítjük a tanulási nehézségek leküzdését.

A napközi és a tanulószoba fontos színtere a felzárkóztatásnak és a tehetséggondozásnak.

A napközibe nem járó tanulók számára tízórai, ebéd, uzsonna igénybe vételére van lehetőség.

### **Tehetséggondozó és képesség kibontakoztató foglalkozások**

Az egyéni képességek kibontakoztatását, a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli foglalkozások segítik. *Kiemelt figyelmet fordítunk a HH-s HHH-s SNI-s és a BTM- s zavarokkal küzdő tanulóira.*

A tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanévben az iskola nevelőtestülete dönt.

### **Tömegsport, sportszakkör**

Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

### **Szakkörök**

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

### **Versenyek, vetélkedő, bemutatók**

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

### **Tanulmányi kirándulások**

Az iskola nevelői az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek. A helyi tanterv tanulmányi kirándulás alkalmával is teljesíthető.

A programon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

### **Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás**

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár - önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

### **Szabadidős foglalkozások**

A szabadidő hasznos és kultúrált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.).

A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

### **Községi könyvtár**

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

### **Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata**

A tanulók igényei alapján, előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók - tanári felügyelet mellett - egyénileg vagy csoportosan használják.

### **Hit- és vallásoktatás**

Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak – az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül - hit- és vallásoktatást szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

## **5.2. A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenység**

A közoktatási törvény 30. § (8) alapján a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermeket:

- a Nevelési Tanácsadóba,
- vagy a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsághoz küldjük.

A szakértői vélemény alapján döntünk a fejlesztésről, a szükséges egyéni program kidolgozásáról.

Iskolánkban fejlesztőpedagógus segíti a gyermekek felzárkóztatását.

#### Pedagógiai lehetőségeink:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- fejlesztő foglalkozás,
- felzárkóztatás,
- a tanuló felvétele napközis vagy tanulószobai foglalkoztatásra,
- mozgásfejlesztés.

#### Fejlesztési formák:

- egyéni fejlesztés
- kiscsoportos fejlesztés
- differenciált tanulásszervezés.

### **5.3. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek**

A tehetség olyan személyiségjegyekben, tevékenységekben nyilvánul meg, melyek eredményei az átlagteljesítményeket meghaladják. A tehetség minden emberben fellelhető, ezért gondoskodnunk kell a komplex fejlesztésről, a kiegyensúlyozott, minden oldalú nevelésről, a tehetség korszerű megközelítéséről. Kibontakoztatásában a család mellett, az iskoláé a legfontosabb feladat. Minden tanulónak van: / különös tekintettel a HH-s, HHH-s, SNI-s, BTM –s zavarokkal küzdő tanulókra / értékes, fejlesztésre érdemes képessége. A differenciálás különböző eszközeivel, módszereivel párhuzamosan fejlesztjük az önálló ismeretszerzési, a gondolkodási képességeket, a kreativitást.

A tehetség lehet: verbális, zenei, mozgásos, ábrázoló, matematikai, téri konstruktív, tájékozódási, idegen nyelvi, logikai, problémamegoldó, szociális és egyéb területen megmutatkozó.

Célunk a tehetséges gyermekek kiszűrése, a tehetséggondozás folyamatos biztosítása, a mindenkiben rejlő tehetség támogatása.

A tehetségkutatás, a tehetséggondozás céljai az optimális fejlődés segítése érdekében:

- a korai felismerés,
- a tehetségek számbavétele,
- a tantárgyi programok követelményeit magasan túlteljesítő diákok számára a fejlesztés színtereinek meghatározása,
- a hiányosságok, gyengeségek okainak felderítése, egyedi segítségnyújtás vagy szakmai irányítás,
- az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányban szenvedő diák képességeinek fejlesztése.

A tehetséggondozás szervezett formái:

1. Tanóra keretén belül
2. Tanórán kívül

#### **A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán belül**

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- a tanórákon érvényesülő differenciált képességfejlesztés,
- csoportbontás,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a továbbtanulás segítése felkészítő foglalkozásokkal,
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak alkalmazása,
- a viselkedéskultúra fejlesztése.

### **A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán kívül**

- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.),
- a kiugró tehetségek szakemberekhez való irányítása, akik gondoskodnak a tanulók megfelelő fejlesztéséről,
- tehetséggondozó szakkörök,
- iskolai sportkörben: kézi-, kosárlabda- és labdarúgó-bajnokságok,
- szabadidős foglalkozások (színház-, múzeumlátogatás),
- az iskolában rendelkezésre álló tanulási források használata (számítógépes, multimédiás tanuló programok).

### **5.4. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:**

A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése. Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére,  
feltárására,  
megszüntetésére.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai:

- a gyermek elemi szükségletei (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) figyelemmel kísérése,
- a tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatón keresztül és az iskolafogászati rendeléseken,
- a tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés stb.),
- segélykérések támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően,
- a tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, a rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén a szabálysértési eljárás kezdeményezése.
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,
- jelezni kell a felmerült problémát a családsegítő szolgálat szakembereinek.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- családsegítő szolgálattal,
- polgármesteri hivatallal.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése,

- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- a napközis és a tanulószobai foglalkozások,
- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

### **5.5. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése**

#### **Fejlesztési program készítése**

Feladatunk a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése (Kt. 121. § (1) bekezdés 29. alapján), valamint a HH, HHH és BTM-i zavarokkal küzdő tanulók segítése. Iskolánk rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel a gyermekek sajátos igényeihez igazodó egyéni fejlesztési program kidolgozásához, ennek alapján segítjük a tanuló többiekhez történő felzárkóztatását. A helyi tantervet az iskolatípusra kiadott kerettantervek és a 2/2005. (III. 1.) OM rendelet 2. számú mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltak figyelembevételével készítjük el. Az együtt oktatott tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon dokumentáljuk.

Határideje az az időpont, amikor felvettük a sajátos nevelési igényű tanulót, vagy amikor az iskola tanulójáról elkészült a szakértői vélemény.

#### **A tanulókkal történő foglalkozások formái:**

- az egyéni foglalkozások;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus segítségével;
- szükség esetén a napközi otthonba, a tanulószobára való felvétel kezdeményezése;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- egészséges, örömszerző testmozgás biztosítása;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

### **5.6. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek**

Egyre több tanuló kerül olyan anyagi helyzetbe, mely egészséges testi fejlődését, zavartalan tanulását hátráltathatja. Az iskola életében fontos feladat az esélyek kiegyenlítődése, a szociokulturális hátrányok csökkentése, a társadalmi egyenlőtlenségek hatásainak enyhítése:

/ Különös tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulókra./

- szoros kapcsolat a polgármesteri hivattal és a családsegítő szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek;
- a napközi otthon; a tanulószoba; a diákétkeztetés;
- a felzárkóztató foglalkozások;

- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- a továbbtanulás irányítása, segítése, pályaorientációs tevékenységek szervezése;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- felvilágosító és drogmegelőzési programok szervezése
- tájékoztatás a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek, az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek igénybe vételi lehetőségeiről.

## **6. A SZÜLŐK, A TANULÓK ÉS A PEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI**

**A tanulókat** az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközségi ülésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

**A tanulót és a tanuló szüleit** a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetten keresztül írásban) tájékoztatják. Hangsúlyozottan figyelnek a HH, HHH, SNI és BTM-s tanulók előrehaladására.

**A tanulók kérdéseiket, véleményüket,** javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkal. A Diákönkormányzatot segítő nevelőtanár részt vesz az SZMK, és az Iskolaszék ülésein.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,  
Az aktuális feladatokról az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

**A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:**

- a) Szülői értekezlet.**
- Összevont iskolai
  - Osztály szülői

**Feladata:**

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása

- \* az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
- \* az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
- \* a helyi tanterv követelményeiről,
- \* az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
- \* saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
- \* a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
- \* az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
- \* a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé,
- \* szaktárgyi értékelést a szaktanárok mondanak

#### **b) Fogadóóra**

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

#### **a) Nyílt tanítási nap**

Iskolánkban nyílt napot a szülők igényeinek megfelelően tartunk az első évfolyamon az iskolai minőségirányítási programban megjelölt beiskolázási rend szerint (IMIP 3-as számú melléklet).

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását.

#### **d) Írásbeli tájékoztató**

A Tájékoztató füzet alapján a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek és a fogadóórák időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg. (Lásd: Oktatási Törvény 13-14. §)

## **7. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ**

### **SZÜKSÉGES, NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ**

#### **ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE**

A program végrehajtásához szükséges, a nevelő-oktató munkát, a szemléltetést, a tanulók tevékenykedtetését segítő eszközök és felszerelések jegyzékét és az ellátás ütemtervét (2003-2008.) az iskola külön dokumentumát képező eszközjegyzék nyilvántartás tartalmazza, mely 2003. december 18-án készült. Összeállításánál figyelembe vettük a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletet, amely felsorolja, hogy az iskolának az alapító okiratban meghatározott tevékenységeihez mely kötelező, minimális eszközökkel és felszerelésekkel kell rendelkeznie.

## B) HELYI TANTERV

### **1.AZ EGYES ÉVFOLYAMOKON TANÍTOTT TANTÁRGYAK, KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, EZEK ÓRASZÁMAI, AZ ELŐÍRT TANANYAG ÉS A KÖVETELMÉNYEK**

#### 1.1 Az egyes évfolyamokon alkalmazott tantervek

| Tanév     | Évfolyam |         |         |         |         |         |         |         |
|-----------|----------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
|           | 1.       | 2.      | 3.      | 4.      | 5.      | 6.      | 7.      | 8.      |
| 2008/2009 | NAT2007  | NAT     | NAT     | NAT     | NAT*    | NAT     | CS      | CS      |
| 2009/2010 | NAT2007  | NAT2007 | NAT     | NAT     | NAT*    | NAT*    | NAT     | CS      |
| 2010/2011 | NAT2007  | NAT2007 | NAT2007 | NAT     | NAT*    | NAT*    | NAT     | NAT     |
| 2011/2012 | NAT2007  | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT     | NAT*    | NAT     | NAT     |
| 2012/2013 | NAT2007  | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT     | NAT     | NAT     |
| 2013/2014 | NAT2007  | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT     | NAT     |
| 2014/2015 | NAT2007  | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT     |
| 2015/2016 | NAT2007  | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 | NAT2007 |

CS= a 2003. évi költségvetési törvény 103 § (4.) bekezdésében előírt óraszám és tananyagcsökkentés alapján felülvizsgált helyi tanterv

NAT= 2003. évi törvénymódosítás és a NAT 2003 alapján felülvizsgált helyi tanterv

NAT\* = a KT133.§ (1) bekezdése alapján a nem szakrendszerű oktatás bevezetése felmenő és kifutó rendszerben

NAT2007= 202/2007. (VII. 31.) Kormányrendelet és a NAT 2007 alapján felülvizsgált helyi tanterv

#### 1.1.1. A tanulói óraszámok meghatározásakor figyelembe veendő órakeretek:

| Évfolyam | <sup>1</sup> Kötelező óra * |         | Nem kötelező időkeret ** | A tanulók tanórai terhelésének felső határa *** |
|----------|-----------------------------|---------|--------------------------|-------------------------------------------------|
|          | nap/óra                     | hét/óra | hét/óra                  | hét/óra                                         |
| 1.       | 4                           | 20      | +10% = 2                 | 22                                              |
| 2.       | 4                           | 20      | +10% = 2                 | 22                                              |
| 3.       | 4                           | 20      | +10% = 2                 | 22                                              |
| 4.       | 4,5                         | 22,5    | +10% = 2,25              | 24,5                                            |
| 5.       | 4,5                         | 22,5    | +25% = 5,625             | 24,5                                            |
| 6.       | 4,5                         | 22,5    | + 25% = 5,625            | 24,5                                            |
| 7.       | 5                           | 25      | +30% = 7,5               | 29                                              |
| 8.       | 5                           | 25      | + 30% = 7,5              | 29                                              |

### 1.2. A képzés belső szakaszai:

- bevezető szakasz első - második évfolyam – nem szakrendszerű,
- kezdő szakasz harmadik – negyedik évfolyam - nem szakrendszerű,
- alapozó szakasz ötödik – hatodik évfolyam – szakrendszerű oktatás,
- fejlesztő szakasz hetedik – nyolcadik évfolyam – szakrendszerű oktatás.

### 1.3. Az 1 - 4. évfolyam tantárgyi rendszere és heti óraszám

| Tantárgy/évfolyam                      | 1.        | 2.        | 3.        | 4.          |
|----------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-------------|
| Magyar nyelv és irodalom               | 8         | 8         | 8         | 7,5         |
|                                        |           |           |           |             |
| Idegen nyelv                           | -         | -         | -         | 2           |
| Matematika                             | 4         | 4         | 4         | 3,5         |
|                                        | 0,5       | 0,5       |           |             |
| Környezetismeret                       | 1         | 1         | 1         | 2           |
| Ének-zene                              | 1         | 1         | 1,5       | 1           |
| Rajz                                   | 1,5       | 1,5       | 1,5       | 1,5         |
| Technika és életvitel                  | 1         | 1         | 1         | 1           |
| Testnevelés és sport                   | 3         | 3         | 3         | 3           |
| Informatika                            | -         | -         | -         | 1           |
| <b>Kötelező óraszám</b>                | <b>20</b> | <b>20</b> | <b>20</b> | <b>22,5</b> |
| Nem kötelező időkeret:                 |           |           |           |             |
| Környezetismeret                       |           |           | 1         |             |
| Sportkör                               | 1         | 1         | 0,5       | 1           |
| Matematika                             | 0,5       | 0,5       | 0,5       | 1           |
| magyar nyelv és irodalom               | 0,5       | 0,5       |           |             |
|                                        |           |           |           |             |
| Összesen                               | 2         | 2         | 2         | 2           |
|                                        |           |           |           |             |
| <b>Összesen felhasznált órák száma</b> | <b>22</b> | <b>22</b> | <b>22</b> | <b>24,5</b> |

#### 1.4. Az 5 – 8. évfolyam tantárgyi rendszere és heti óraszám

| Tantárgy/évfolyam                                        | 5.          | 6.          | 7.        | 8.        |
|----------------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------|-----------|
| Magyar nyelv és irodalom (dráma)                         | 4           | 4           | 3,5       | 3,5       |
| Szabadon választható óraszám                             | 0,5         |             | 1         | 1         |
| Történelem és állampolgári ismeretek (hon-és népismeret) | 2           | 2,5         | 2         | 2         |
| Idegen nyelv                                             | 3           | 3           | 3         | 3         |
| Szabadon választható óraszám                             |             |             | 0,5       | 0,5       |
| Matematika                                               | 4           | 3,5         | 3         | 3         |
| Szabadon választható óraszám                             | 0,5         | 0,5         | 1         | 1         |
| Informatika                                              | 0,5         | 1           | 1         | 1         |
| Természetismeret                                         | 2           | 1,5         |           |           |
| Szabadon választható óraszám                             |             | 0,5         |           |           |
| Fizika                                                   |             |             | 1,5       | 1,5       |
| Biológia                                                 |             |             | 1,5       | 1,5       |
| Szabadon választható óraszám                             |             |             |           | 0,5       |
| Kémia                                                    |             |             | 1,5       | 1,5       |
| Földrajz                                                 | 0           | 0           | 1,5       | 1,5       |
| Szabadon választható óraszám                             |             |             |           | 0,5       |
| Ének-zene                                                | 1           | 1           | 0,5       | 1         |
| Rajz                                                     | 1,5         | 1,5         | 1         | 1         |
| Technika, életvitel                                      | 1           | 1           | 1         | 0,5       |
| Szabadon választható óraszám                             | 0,5         |             |           |           |
| Testnevelés és sport (tánc)                              | 2,5         | 2,5         | 2,5       | 2,5       |
| Szabadon választható óraszám                             | 0,5         |             |           |           |
| Osztályfőnöki                                            | 1           | 0,5         | 0,5       | 0,5       |
| Szabadon választható óraszám                             |             |             | 0,5       | 0,5       |
| Tantervi modulok                                         |             |             |           |           |
| Egészségtan                                              |             | 0,5         |           |           |
| Mozgókép és médiaismeret                                 |             |             |           | 1         |
| Társadalomismeret                                        |             |             | 1         |           |
| Környezetvédelem                                         |             |             |           |           |
| Szabadon választható óraszám                             |             | 1           | 1         |           |
| <b>Kötelező óraszám</b>                                  | <b>22,5</b> | <b>22,5</b> | <b>25</b> | <b>25</b> |
| <b>Összesen felhasznált órák száma</b>                   | <b>24,5</b> | <b>24,5</b> | <b>29</b> | <b>29</b> |
|                                                          |             |             |           |           |

#### 1.5. A nem kötelező időkeret felhasználása

A közoktatási törvény által / 53.§ (7),(11) / biztosított többlet óraszámot

- a hatékonyabb tanulás, az információkezelés képességének fejlesztésére,
- közösségépítésre,
- a természetismereti tantárgyak által szereshető mélyebb ismeretek, szemléltetés, kísérletezés bővítésére, környezetvédelem oktatására,

- differenciált foglalkozásra, készségfejlesztésre, csoportbontásra kiemelt tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóira.
- egészséges, örömszerző testmozgásra fordítjuk.

#### 1.5.1. Nem kötött órák tervezése

| évfolyam                                               | óraszám                                      | Foglalkozás                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 –2.                                                  | 2                                            | magyar nyelv és irodalom<br>matematika<br>sportkör                                                                                                                                          |
| 3 - 4.                                                 | 2                                            | környezetismeret<br>matematika<br>sportkör                                                                                                                                                  |
| nagy létszámú<br>(27főt meghaladó)<br>osztályok esetén | a fenntartó által<br>biztosított<br>órakeret | csoportbontás: magyar nyelv és<br>irodalom, matematika,<br>történelem,<br>természetismeret/földrajz,<br>biológia,<br>kémia, fizika<br>lehetőség szerint a<br>készségtantárgyak esetében is. |

Csoportbontási lehetőség, illetve kötelezettség:

- 27 főt meghaladó osztálylétszámok esetén a készségtárgyaknál is,

|    |       |                                                                                                                                                  |
|----|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. | 5,625 | magyar nyelv és irodalom<br>matematika<br>testnevelés, sportkör<br>csoportbontás: angol<br>informatika                                           |
| 6. | 5,625 | matematika<br>természetismeret<br>környezetvédelem<br>csoportbontás: angol<br>informatika<br>sportkör                                            |
| 7. | 7,5   | magyar nyelv és irodalom<br>idegen nyelv<br>matematika<br>környezetvédelem<br>osztályfőnöki<br>csoportbontás: angol, informatika<br>sportkör     |
| 8. | 7,5   | magyar nyelv és irodalom<br>idegen nyelv<br>matematika<br>biológia<br>földrajz<br>osztályfőnöki<br>csoportbontás: angol, informatika<br>sportkör |

- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében kis létszámú csoportok létrehozása a törvényi keretek közötti létszámhatárok figyelembe vételével.

Tantárgyi rendszerünket a NAT és a kerettantervi rendelet alapján, az eddigi tapasztalataink figyelembevételével, a szülők elvárásaival összhangban készítettük el.

Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei **az oktatási miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott tananyag és követelmények** alapján készültek.

Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei a pedagógiai program mellékletében CD-n található meg.

A helyi tanterv tanulmányi kiránduláson is teljesíthető.

#### **1.6. A nem szakrendszerű oktatás bevezetése és kivezetése az 5-6. évfolyamon**

A nem szakrendszerű oktatás keretei között nincs szükség az átadásra kerülő ismeretrendszerek tantárgyi tagolására ( adott esetben még a tantárgyi szerkezet kialakítása is mellőzhető ), így lehetővé válik, hogy az iskolai oktatás ezen szakaszában nagyobb lehetőségeket kapjon az alapvető készségek, képességek fejlesztése. A törvényi szabályozás alapján a helyi tanterv az évfolyamisméltésre vonatkozó korlátozást a nem szakrendszerű oktatás keretében a 6. évfolyam végéig érvényesítheti. Az általános iskola 5. és 6. évfolyamán – a közoktatási törvény előírása szerint – a rendelkezésre álló tanítási időkeret 25 – 50 %-át nem szakrendszerű oktatás keretében kell felhasználni.

Jogsabályi háttér:

1993. évi LXXIX. törvény 133. § (1) bekezdés a nem szakrendszerű oktatás a kiterjesztéséről:

2008/2009-as tanév 5. évfolyam

2009/2010-es tanév 5-6. évfolyam

2010/2011-es tanév 5-6. évfolyam

2011/2012-es tanév 6. évfolyam

2012/2013-as tanévtől megszűnik

Szándék, cél:

- javuljon az alapozó funkció hatékonysága,
- a nélkülözhetetlen fontosságú készségeket, képességeket megalapozni, megerősíteni,
- biztonságossá váljon a tanulók tanulmányi haladása.

Feladat:

- az eltérő tanulói fejlettségi szintek kezelése,
- a lemaradó tanulók beérjék társaikat, felzárkózzanak az átlaghoz,

- meghatározott időn belül elérjék a helyi tanterv elvárt követelmény szintjét.

A nem szakrendszerű oktatás órakerete

A heti óraszám a kötelező órák és tanórán kívüli foglalkozások 25 %-a.

| évfolyam | kötelező óraszám | tanórán kívüli órák száma | összes óraszám | nem szakrendszerű órák száma |
|----------|------------------|---------------------------|----------------|------------------------------|
| 5.       | 22,5             | 5,625                     | 28,125         | 5,6 + 1,4                    |
| 6.       | 22,5             | 5,625                     | 28,125         | 5,6 + 1,4                    |

Az 5. évfolyamon a következő tantárgyak keretében:

|                          |             |
|--------------------------|-------------|
| Magyar nyelv és irodalom | 1,5 óra/hét |
| Matematika               | 1,5 óra/hét |
| Angol nyelv              | 1 óra/hét   |
| Testnevelés              | 1 óra/hét   |
| Technika                 | 1 óra/hét   |
| Rajz                     | 0,5 óra/hét |
| Történelem               | 0,5 óra/hét |

Az 6. évfolyamon a következő tantárgyak keretében:

|                          |             |
|--------------------------|-------------|
| Magyar nyelv és irodalom | 1 óra/hét   |
| Matematika               | 1 óra/hét   |
| Angol nyelv              | 1,5 óra/hét |
| Testnevelés              | 0,5 óra/hét |
| Környezetvédelem         | 1 óra/hét   |
| Informatika              | 1 óra/hét   |
| Történelem               | 1 óra/hét   |

Fejlesztési stratégiák tervezése:

A tanulók fejlesztési stratégiájának kidolgozása során bázisként szolgálnak a tanév eleji diagnosztikai mérések eredményei.

A diagnosztikai felmérések célja:

- tájékozódás az alapozó funkciókat illetően,
- a tanulók tudásának, hiányainak feltárása,
- ismeretek, készségek, képességek beazonosítása, feltérképezése.
- az országos kompetenciamérések eredményeinek elemzése,
- az alsó és felső tagozatos munkaközösségek konzultációi,
- az osztályfőnökök és szaktanárok esetmegbeszélései.

**Kiemelt fejlesztési irányok, célzott készség-képesség területeken**

A tanítási tartalom módosítása nélkül az alábbi kompetenciákra kell különös tekintettel lenni a fejlesztés, illetve a felzárkóztatás során:

Általános, az egész tantárgyi struktúrára vonatkozó fejlesztési feladatok 10-12 éves életkorban:

- az önálló tanulás, jegyzetelési technikák tanítása, az olvasás és íráskészség fejlesztése,
- kommunikációs készség fejlesztése,
- az információszerzés és feldolgozás képességeinek fejlesztése (forrásból tájékozódás, szelektálás, rendszerezés, felhasználás, új kontextusban alkalmazás ),
- a kommunikációs képességek erősítése (pl. műfajok ismerete, értése, nyelvhelyessége, helyesírása, alkotása hétköznapi helyzetekben),
- a szociális kompetenciák fejlesztése (identitás, énkép, nyelvhasználat, kapcsolatteremtés, társas viselkedés, társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, szabálytanulás),
- térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontos tájékozódás.

### **Tantárgy-speciális kompetencia fejlesztés:**

Magyar nyelv és irodalom

5. évfolyam:

Beszéd-készség, szóbeli szövegek alkotása és megértése, kulturált nyelvi magatartás:

- az adekvát megnyilvánulások: köszönés, megszólítás, kérés, kérdés, társalgás, tájékoztatás,
- egyszerű metakommunikációs jelzések megértése,
- a történetmondás mindennapi személyes élményről, olvasmányról.

Olvasás, írott szöveg megértése:

- optimálisan fejlett, optimális használhatóságú olvasáskészség (olvasástechnika) kialakítása,
- az életkornak megfelelő tempójú, folyamatos hangos és néma olvasás,
- az olvasottakról vélemény nyilvánítása,
- az olvasott szövegben egyszerű összefüggések felismerése, fontos információk kiemelése,
- szövegértés (lényegkiemelés) képessége.

Írásbeli szövegalkotás:

- rövid szöveg leírása másolással, tollbamondással, emlékezet utáni írással, mások által jól olvashatóan, betűkihagyás és betűcsere nélkül,
- optimális gyakorlottságú és használhatóságú kiírt írás, közlés, fogalmazás.

Tanulási képesség fejlesztése:

- vázlatkészítést tanári irányítással és önállóan.

## 6. évfolyam:

Beszéd-készség, szóbeli szövegek alkotása és megértése:

- kérdések és válaszok megfogalmazása különböző helyzetekben.

Olvasás, írott szöveg megértése:

- a szövegértés bizonyítása kérdésekre adott válasszal, rövid szóbeli beszámolóval.

Írásbeli szövegalkotás:

- kézírással működő írásbeli kifejezés, megfelelő ütemű kiírt írás,
- az írásmód tempójának és rendezettségének továbbfejlesztése,
- a mindennapi élmények, olvasástartalmak összefüggő leírása időrendben, logikai rendben.

Tanulás képesség fejlesztése:

- a szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra.

## Matematika 5-6. évfolyamon:

Az ismeretek koncentrikus és spirális bővítése során a következő tartalmak kiemelt kezelése alapvető feladat:

- elemi gondolkodási képesség kiépítése, továbbfejlesztése az eredményes iskolai tanulás érdekében,
- elemi kombinatív készség fejlesztése, a gondolkodási képesség továbbfejlesztése az eredményes iskolai tanulás előfeltétele,
- elemi rendszerező képesség fejlesztése,
- a mértékegység-váltó készség fejlesztése, a gyermekkori intelligencia fejlesztése ezúton is,
- az elemi számolási készség fejlesztése a helyi tantervben meghatározott számkörben, különösen az összeadás és osztás vonatkozásában,
- a természetes szám fogalom elmélyítése a tízezres számrendszerben, természetes szám fogalomhoz sokrétű, a mindennapi életéhez kapcsolódó tartalom rendelése,
- a tízes számrendszerhez kapcsolódó biztonságos eligazodás a gyakorló órák differenciált szervezésével,
- a sík és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése a tanítási órákon szemléltetéssel, manipulatív módszerek alkalmazásával,
- tevékenykedtetéssel a tanulók eljuttatása egyszerű geometriai transzformációk megismeréséhez,

- a gyakorlatban előforduló egyszerű függvények, grafikonok elemzésével a problémamegoldó képesség fejlődésének elősegítése,
- fejlesztő játékokkal, kísérletekkel a valószínűségi szemlélet kialakítása,
- a szöveges feladatok megoldása során a mindennapi életből vett adatok, példák alkalmazásával a tanulók szemléletének alakítása a valóság és a matematikai modell kapcsolatáról,
- szövegértés képességének fejlesztése a szöveges feladatok értelmezése, megoldása során.

Az alapvető készségek, képességek fejlesztése nem kötődik tantárgyhoz, így például a szövegértés fejlesztése bármelyik tantárgy keretében megoldható feladat.

Értékelés:

A nem szakrendszerű oktatásban tanulók értékelése és osztályozása a helyi tantervben rögzített értékelési elvek alapján történik

## **2. A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI**

1. Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (pl. tornafelszerelés, rajzfelszerelés stb.).
2. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
3. A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:
  - A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének!
  - Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
4. Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve egyéb támogatásokat felhasználva egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára, amely a közösségi könyvtár része.

## **3. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI**

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha a Helyi tantervben "A továbbhaladás feltételei" c. fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette.

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 4-8. évfolyamon minden tantárgyból az "elégséges" év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

Ha a tanuló a 4-8. tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez "elégtelen" osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.

Ha a tanuló a 4-8. évfolyamon, a tanév végén kettőnél több tantárgyból szerez "elégtelen" osztályzatot, a nevelőtestület engedélyével tehet javítóvizsgát.

Ha a tanuló az 1-3. évfolyamon nem tesz eleget az előírt követelményeknek, az évfolyamismétlésre történő utasítás csak a szülő kérelmére történhet, kivéve, ha az évfolyamismétlésre a tanítási órákról való távollét miatt van szükség.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
- a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 20. § (6) a), d) pontja alapján hiányzásai miatt nem osztályozható;
- magántanuló volt.
- az osztályozó vizsga tantárgyai:

1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika

2-4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret

5-6. évfolyam: magyar nyelv, irodalom, idegen nyelv, történelem, matematika, fizika, természetismeret

7-8. évfolyam: magyar nyelv, irodalom, idegen nyelv, matematika, történelem, fizika  
kémia, biológia, földrajz.

#### **4. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI**

Iskolánkban az ismeretek számonkérése terén a pedagógiailag kifogástalan tartalom és forma, a folyamatosság, rendezettség, tervszerűség és aktualitás, sokoldalúság és módszertani változatosság biztosítása nevelő – oktató munkája során minden pedagógusnak kötelessége. Törekszünk az objektivitás és az empátia egészséges arányára, a tanulói önkontroll fejlesztésére.

- Számon kérni csak a megtanított (tanári irányítással megszerzett) ismeretet szabad.
- A számonkérés a tanuló tudására irányul. Célja a hiányosságok feltárása, azok pótlásának segítése és a további ismeretszerzés biztosítása.
- Az értékelés a tanuló önmagához mért fejlődését állítja a középpontba, a képesség – teljesítmény - elvárás egységében tükrözi a tanuló teljesítményét.

- Irányadó szempont a pozitív motiváció, a képességek megerősítés útján történő fejlesztése.

Az ismeretek számonkérése lehet

**szóbeli** (pl.: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás, félévi és év végi rendszerező beszámoltatás)

**órai munka:** a problémamegoldást elősegítő, ügyes, jó hozzászólásokat, az óra munkáját pozitívan elősegítő tanuló(k) aktivitását, ok – okozati összefüggések helyes kifejtését feltétlenül értékeljük.

**szóbeli számonkérés:** a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy – egy tantárgy, egy – egy témakörön belül, a témakör terjedelmét figyelembe véve, a tanulókat lehetőség szerint egyszer feleltetni kell szóban.

**írásbeli** (pl.: feladatlap, teszt, írásbeli számonkérés, témazáró dolgozat, kiselőadás, félévi és év végi rendszerező beszámoltatás) vagy

**gyakorlati** (pl.: munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény).

Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg a számonkérést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák pedagógiai helyes arányára. Az esetleges speciális számonkérési formákat az egyes tantárgyak tantervei tartalmazzák.

- A nevelők a tanulók munkáját egy – egy témakörön belül szóban és írásban egyaránt ellenőrzik.
- A tanulási zavarral küzdő tanulók esetén (pl. diszlexia, figyelemzavar stb.) egyéni elbírálás alapján értékelnek.

## **5. A TANULÓK TELJESÍTMÉNYE, MAGATARTÁSA ÉS SZORGALMA** **ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS** **FORMÁI**

A **folyamatos ellenőrzés** visszajelzés a diáknak és a szülőnek a tanuló felkészültségéről.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

A tanulmányi teljesítmény és előmenetel értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változtak - fejlődtek-e vagy hanyatlottak - az előző értékelés óta.

### **5.1. A minősítés formái**

#### • **Szóbeli**

A tanuló magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon, foglalkozásokon óráközi szünetben, szabadidőben.

- Tanulók számára:

megfoglalmazódhat a pedagógus, a tanulótársak részéről és önértékelés formájában. Gyakorisága rendszeres, folyamatos (napi, heti, havi stb.)

- Szülők számára:

megfoglalmazódhat az iskolavezetés, a pedagógusok, a szülők részéről.

Gyakorisága: - fogadóórákon

- szülői értekezleteken (évi minimum kettő),
- egyéb, szülővel egyeztetett időpontban,
- iskolai rendezvényeken.

- **Írásbeli**

Tanulók és szülők számára:

- a tanulói produktumokra írt rövid, lényegre utaló észrevételek megfogalmazásával,
- témazáró felmérések megoldásakor %-os teljesítménysávok megadásával és ezek minősítő jelzésével a tájékoztató füzetbe folyamatosan a tanmenetek szerinti időpontokban,
- dicséret, elmarasztalás megfogalmazásakor.

Az értékelés mindenkor segítő szándékú, a pozitívumokból kiindulva mutatja a további fejlődés útját.

Az értékelést úgy kell megfogalmazni, hogy a tanuló is pontosan értse tartalmát, üzenetét.

- Gyakorlati

- kísérletek, mérések elvégzésében szerzett gyakorlottság minősítésére.

- Diagnosztikus mérés

Célja: információszerzés a helyzetfelméréshez, kiindulópont a tanulási folyamat tervezésében.

Alkalmazása:

1. évfolyamon:

- DIFER, végzi és értékeli: 1. osztályos tanító,
- beszédvizsgálat végzi: logopédus

2-4. évfolyamon:

Év eleji felmérés magyar nyelv és irodalom, valamint matematika tantárgyakból. Az előző évi tananyag alapján az adott évfolyam osztálytanítói közösen állítják össze, íratják meg az év eleji ismétlés után, javítják ki azonos javítási kulcs alapján. Eredményét %-ban kifejezve állapítjuk meg.

5-8. évfolyamon:

Tudáselemzésként vizsgáljuk, hogy a korábban tanultakból mire építhetünk, milyen hiányosságokat kell pótolnunk.

Célja: hogyan szervezzük meg az ismétlést, illetve a felzárkóztatást. (év elején, vagy egy fontos anyagrésznél)

- Formatív értékelés

Célja: a tanulási folyamat közben hívja fel a figyelmet a további teendőkre, a szükséges változtatásokra.

Alkalmazása:

- szóbeli értékelés a tanítási órákon,
- metakommunikációs jelzések,
- írásbeli tudáspróbák eredményének %-ban való kifejezése, szükség esetén szöveges megjegyzés a lap alján, mely útmutatással szolgál a további teendőkre nézve.
- a tanulók füzeiteinek folyamatos ellenőrzése, munkáik javítása és értékelése a pedagógus által választott módon, szükség esetén szöveges megjegyzéssel kiegészítve.

- az adott tanévben a tudáspróbák, felmérések, egyéb fontosnak ítélt írásbeli produktumok megőrzése, lehetőség biztosítása a szülőknek ezek Megtekintésére és a pedagógussal való megbeszélésére fogadó órák alkalmával.

- Szummatív értékelés

A tantervi követelményekből kiinduló, pontos kritériumrendszeren alapuló értékelés. Megmutatja, hogy az elérendő céloknak, fejlesztési szinteknek, elvárásoknak milyen mértékben felel meg a tanuló teljesítménye.

Célja: egy-egy tanítási-tanulási szakasz végén regisztrálja az elért eredményeket, minősíti a tanuló teljesítményét egy meghatározott, egységes követelményrendszerhez viszonyítva. Alkalmazása:

- év közben egy-egy témakör lezárásakor, témazáró dolgozat formájában,
- félévi, év végi felmérés 1-4. évfolyamon magyar nyelv és irodalom és matematika tantárgyakból.

## 5.2. Tantárgyi értékelés

- tanév közben – 1. évfolyam szöveges,  
a 2. tanévtől érdemjegyekkel és valamennyi minősítési formával;
- félévkor - 1-2. évfolyam félévéig szöveges,  
3. évfolyamtól jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) osztályzattal;
- év végén - 1. évfolyam szöveges,  
2. évfolyamtól jeles (5), jó(4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) osztályzattal; kitűnő jelöléssel annál a tanulónál, aki egész tanévben kiemelkedően teljesített.

### A félévi és a tanév végi értékelés funkciói:

- félévkor – visszajelzés arról, hogy a tanuló hol tart, milyen szintre jutott a tananyag elsajátításában;
- év végén – az értékelés megmutatja, hogy milyen szinten sajátította el a tanuló az előírt tananyagot, mennyire felel meg a tanévre előírt követelményeknek.

A félévi és év végi értékelésnek összhangban kell állnia az évközi értékelések során adott írásbeli és szóbeli visszajelzésekkel. Az érdemjegyek minimális száma havonként legalább egy, heti egy órás tantárgynál pedig félévente három (ezek között írásos és szóbeli beszámoltatások eredményeinek is kell szerepelnie, helyes arányukat a tanító, szaktanár dönti el). A félév végén a fejlődési tendencia figyelembevételével a nevelőtestület (osztályozó értekezleten) értékeli a tanuló magatartását, szorgalmát, valamint dönt a továbbhaladásáról. Az év végi osztályzat az egész évi teljesítményt értékeli.

### 5.2.1. A szöveges értékelés módja és jellemzői

- Szöveges értékelést 1 – 3. évfolyamon félévkor, év végén és 4. évfolyamon félévkor alkalmazunk.
- A szöveges értékelés évfolyamonként, tantárgyanként tartalmazza a helyi tanterv követelményrendszere alapján a

kiválóan megfelelt,

jól megfelelt,

megfelelt,

fejlesztésre szorul, információt a tanuló teljesítményéről.

- Előzetesen tantárgyanként meghatározott szempontsor alapján tömör, lényegre törően megfogalmazott szöveggel - a jellemző szövegrész kiemelésével - félévkor a tájékoztató füzetben, év végén a bizonyítvány pótlapon értékeljük tanulóinkat
- Amennyiben a tanuló a „felzárkóztatásra szorul” minősítést kapja, a pedagógus a szülők bevonásával értékeli a tanuló teljesítményét. Célja, hogy megtalálják a sikeres teljesítményt akadályozó okokat, meghatározzák a sikeres továbbhaladáshoz szükséges feladatokat, a megsegítés módját.
- Az aktuális észrevételek bejegyzése a tanuló fejlődésével, előmenetelével kapcsolatban a tájékoztató füzetbe (minimum 2 havonta) történik.

### **5.3. A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:**

a.) Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán és tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;

b.) Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;

c.) Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik,
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője van.

d.) Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

#### **5.4. A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei:**

a.) Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b.) Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozásokon vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c.) Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad a képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

d.) Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül.

## **6. AZ ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁI, RENDJE, KORLÁTAI, A TANULÓ ÉRTÉKELÉSÉBEN BETÖLTÖTT SZEREPE ÉS SÚLYA**

### **6.1. A tanulók írásbeli beszámoltatásának formái:**

**A) Témazáró dolgozat:** egy vagy több teljes tantervi téma számonkérésére szolgáló, egy vagy két tanórát kitöltő, az ismeretek felidézését és alkalmazását egyaránt megkövetelő írásbeli számonkérési forma. A témazáró dolgozatban szereplő feladattípusok arányai megfelelnek a tananyag és a tantervi követelmények belső arányainak.

Lehet központi feladatlap, vagy a szaktanár által összeállított feladatsor. A számonkérésnél bármelyik forma kerül is használatra, figyelembe veszi a tanuló képességeit. A hetedik és a nyolcadik évfolyam félévi és év végi írásbeli rendszerező beszámolója is témazáró dolgozatnak minősül.

**Célja:** hogy az egyes témakörök végén megállapítsuk, mennyire sajátította el a gyermek az egész témakör ismeretanyagát, tantervi követelményeit.

**Előkészítése:** A dolgozat megírására felkészítjük a tanulókat (összefoglalás, gyakorlás, tanácsok a felkészüléshez). A feladatok összeállításakor a fokozatosság elve érvényesül, hogy a gyengébb képességű gyerekek is sikerélményhez jussanak.

Gondot fordítunk a típushibák kigyűjtésére, az okok feltárására és a korrekcióra. A dolgozat kiosztásakor az egyéni teljesítményeket és az egész tanulócsoport teljesítményét is értékeljük. A gyengén teljesítők felzárkóztatása vagy korrepetálásokon, vagy egyéni fejlesztés keretében történhet.

**B) Röpdolgozat:** egy tantervi téma valamely részének számonkérésére szolgáló, legfeljebb egy tanórát kitöltő írásbeli számonkérési forma. Egyszerre kaphatunk információt egy fontos alapkövetelményt tartalmazó téma megértéséről az egész csoporttól.

**Célja:** annak megállapítása, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el az előző óra, illetve egy-egy témakör ismeretanyagát, követelményeit.

Időpontját nem szükséges előre bejelenteni, de a gyermek felkészülése szempontjából ösztönző lehet.

**C) Felmérések:** Az alsó tagozaton a második évfolyamtól kezdődően, a tanév elején diagnosztikus mérést végzünk.

**Célja:** az adott tanulócsoport tudásszintjének felmérése.

Félévkor és év végén szintén felméréseket íratunk.

**Célja:** egy-egy hosszabb tanulási időszak eredményeiről, hiányosságairól való tájékozódás.

1-4. osztályban a programnak megfelelően matematikából és anyanyelv tantárgyból íratunk félévi és év végi felmérést.

**D) Kiselőadás:** Szorosan kapcsolódik a tanítási óra tananyagához. Fontos, hogy felkeltse a tanuló érdeklődését az előadandó téma iránt, s életkori sajátosságaihoz igazodjon. Az előadás lényegre törő, érthető legyen. Egy – egy feltalálóról, találmányáról, történelmi, életrajzi vagy napjaink eseményeivel kapcsolatos ismeretek összegyűjtését, közlését tartalmazza. Segíti a tanuló lényegkiemelő, rendszerező, kifejező képességének fejlesztését. Kutatómunkára, a könyvtár és az informatikai eszközök használatára sarkallja.

**E) Házi dolgozat:** a pedagógus kérésére illetve a tanuló által önszorgalomból készített, a tananyaghoz kapcsolódó írásbeli munka.

## 6.2. Az írásbeli beszámoltatás rendje és korlátai:

- A diagnosztikus mérések a tanmenetben tervezetten szerepelnek. Elsősorban tanév elején, de egyes témakörökhöz kapcsolódva is sor kerülhet rájuk. A szaktanár két héten belül kijavítja, értékeli!
- Egy tanítási napon, az alsó tagozaton egynél, a felső tagozaton kettőnél több témazáró dolgozatot, felmérést nem íratunk. Témazáró dolgozat írása az adott téma/ témák lezárása után történik. Előzetes egyeztetés alapján egy osztályban egy napon maximum 2 témazáró dolgozatra kerülhet sor. A pedagógus minimum 2 tantárgyi órával az íratás előtt köteles bejelenteni és a naplóba beírni.
- A témazáró dolgozatot a szaktanár két héten belül kijavítja. A javítás során kigyűjti a típushibákat. A javítási órán elsősorban ezek okát próbálja meg feltárni, és lehetőség szerint korrigálni. A következő témakörök során a folyamatos ismétlés keretében ezen feladattípusokra hangsúlyozottan gondot fordít.
- Mindaddig nem íratunk újabb dolgozatot, amíg az előző dolgozatot kijavítva ki nem adtuk a tanulóknak.
- A felső tagozaton az írásbeli beszámoltatás (pl. röpdolgozat) időpontját nem szükséges előre bejelenteni, de a rendszeres tanulást, a tudatos felkészülést segítheti. Írásbeli beszámoltatást a pedagógus belátása szerint írat. Célja: Rövid lényegi válaszadásra motiválja a tanulókat. Elősegíti a tanuló naprakész felkészüléséről, tudásáról, tájékoztatást kapunk lemaradásáról, tananyagbeli hiányosságáról. Önértékelésre nevel.
- Az írásbeli beszámolás formái közül bármelyiket szóban is teljesítheti az a tanuló, aki valamely okból írásban korlátozott, vagy esetleg szakvélemény ezt a javaslatot tartalmazza. Ez utóbbi esetben is célként kell állítani a tantárgy jellegéből fakadóan az írásbeliség fejlesztését.

## 6.3. Az írásbeli beszámoltatások a tanulók tudásának értékelésében betöltött súlya:

- A témazáró dolgozatokra, felmérésekre kapott érdemjegyeket a félévi és a tanév végi osztályzatok megállapításakor nagyobb súllyal vesszük figyelembe. Ezt a tényt tanév elején ismertetjük a tanulókkal és a szülőkkel is.
- A témazáró dolgozatok és a felmérések érdemjegyeit az osztályozó naplóba piros színnel írjuk be, az érdemjegy egy jegyet ér.
- A gyermek szüleit rendszeresen értesítjük az érdemjegyekről, félévkor és az év végén az osztályzatokról. Ennek eszköze a tájékoztató füzet vagy bizonyítvány.

### **Témazáró felmérések értékelése az alsó tagozaton:**

(a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra)

| <i>Százalékhatárok</i> | <i>Az érdemjegynek megfelelő<br/>szöveges értékelés a tv. 70 §-a alapján</i> | <i>Érdemjegyek</i> |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 0 – 34 %               | Felzárkóztatásra szorul                                                      | elégtelen          |
| 35– 59 %               | Megfelelően, gyengén teljesített                                             | elégséges          |
| 60 – 74 %              | Megfelelően teljesített                                                      | közepes            |
| 75 – 90 %              | Jól teljesített                                                              | jó                 |
| 91 – 100 %             | Kiválóan teljesített                                                         | jeles              |

### **Minimum szintű írásbeli munkák értékelése az alsó tagozaton:**

(a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra)

| <b>Százalékhatárok</b> | <b><i>Az érdemjegynek megfelelő<br/>szöveges értékelés a tv. 70 §-a alapján</i></b> | <b>Érdemjegyek</b> |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 0 – 49 %               | Felzárkóztatásra szorul                                                             | elégtelen          |
| 50 – 64 %              | Megfelelően, gyengén teljesített                                                    | elégséges          |
| 65 – 79 %              | Megfelelően teljesített                                                             | közepes            |
| 80 – 94 %              | Jól teljesített                                                                     | jó                 |
| 95 – 100 %             | Kiválóan teljesített                                                                | jeles              |

**Témazáró felmérések értékelése a felső tagozaton:**

(a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra):

|           |            |
|-----------|------------|
| elégtelen | 0 - 34 %   |
| elégséges | 35 - 59 %  |
| közepes   | 60 - 74 %  |
| jó        | 75 - 90 %  |
| jeles     | 91 - 100 % |

**Írásbeli számonkérés** - kizárólag a tanult ismeretek felidézését, azonosítását, közlését, illesztését tartalmazó feladatok esetén (a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra):

|           |            |
|-----------|------------|
| elégtelen | 0 - 49 %   |
| elégséges | 50 - 64 %  |
| közepes   | 65 - 79 %  |
| jó        | 80 - 90 %  |
| jeles     | 91 - 100 % |

Amennyiben a szaktanár a fenti ponthatárok alkalmazása során szükségesnek látja, az adott osztályban az egyes ponthatárokat lefelé vagy felfelé maximum 5%-kal módosíthatja.

## **7. AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI**

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok a tanórán feldolgozott ismeretek elsajátítását, alkalmazásuk gyakorlását, a felejtés kompenzálását, a következő órán feldolgozandó anyagrész előkészítését, az írásbeli és szóbeli beszámolások előkészítését szolgálják.

Pedagógusaink törekszenek arra, hogy a tanulókat az írásbeli házi feladatok rendszeres elkészítésére ösztönözzék.

Az egyéni képességek fejlesztését differenciált és szorgalmi feladatok adásával igyekszünk megvalósítani.

Az írásbeli házi feladatok hiányát a tanulók szorgalmának minősítésénél figyelembe vesszük.

A kiadott feladatot a szaktanár a következő tanórán vagy az általa megjelölt időpontban kéri számon (memoríterek esetén).

Ha a tanuló a kötelező szóbeli házi feladat számonkérését megelőző tanóráról igazoltan hiányzott, akkor (a tanuló kérésére) a szóbeli felelet értékelését, minősítését nem vesszük

figyelembe. Az anyag pótlása a Házirendnek megfelelően a tanuló kötelessége. Kérésére segítséget kaphat a szaktanártól.

Az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak se szóbeli, se írásbeli házi feladatot.

Az iskolaotthonos felkészítés keretei között házi feladat adásának nincs helye, mivel a tanuló az egész napos felkészítés során készül fel a következő tanítási napokra.

A tanulásra fordított idő nem lehet több 1-2. osztályban napi egy óránál, 3-4. osztályban 1,5 óránál. Felhasználásában a következő tényezők játszanak szerepet:

- a házi feladatok nehézségi foka, mennyisége,
- az egyes tanulók tanulási szokásai,
- az önállóság foka,
- az egyéni segítségnyújtás (korrepetálás) szükséglete.

A felső tagozaton az írásbeli feladatok mennyisége, a nehézségi foktól és tantárgytól függ, de a felkészülés lehetőleg ne igényeljen 15 – 20 percnél több időt tantárgyanként. Szóbeli feladat a tankönyv által meghatározott mennyiség.

## **8. AZ EGYES MODULOK ÉRTÉKELÉSE ÉS MINŐSÍTÉSE, BESZÁMÍTÁSUK AZ ISKOLAI ÉVFOLYAM SIKERES BEFEJEZÉSÉBE**

A kötelező tanórák között önálló tantárgyként megjelenő modultantárgyak értékelése és minősítése megegyezik a többi tantárgyra vonatkozó szabályokkal. Az integrált modulokat – tánc és dráma, hon – és népismeret – az adott tantárgyon belül nem értékeljük külön érdemjeggyel. Ezen a területen is kiemelt figyelmet fordítunk a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulókra.

A tantárgyi modulok elsajátítandó tananyaga és követelményei a pedagógiai program mellékletében, a Helyi tantervben található meg.

### **C) A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK**

#### **A pedagógiai program érvényességi ideje**

1. Az iskola 2008. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e pedagógia program alapján.
2. A pedagógiai programban található helyi tanterv 2008. szeptember 1. napjától az első évfolyamon és ötödik, majd ezt követően felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
3. Ezen pedagógia program érvényességi ideje négy tanévre - azaz 2008. szeptember 1. napjától 2012. augusztus 31. napjáig - szól.

4. A pedagógiai program módosítása a tanulói értékelésben bekövetkezett változások miatt a Csanádpalota Város Önkormányzata Képviselő-testületének 181/ 2010. (X. 27.) Kt.h. alapján megtörtént.
5. A pedagógiai program módosítására 2010 decemberében került sor a nem szakrendszerű oktatással kapcsolatos változtatás miatt Csanádpalota Város Önkormányzata Képviselő-testületének 249/2010. (XII. 29.) Kt.h. alapján.

### **A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata**

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén írásban értékelik a pedagógia programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

### **A pedagógiai program módosítása**

1. A pedagógiai program módosítására:
  - az iskola igazgatója;
  - a nevelőtestület bármely tagja;
  - a nevelők szakmai munkaközösségei;
  - az iskolaszék;
  - az iskola fenntartója tehet javaslatot.
2. A szülők és a tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül az iskolaszék szülői, illetve diák-önkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.
3. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
4. A módosított pedagógia programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

### **A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala**

1. Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
2. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
  - az iskola fenntartójánál,
  - az iskola honlapján,
  - az iskola irattárában,
  - az iskola könyvtárában,
  - az iskola igazgatójánál

## **D) A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA**

- 1.) A pedagógiai programot a Dér István Általános Iskola Diákönkormányzata 2011.év december hó 9 . napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....  
Forró Felícia  
a Diákönkormányzat vezetője

- 2.) A pedagógiai programot az iskolaszék a 2011. év december hó 12. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....  
Horváth Erzsébet  
az Iskolaszék elnöke

- 3.) A pedagógiai programot a nevelőtestület a 2011. év december hó 7. napján tartott ülésén elfogadta.

.....  
Schüszler Istvánné  
igazgató

### **Jóváhagyta:**

Csanádpalota Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 249/2010. (XII .29.) Kt.h. számú határozatával.

.....  
Kovács Sándor  
polgármester

## **E) MELLÉKLETEK**

### **1.sz. melléklet**

**Helyi tanterv**

### **2.sz. melléklet**

**Minimumkövetelmények 4. évfolyam végén**

### **3.sz. melléklet**

**A továbbhaladás feltételei 8. évfolyam végén**

## **II. fejezet**

# ***AZ ÓVODÁK NEVELÉSI PROGRAMJA***

***TEVÉKENYSÉ GKÖZPONTÚ  
ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM ADAPTÁCIÓJA***

## **AZ ÓVODÁK ADATAI**

**Az óvodák 2011. szeptember 1-től, többcélú közös igazgatású közoktatási intézményként működnek:**

- 1. Megnevezése:**

**Dér István Általános Iskola,  
Napsugár Óvoda és Bölcsőde  
Többcélú Közös Igazgatású  
Közoktatási Intézmény**
  
- 2. Tagintézményei neve, címe:**
  - a. Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény**  
**Dér István Általános Iskolai Tagintézménye**  
**6913 Csanádpalota, Szent István u. 46.**
  
  - b. Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény**  
**Napsugár Óvodai Tagintézménye**  
**6913 Csanádpalota, Sirály u. 6.**
  
  - c. Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény**  
**Királyhegyesi Óvodai Tagintézménye**  
**6911 Királyhegyes, Kossuth Lajos u. 41.**
  
  - d. Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény**  
**Ambrózfalvi Egységes Óvoda - Bölcsőde Tagintézménye**  
**6916 Ambrózfalva Luther u. 2.**
  
  - e. Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény**  
**Csanádpalotai Bölcsődei Tagintézménye**  
**6913 Csanádpalota, Szent István u. 64.**
  
- 3. Fenntartó és felügyeleti szerve:**

**a.) pontban megjelölt tagintézmény esetében:**  
**Csanádpalota Város és Kövegy Község**  
**Önkormányzatainak Általános Iskolai**  
**Intézményfenntartó Társulása**  
**6913 Csanádpalota, Kelemen László tér 10.**

**b.), c.) és d.) tagintézmények esetében:**

Csanádpalota Város, Kövegy Királyhegyes és Ambrózfalva Községek  
Önkormányzatainak Köznevelési Intézményi Társulása  
6913 Csanádpalota, Kelemen László tér 10.

**e.) tagintézmény esetében**

Csanádpalota Város Önkormányzatának Képviselőtestülete  
6913 Csanádpalota, Kelemen László tér 10.

**4. Fenntartó és felügyeleti jogot gyakorló szerv neve:**

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának Képviselőtestülete  
6913 Csanádpalota, Kelemen László tér 10.

**5. Működési (felvételi) körzet:**

**a. Napsugár Óvodai Tagintézmény**

Csanádpalota Város Közigazgatási területe  
Kövegy Község Közigazgatási Területe

**b.) Királyhegyesi Óvodai Tagintézménye**

Királyhegyes Község Közigazgatási területe

**c.) Ambrózfalvi Egységes Óvoda- Bölcsőde Tagintézménye**

Ambrózfalva Község Közigazgatási területe

**6. Felvehető maximális gyermek létszám:**

|                                             |               |
|---------------------------------------------|---------------|
| <b>a. Napsugár Óvodai Tagintézmény</b>      | <b>120 fő</b> |
| <b>b. Királyhegyesi Óvodai Tagintézmény</b> | <b>25 fő</b>  |
| <b>c. Ambrózfalvi Óvodai Tagintézmény</b>   | <b>20 fő</b>  |

## **HELYZETKÉP AZ ÓVODÁKRÓL**

Csanádpalota város a román határ közelében, az ország déli csücskében helyezkedik el. Kisebb-nagyobb falvak veszik körül, a 26 km-re levő Makó a legközelebbi város. Talán ebből is adódik, hogy nem tartozik a gyorsan fejlődő települések közé. Az itt élő emberek főleg mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkoznak.

Megélhetésükben, nagymértékben érzékelhető a falusi életből adódó hátrányos helyzet. A kevesebb elhelyezkedési lehetőség következtében nagyobb arányú a munkanélküliség, csekély mértékű a vállalkozások száma.

A családok többségére jellemző, hogy mind anyagi, mind nevelés terén igyekeznek lehetőségeikhez mérten mindent megtenni a gyermekük harmonikus fejlődése érdekében. Sajnos az életszínvonal folyamatos romlása több családban teszi egyre nehezebbé a gyermeknevelést is. Akadnak olyan családok, ahol már a mindennapi megélhetés is gondot jelent, amihez azután még életviteli és nevelési problémák is járulnak. Mindezek következtében magas a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma.

Az óvoda a község főterén helyezkedik el, az épület az 1900-as években épült. Az idők folyamán felújításra, átalakításra került sor több alkalommal.

Eredeti építészeti adottságai azonban nagymértékben meghatározták a korszerűbb feltételeknek való megfelelést.

Jelentős bővítés 2004-ben történt, az óvodák összevonása kapcsán. A korábban három csoport befogadására kialakított épületet, négy csoport számára kellett alkalmassá tenni.

Az elmúlt években több alkalommal is szervezeti változáson ment át az óvoda. 2004-ben összevonás következtében a korábban két óvodaépületben hat csoporttal működő óvoda egy épületbe került, és négy csoportossá vált.

2005. augusztusában Kövegy község anyagi nehézségek következtében bezárta óvodáját, Intézményfenntartó Társulást kötött Csanádpalota Önkormányzatával.

A társulási megállapodás értelmében szeptember 1.-től a kövegyi gyermekeket a csanádpalotai óvoda fogadja.

2007. szeptember 1.-től közös igazgatású közoktatási intézményként működik az óvoda. Tagintézménye lett a helyi bölcsőde, valamint az intézményfenntartó társulás tovább bővült Királyhegyes községgel. Mindkét intézmény a székhelyén működik tovább a csanádpalotai óvoda tagintézményeként.

Királyhegyes, Csanádpalotához közeli 750 fős kisközség. Az ott élő emberek életkörülményei a Kövegyi emberekéhez hasonlóak. A családok nehéz körülmények között élnek, a szülők általában munkanélküliek. Nagy többségük a nyári időszakban alkalmi, napszámos munkából él. Mezőgazdasággal, földműveléssel foglalkoznak. Értelmiségi szülők aránya 9%.

A szülők egy része az óvoda munkája iránt érdeklődő, nyitott, de nagyobb hányaduk közömbös, közös tevékenységekbe csak nagyon nehezen bevonható be. Kapcsolatuk az óvodában dolgozókkal jó. A szülők egy része alkalmanként részt vesz az óvoda életével kapcsolatos feladatok megoldásában, kérésünkre kiveszi részét a társadalmi munkából.

Segítséget nyújtanak kisebb festési, mázolósi munkák elvégzésében, javításokban, babaruha készítésben textíliák varrásában.

2008. Augusztus 15.-től többcélú, közös igazgatású közoktatási intézményként működik az óvoda, a Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény, Napsugár Óvodai Tagintézményeként.

Sikeres Önkormányzati pályázat (Csanádpalotai óvoda fejlesztése, esélyeinek kiegyenlítése, DAOP-4. 2. 1./2/F-2f-2009-0006) útján a Sirály utca 6 szám alatti épület átalakításra került, így 2010. augusztus 15.-től egy teljesen felújított, kibővített, minden igénynek megfelelő óvoda működik.

E sikeres pályázatnak köszönhetően a település életében –és a környező települések életében is - soha nem látott óvodát vehettek a gyerekek birtokunkba. Jelentette ez az új épületben a

tágas csoportszobákat, tornaszobát, fejlesztő és logopédiai szobát, nevelői szobát, a dolgozók számára külön öltözőt, és nem utolsósorban a tágas jól felszerelt udvart. Ebben a kitűnően felszerelt és rendkívül esztétikus környezetben élhetik mindennapjaikat a nevelési év folyamán.

Az intézmény 2010 augusztusában fogadta először a gyermekeket. Az óvoda 4 csoporttal és 89 gyermekkel indult neki a 2010/2011-es nevelési évnél. 2011. május 30-án 96 fővel működött az óvoda.

2011-2012-es tanévtől, Ambrózfalva Község Önkormányzata Képviselő – testülete 2011. augusztus 31. napjával ( 92/2011. (V. 31.) Kt.h. számú határozat) csatlakozott a fenntartói társuláshoz, és Egységes Óvoda – Bölcsőde Tagintézményét az intézményünkhöz csatlakoztatta.

Az Ambrózfalva község 520 fő körüli lélekszámú település Csongrád megye délkeleti részén. Közel a román határhoz, távol nagyobb városoktól. A „Hagyma városa”, Makó 25 km-re fekszik a településtől. A lakosság jelentős része a mezőgazdasághoz kapcsolódik.

Ambrózfalvának egy vegyes életkorú csoporttal működő óvodája van. Integrációjuk Csanádalbertivel az ÁHK (intézményünk előző neve) 1994-es létrehozásakor valósult meg. Az ambrózfalvi Óvoda, bár a falu központjában található, fekvése kedvező, hiszen a község parkja és községi játszótér mögött helyezkedik el, nyugodt zöld övezetben.

A községet 1884-ben szlovák telepesek alapították. 1998 szeptemberéig óvodánkban programunk szerves részét képezte a szlovák nemzetiségi nevelés. 1998-99-es tanévtől, 2007. augusztus 31.-ig csak az ambrózfalvi óvodánkban volt kétnyelvű óvodai nevelés. Sajnos a 2007-2008-as nevelési év kezdetén itt is megszűnt, mivel a nemzetiségi irányelvekben meghatározott személyi feltételeket nem tudtuk tovább biztosítani.

**2009. szeptember 1-től az ambrózfalvi óvodánkban bevezetésre került az egységes óvodai-bölcsődei ellátás.**

**2011. augusztus 31. napján az egységes óvoda-bölcsőde tagintézményként csatlakozik a Csanádpalotai székhelyű Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Köznevelési Intézményhez.**

### III. AZ ÓVODÁK JELLEMZŐ ADATAI

#### 1. Személyi feltételek

##### Csanádpalota

8 fő óvodapedagógus  
4 fő dajka  
2 fő óvodai kisegítő  
A program megvalósításához a Köznevelési Törvény által előírt  
feltételrendszer biztosított, a nyitvatartási időt figyelembe véve.  
Logopédus (utazó)  
Fejlesztőpedagógus  
Gyógytestnevelő (utazó)

##### Királyhegyes

2 fő óvodapedagógus  
1 fő dajka  
A program megvalósításához a Köznevelési Törvény által előírt  
feltételrendszer biztosított, a nyitvatartási időt figyelembe véve.  
Logopédus (utazó).

##### Ambrózfalva

2 fő óvodapedagógus  
1 fő dajka  
1 fő szakképzett gondozónő  
A program megvalósításához a Köznevelési Törvény által előírt  
feltételrendszer biztosított, a nyitvatartási időt figyelembe véve.  
Logopédus (utazó)  
Gyógytestnevelő (utazó)

#### 2. Az óvodák épületeinek legfőbb jegyei

##### Csanádpalota

Az óvoda a város főteréhez közel helyezkedik el, csendes, nyugodt környezetben. Az épülethez udvar tartozik.

Mérete: 723 m<sup>2</sup>

Az udvar területe: 1662 m<sup>2</sup>

Komfortfokozata: összkomfortos, teljesen felújított, minden törvényi előírásnak megfelel

Csoportszobák száma: 4

Egyéb helyiségek: öltöző, folyosó, vezetői iroda, nevelői szoba, fejlesztő szoba, torna szoba, betegszoba konyhák ( 3 helyiség, a HACCP rendszernek megfelelően kialakítva), mosdó, WC, felnőtt mosdók, kazánház ( mely egyben mosókonyha) raktárhelyiség.

### **Királyhegyes**

A község főterén, a központban helyezkedik el az óvoda épülete, mellette tágas, zöld udvar. Közvetlen közelségben, a Polgármesteri Hivatal, az Általános Iskola valamint a templom van. Mérete: 1583 m<sup>2</sup>

Az udvar területe 1087 m<sup>2</sup>

Komfortfokozata: Összkomfortos, a fűtése korszerűsítés megtörtént, a helyiségekben központi gázfűtés van. A világítás korszerűsítése is megtörtént takarékos, kellő és megfelelő fényt adó világítótestekkel, 2002. augusztusban

2010-ben az épület hőszigetelése, nyílászárók cseréje és az épület újra meszelése.

Csoportszobák száma: 2

Egyéb helyiségek: vezetői iroda, személyzeti szoba, öltöző, raktár (játékok és bútorok részére), tálalókonyha, mosdó, WC, felnőtt mosdó,

### **Ambrózfalva**

Óvodaépülete több mint 100 éves, felújított, rendszeresen karbantartott, tágas, két csoport befogadására kialakított. Tornaszobával, külön ebédlővel, egy mosdóhelyiséggel, öltözővel, tálaló konyhával, egy kicsi irodával (fűtése rossz, a hőszigetelés hiánya miatt) rendelkezik.

Engedélyezett férőhely: 20 fő.

A tervezett udvarnagyobbítás 2007-ben megvalósult, de felszereltségének bővítése továbbra is nagyon indokolt.

Az óvoda központi fűtéses, természetes megvilágosítása jó.

A játék az egyik, az altatás a másik csoportszobában zajlik.

Raktározási (szertár) lehetőség problémát jelent, bár némileg javult az udvari tároló karbantartását követően.

Szükséges felújítások:

- karbantartás: udvarról nyíló mosdó karbantartási munkálatai,
- villanyvezetékek cseréje,
- Eszközbővítés:
- a bölcsődés és vegyes életkorú csoportnak megfelelő játékok beszerzése,
- sportszerek bővítése,
- udvari játékeszközök beszerzése
- munkajellegű tevékenységekhez szükséges eszközök.

A óvoda működési feltételei összességében jónak tekinthetők.

## **IV. BEVEZETÉS**

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a

nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermeket megillető jogok biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia; az egyenlő hozzáférés biztosításával;
- b) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- c) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széles körű módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti saját nevelési programját: vagy átvesz és adaptál egy kész programot, vagy saját programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai nevelési programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

2. Az óvodai nevelési program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni

- a) a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzeti, etnikai kisebbségi nevelést végez;
- b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermek nevelését végzi.

## V. ÓVODAKÉP

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Az Alapprogram a gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul. Ezek szerint: a gyermekfejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

„1. Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő,

szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

2. Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is).

3. Az óvodai nevelésben alapelv:

- a) a gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés, az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő- tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékra, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzeti etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

## **VI. GYERMEKKÉPÜNK**

Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy a gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Az Alapprogram gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség kibontakoztatásában a gyermekeket körülvevő személyi és tárgyi

környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

A 3-6 éves gyermek, fejlődő személyiség. A személyiség az „én” kialakulásának alapfeltétele a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel való optimális kapcsolat, amelyben a gyermek életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteivel is közreműködik.

Az óvodás gyermekre jellemző érzelmeinek uralkodó szerepe, a játékoság, a felnőttek utánzása, az önállóságra való törekvés, az én tudat fokozódása. Jellemezi a nagyfokú mozgásigény, a tevékenységi vágy. Ebben az életkorban kezd kialakulni a szocializáció, a közösséghez való sikeres alkalmazkodás.

Olyan gyermekek nevelése a célunk, akik testileg, lelkileg egészségesek. Minden iránt érdeklődnek és nyitottak a világra. Képesek a közösségben élni, tudnak másokkal együttműködni, el tudnak fogadni másokat. Képesek önmaguk kifejezésére, jól kommunikálnak. Vannak ötleteik és meg tudják azokat valósítani. Képesek az önálló gondolkodásra, önálló tevékenykedésre a szabadidő hasznos eltöltésére.

## **VII. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI**

**Az óvoda, nevelő intézmény, amely a gyermek személyiségének kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik, tudatosan tervezett szervezett, nevelési helyzetek megteremtésével.**

Óvodáink nevelőtestülete a tevékenységközpontú óvodai nevelési program adaptációja alapján készítette el helyi nevelési programját. Ez a program

**Dr. Gáspár László pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazására épül.**

Középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli.

### **1. Óvodáink nevelési céljai:**

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja a teljes gyermeki személyiség fejlesztését és az életre való felkészítést a tevékenységeken keresztül.

A családi nevelést kiegészítve a különböző szociális háttérrel rendelkező 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyiségük kibontakoztatásának elősegítése.

Az óvodai Integrációs Program bevezetésével, személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint szervezi a nevelést. Az Integrációs Program jellemzője a

gyermekközpontú és családoorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, amely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

**Alapvető célkitűzésünk, hogy minden gyermek a saját képességeinek, egyéni fejlettségének, élettempójának megfelelően, az óvodáskor végére testi, érzelmi és közösségi téren egyaránt a legoptimálisabban fejlődjön.**

Mindez olyan családi légkörben történjen, amelyben, biztonságban érzik magukat, jó a közérzetük, ahol örömmel tartózkodnak. Fontosnak tartjuk a családdal való kölcsönös bizalom alapuló kapcsolat kialakítását, és ennek az óvodai évek alatt mindvégig történő megtartását.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik érzelmileg gazdagok, szeretik környezetüket, amelyben élnek, tiszteletben tartják annak hagyományait. Mindenre nyitottak, érdeklődőek, másokat elfogadnak, és képesek az együttműködésre. Van önbizalmuk.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelést igénylő és beilleszkedési, magatartási zavarokkal küzdő gyermekek megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatása. A hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeres ellensúlyozása.

A hátrányos helyzetben élő, szociálisan sérült, fejletlen gyermekek differenciált fejlesztése *kiegyensúlyozott, pozitív attitűddel*, érzelmileg motivált környezetben, változatos tevékenységek által, *az óvónők, dajkák, gondozónők összehangolt munkájával*, korszerű pedagógiai módszerekkel.

A viselkedési zavarokkal küzdő gyermekek magas aránya miatt az érzelmi biztonságérzet, a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása, az egyéni adottságok figyelembevételével, sok pozitív élmény biztosításával, szeretetteljes légkör megteremtésével, *az egyenlő hozzáférés biztosításával. Pedagógiai intézkedéseinknek a gyermeki személyiséghez kell igazodniuk.*

Az ingerszegény környezeti hatások ellensúlyozása érdekében kiemelt feladatnak tekintjük a külső, belső környezetben szerzett sokoldalú tapasztalatszerzést, komplex tevékenységek által. Az egyéni képességekhez *igazodó* fejlesztéssel, felzárkóztatással, ideális óvodai feltételek megteremtésével, *a gyermek cselekvő aktivitásával, a felfedezés lehetőségének biztosításával, kreativitásuk erősítésével a gyermekek kompetenciáinak fejlesztése.*

A beszédfejlődési problémák, a beszédhibás gyermekek számának emelkedése miatt *beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, anyanyelvi játékokkal, logopédus alkalmazásával* segítjük a gyermekek beszédjavítását, beszédértését, beszédfejlődését, kommunikációs képességét.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, a szülők és a nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az

óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képességüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Hangsúlyos szerepet kap nevelőmunkánk során az óvónő személyisége, mivel azonosulási minta a gyermekek számára.

Elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk a másságot.

A játék elsődlegességét valljuk.

## **2. Óvodáink hagyományai, értékei:**

- Esztétikus, inger gazdag környezet
- A gyermekközpontúság
- A nyugodt, szeretetteljes, meleg óvodai légkör megteremtése.
- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése Az esélyegyenlőség megteremtésére törekvés
- A gyermekek tevékenységének biztosítása
- Az óvodapedagógusok szakmai önállóságának, kezdeményezőképességének tiszteletben tartása.
- A szülőkkel bizalomra épülő nevelőpartneri kapcsolat.
- Az óvoda személyi és tárgyi feltételeinek keretei között a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése.
  - A kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztésére figyelem.
  -

Önálló arculat kialakítására, megerősítésére, hatékony intézmény működtetésére törekszünk. Dolgozóinknál a hivatásszeretet, a megalapozott tudást helyezzük előtérbe. Fő célkitűzéseinket a szülői és fenntartói igények figyelembevételével valósítjuk meg

## **3. Az óvodai nevelés általános feladatai:**

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- egészséges életmód kialakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, -értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

## **4. Feladataink szerepe a nevelési cél elérésében**

A gyermek, fejlődő személyiség, életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségletei vannak.

Ezeknek, a szükségleteknek a kielégítésében meghatározó szerepe van az őt körülvevő személyi és tárgyi környezetnek. Első szocializációs környezete a család, amely formálja őt a maga különböző kulturális szintjének megfelelően.

A család mellett az óvodának is igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvodában tudatosan, pedagógiaiilag megtervezetten folyik a fejlesztés. A napirenden belüli

tevékenységekkel biztosítjuk a helyes életritmus kialakítását. Beszoktatással segítjük a gyermekek leválását. A családi háttér ismeretében, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkör megteremtésével segítjük azt. Fontosnak tartjuk az érzelmi megnyilvánulásokra való reagálást. Segítjük önállóságuk, öntevékenységük kibontakozását, Alakítjuk konfliktus megoldó képességüket, alkalmazkodóképességüket, a másság elfogadását. Segítjük, irányítjuk a kulturált életmód szokásainak elsajátítását.

Fontosnak tartjuk az integrációt elősegítő csoportalakítást, melynek elve annak szem előtt tartása, hogy a halmozottan hátrányos és a sajátos nevelést igénylő gyermekek arányos elosztásban vegyenek részt a csoportokban. A csoportok között a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányában való eltérés nem lehet több 25%-nál.

### **Gondozás, az egészséges életmódra nevelés**

Egyik alapvető tevékenységünk a ***gondozás, az egészséges életmódra nevelés*** az egészséges életviteligényének kialakítása. Ezzel a gyermekeknek olyan szükségletét elégítjük ki, amely hozzájárul jó közérzetük megteremtéséhez, egészségük védelméhez, edzéséhez, óvásához megőrzéséhez, elősegíti növekedésüket, fejlődésüket.

Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása, ennek érdekében próbáljuk az óvodai és családi életrendet közelíteni. Fontos a gyermekek alvás, pihenés szükségletének kielégítése. A környezet tisztaságára, megóvására való igényt alakítjuk a csoportszoba berendezéseinek, játékainak rendben tartásával.

Megismertetjük őket az épület egyéb helyiségeinek, felszereléseinek rendeltetésszerű használatával, a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges és biztonságos környezettel.

Segítünk kialakítani az egészséges életmód, a testápolás, a helyes táplálkozás, kulturált étkezés, öltözködés a betegség, megelőzés, az egészségmegőrzés szokásait.

Növeljük a szervezet ellenálló képességét, sétákon, kirándulásokon való részvétellel, rendszeres mozgással.

Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

### ***A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:***

*Önálló.*

- fogápolásban,
- tisztálkodásban, az ehhez szükséges eszközök megválasztásában, használataiban,
- öltözködésben képes a helyes sorrend, a hőmérsékletnek megfelelő ruha felét kiválasztani,
- a kiszedett étel mennyiség megítélésében.

*Megfelelően használja:*

- az evőeszközöket,
- a játékokat,
- egyéb eszközöket,
- az óvoda helyiségeit,
- a környezet tisztaságára szolgáló eszközöket.

*Tud:*

- cipőt fűzni, kötni,
- ruhát gombolni,

- teríteni,
- hajtogatni (ruházat, takaró, szalvéta)
- ajtót nyitni, csukni,
- csendben közlekedni.

#### *Ismeri:*

- a kulturált étkezés szokásait,
- a zsebkendő használatát,
- a rend rakásának módját.

#### *Segít:*

- a környezet tisztántartásában, rendrakásban,
- a kisebbek különböző tevékenységeiben.

### **A fejlesztéshez szükséges feltételek:**

A csoport létszámának megfelelő csoportszobák és mellékhelyiségek.  
Esztétikus, a célnak megfelelő berendezések, eszközök.

### **Érzelmi nevelés**

Másik rendkívül fontos területe nevelésünknek **az érzelmi nevelés**, hiszen a fejlesztés csak azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba. Segítenünk kell abban, hogy bátran, biztonságosan mozogjon az őt körülvevő környezetben, megismerkedjen a felnőttekkel, a gyerekekkel. Ez csak barátságos, derűs kiegyensúlyozott, szeretetteli légkörben lehetséges. Így erősödik a kötődési hajlama, fejlődnek az erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságai. Erősíteni kell az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Az alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyokat átélni és elfogadni, az egymás iránti toleranciát alakítani.

Az óvoda egyszerre segít a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, önértékesítő törekvéseinek.

Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

### ***A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:***

#### ***Önálló:***

- a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás különböző formáiban,
- köszönésben, kérdésben, köszönetnyilvánításban, megszólításban, válasz- adásban,
- véleménynyilvánításban,
- választásokban, döntésekben,
- a vállalt feladatok elvégzésében.

#### ***Tisztelettudó a viselkedése:***

- ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit,
- igazmondásra törekszik,
- együttműködik a közös cél érdekében,
- örül a csoport közös sikereinek.

#### ***Társas kapcsolatok terén:***

- felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak, ha szükségét látja,
- érdeklődik a társai és a felnőttek iránt,
- legalább egy társ kapcsolattal rendelkezik a csoporton belül.

### ***A fejlesztéshez szükséges feltételek:***

- Otthonos körülményeket biztosító felszerelések, eszközök.
- Közös tapasztalat és élményszerzési lehetőségek.
- Az óvónők, dajkák, gondozónő határozott pozitív minta adása.

### ***Anyanyelvi nevelés***

A harmadik fontos terület az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással, és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, a gyermek meghallgatására, a kérdések támogatására, a kérdések megválaszolására az óvoda minden dolgozójának figyelmet kell fordítania.

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra – valamint meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve, változatos tevékenységek biztosítása, mely során további tapasztalatokat szerezhet természeti és társadalmi környezetéről.

A gyermek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak, rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben, és élethelyzetekben való gyakorlása

Élmények nyújtásával a sokrétű komplex tevékenységformák kialakítása.

A differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés

## **5. Tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében**

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek, ezért nevelőmunkánk során különösen fontos szemelőt tartanunk:

a.) A gyermek, tevékenykedő lény, ezért személyisége komplex tevékenységek

által fejleszthető a legjobban.

b.) A nevelő hatás belső, a tevékenység tartalmából eredő feltételei:

- az egyén számára érdekes, a csoport számára hasznos legyen,
- érvényesüljön a célkitűző és célmegvalósító tevékenység egysége,
- érzékelhető legyen a tevékenység és annak eredménye
- zavartalan legyen a tevékenységrendszer, elégítse ki a gyermekek akció szükségletét, oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (önkiszolgálás, csoportélet kialakítása, környezet formálása)

c.) A nevelő hatás pedagógiai feltételei

- a tevékenység pedagógiai előkészítésében szükség szerint vegyen részt a dajka is,
- a tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről odafigyelést, tapintatot igényel,
- semmit ne végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsük, amikor arra szükségük van,
- alapvető feladat a tevékenység pedagógiai értékelése.

d.) A gyermek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre, figyelembe véve a 3-7 éves kor tevékenységének jellemzőit.

Minél változatosabb, több fajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához megfelelő feltételek biztosítása (idő, hely, eszközök, ötletek).

A gyermekek tapasztalatainak aktuális élményvilágának felhasználása.

Gazdag, változatos élménynyújtás.

## **6. Képességek szerepe a nevelési cél elérésében:**

A tevékenységközpontú óvodai nevelés olyan képességek, kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek (alkotó, termelő képesség:

Ezek:

- kooperációs képességek (együttműködési)
- kommunikációs képességek (érintkezési)

**Feladataink a képességek fejlesztésében:**

- a tevékenységek folyamatos biztosítása,
- folyamatos megfigyelés a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében történjen a fejlesztés,
- a kiemelkedő képességű, és a részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre készüljön fejlesztési terv,
- minden gyermek képességeit önmagához, a saját lehetőségeihez mérten kell fejleszteni.

A tevékenységközpontú óvodai nevelési program középpontba állítja a gyermeki tevékenységet. Ezért, megvalósítása csak az egyes területekhez szükséges eszközökkel lehetséges. Egyaránt szükséges: a megfelelő számú játékeszköz, a munkatevékenységekhez szükséges eszközök, a művészeti tevékenységek alapfelszerelései, a testneveléshez szükséges tornaszerek

Az alapvető tárgyi eszközök rendelkezésre állnak, az esetlegesen hiányzókat pótlását, cseréjét igyekszünk megoldani.

## **VIII. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI**

### **1. Az óvodai élet megszervezése**

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenység tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített –nem kötelező- feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

### **2. Óvodáink szubjektív feltételei:**

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.

Nevelőtestületünk tagjai szakmailag felkészültek, képesek az együttműködésre, szakmai megújulásra.

Óvodánk életének, munkánk hatékonyságának eredményesebbé tételére törekszenek.

Minden óvodapedagógus számára lehetőséget biztosítunk a kezdeményezésre, az egyéni elképzelések megvalósítására, egyéni profil megvalósítására. Lehetőségeiknek megfelelően működtetjük a szakmai munkaközösséget, amely a nevelőmunka minden területét átfogja. Bemutatókat, közös megbeszéléseket tartunk. A nevelőmunkát segítő alkalmazottakkal, dajkákkal egymást segítő a munkakapcsolat. Valamennyien elvégezték a dajkaképző tanfolyamot, szakképzettek, ami munkavégzésükben megmutatkozik.

### **Nyugodt, meleg, szeretetteljes óvodai légkör**

A nyugodt óvodai légkör megteremtésének alapvető feltétele a megfelelő napirend biztosítása, amely a gyermekek számára megszokott, folyamatos életritmust biztosít. Legyen rugalmas, alkalmanként változtatható, módosítható. A gyermekeknek szüksége van a felnőttek szeretetére, simogatására, figyelmére is Arra kell törekedni, hogy a gyermekek a lehetőségekhez mérten egyéni igényüknek megfelelően kapják meg ezt.

### **3. Óvodáink objektív feltételei:**

Csanádpalotán a felújításnak és bővítésnek köszönhetően óvodánk épülete jelenleg esztétikus, rendezett. Az óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezései oly módon lettek kialakítva, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel testméreteiknek, biztosítja a gyermekek egészségének megőrzését, fejlődését.

Kívül, belül megújult, kibővült. A csoportszobák mérete megnőtt, ezzel megszűnt a zsúfoltság, kitágult a mozgástér, megfelel az óvodáskorú gyermekek igényeinek. Tornaszoba, fejlesztőszoba, nevelői szoba és betegszoba került kialakításra az óvodaépületben. Nagy örömmel fogadtuk, mert így a tornaszerek végre ismét használatba kerülhetnek, lehetővé téve a mozgás-és játékgényük kielégítését, így nagyobb mozgástérben, szabadon mozoghatnak a gyerekek.

A bútorokat az óvoda alapítványának segítségével és pályázati lehetőséggel élve kicseréltük. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermek biztonságára figyelemmel helyeztük el. Megfelelő munkakörnyezet biztosítása az óvodai munkatársaknak, lehetőség megteremtése a szülők fogadására.

Udvarunk zömét fű borítja, de van betonozott része is, ami sáros időben is biztosítja az udvaron tartózkodást. Vannak nagyon modern, minden igényt kielégítő mozgásfejlesztő játékaink, amit szívesen használnak a gyerekek.

A homokozók azon túl, hogy esztétikusak, biztonságosak is. Ezek nagysága megfelelő. A nyári hónapokban az udvaron telepített fák biztosítják az árnyékot, a zavartalan játékot.

A Királyhegyesi tagintézményünk óvodaépületének adottságai a gyermeklétszámnak megfelelő. A gyermekek ellátásához szükséges helyiségek rendelkezésre állnak. Tornaszobájuk az épületen belül található, nevelői szobájuk alkalmas a fejlesztő foglalkozások megtartására is. A vizesblokk viszont felújításra szorul.

A helyiségek bútorzata megfelelő kicserélésre került. A gyermekasztalok és székek voltak elhasználódva, ezért azok is kicserélésre kerültek. Az óvodaépület mellett tágas zöld udvar van, ami biztosítja a gyermekek számára az udvaron tartózkodás feltételeit. Az udvari játékok pályázati lehetőség során kicserélődtek, a szabványoknak megfelelőek. Az óvoda épületének egy része felújításra került (fűtőkorszerűsítés, nyílászáró csere, stb.), így a csoportszobák minden igényt kielégítenek, tiszták, rendezettek.

Az Ambrózfalvi óvodaépületünk több mint 100 éves, felújított, rendszeresen karbantartott, tágas, két csoport befogadására kialakított. Tornaszobával, külön ebédlővel, egy mosdóhelyiséggel, öltözővel, tálaló konyhával, egy kicsi irodával (fűtése rossz, a hőszigetelés hiánya miatt) rendelkezik.

A tervezett udvarnagyobbítás 2007-ben megvalósult, de felszereltségének bővítése továbbra is nagyon indokolt.

Az óvoda központi fűtéses, természetes megvilágosítása jó.

A játék az egyik, az altatás a másik csoportszobában zajlik.

Raktározási (szertár) lehetőség problémát jelent, bár némileg javult az udvari tároló karbantartását követően.

Takarításához megfelelő minőségű és mennyiségű háztartási gép és tisztítószer áll rendelkezésre.

Rendelkezik audió - vizuális eszközökkel, a gyermekek által használt speciális óvodai számítógéppel.

A program megvalósításához a tárgyi feltételek a Csanádpalotai, a Királyhegyesi és az Ambrózfalvi óvodaépületben adottak, pótlásukra, karbantartásukra, javításukra azonban folyamatosan szükség van. A szűkös anyagi feltételek mellett is igyekszünk biztosítani az esztétikus környezetet, a szükséges tárgyi eszközöket.

Igyekszünk megővni épületeink jelenlegi állapotát, lehetőségeinkhez mérten mindent megteszünk azért, hogy folyamatosan tiszta, rendezett, esztétikus épületben és udvaron fogadjuk a ránk bízott óvodáskorú gyerekeket.

#### **4. Óvodáink eszközzrendszere**

*A játék tevékenység eszközei:*

A költségvetésből az e célra fordítható összeg rendkívül kevés, így csak az alapvető játékeszközök biztosítottak. Az óvodai alapítvány bevételeinek egy részéből, szülői adományokból pótoljuk a hiányzó játékokat.

*A tanulás eszközei:*

A tanuláshoz szükséges szakmai eszközök beszerzése szintén a minimálisra csökkent pénzhiány miatt. Az anyanyelvi, környezeti, matematikai, zenei neveléshez 1985-ben és 1989-ben vásároltunk egy-egy szemléltető készletet, képsorozatot. 2009-ben az IPR-es pályázat adott lehetőséget fejlesztő eszközök vásárlására, amelyek használata kizárólag a fejlesztő szobában történik.

A vizuális tevékenységhez szintén csak az alapvető felszerelés biztosított, aminek többségéhez a szülői adományok révén jutunk.

A mindennapi testnevelés az a terület, amely jelenleg a legjobban ellátott területe az óvodának. A szükséges felszerelések bővítése, pályázaton nyert óvoda felújításnak köszönhető.

A bábozás feltételei jelenleg rendkívül korlátozottak. A paravánokon kívül mindössze néhány óvónők által készített sík báb áll rendelkezésre.

Mese és szakkönyvek a gyermekek részére adható képeskönyveket, lapozgatókat a könyvtárból és a szülőtől kaptunk. A költségvetés csekély összegéből és az IPR pályázatból, az óvoda hiányos szakkönyv állományát pótoltuk.

A munkatevékenységhez szükséges eszközök pótlásra szorulnak. Napos kötény, seprű, lapát, szerszámok a gyermekek méretéhez igazítva.

Audiovizuális eszközök: ezen a téren nagyon hiányos az ellátottság. Magnó, projektor, DVD lejátszó, televízió beszerzésére lenne szükség.

Királyhegyesi és az Ambrózfalvi tagintézményünk a gyermeklétszám arányában, rendelkezik a szükséges játékokkal és a tanuláshoz szükséges tárgyi eszközökkel egyaránt. Tagintézményeinkben is sajnos nagyon szűkösek a lehetőségek, így ők is a szülők által adományozott eszközökkel tudják kiegészíteni a már meglévő, használt eszközeiket.

*Játéktevékenység eszközei:*

Építőjátékok, babaszobai berendezések, babák, babakocsik, autók, fejlesztőjátékok, mesekönyvek. Ezeket az eszközöket folyamatosan biztosítjuk az óvoda alapítványának segítségével.

*A tanuláshoz szükséges eszközök:*

MINIMAT készlet, applikációs képek, tábla, hangszerek, a vizuális neveléshez szükséges eszközök, bábok, Tornapadok, Gerschwald fal, ugrókötelek, labdák, fejlesztő játékok.

## **IX. A FEJLESZTÉS TARTALMA**

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma, a tevékenységeken keresztül jut érvényre, ezért az új elvárásoknak is megfelel. Tevékenykedtetéssel fejleszti a gyermekek kompetenciáit, így egy kompetencia alapú nevelési program is egyben. A lényeglátást, a lényegkiemelést segíti elő, a képességek, és a készségek fejlesztésére koncentrálnak.

A fejlesztés tartalma a négyes feladatrendszeren keresztül jut érvényre.

Ezek: **1.) Játék és tanulási tevékenység**

**2.) Társas és közösségi tevékenység**

**3.) Munkatevékenység**

**4.) Szabadidős tevékenység**

## **1. Játék és tanulási tevékenység**

Az óvodáskorú gyermekek nevelésének legfontosabb eszköze, fejlődésük alapja a **játék**. Minél gazdagabb, sokrétűbb annál inkább biztosított a fejlődés.

Programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a játékra. Nagyon fontos olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtése, amelynek hatására indíttatást éreznek a spontán játékra, tevékenységre.

Nagy jelentősége van az élményeknek a játékban. Legyenek azok a gyermekek egyéni élményei, amelyeket a családból, környezetéből hoznak, vagy az óvodai társakkal átélt közös élmények. Fontos, hogy élményeiket tevékenységekben éljék meg. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A felnőtt minta, a gyermekek utánozzál viselkedését, mozdulatait, az általa támasztott követelményeket. Ahhoz a személyhez akarnak elsősorban hasonlítani, akihez erős érzelmi szállal kötődnek. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozdó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék a gyermek személyiségének tükrözője. Játékának megfigyelése közben képet kapunk ismereteiről, mozgásigényéről, beszédképességéről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A játék folyamatában a tudatos fejlesztés hatására olyan tulajdonságok fejlődnek ki, amelyek később a közösségbe való beilleszkedést nagymértékben segítik. Ilyen a társakkal való együttjátás kialakulása, a másik gyermek játékának tiszteletben tartása, a játékon belüli önállóság, kezdeményezőképeség, a mások mozgósításának képessége, vagy az aláfölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítása egy-egy játéksituációban. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

### **Az óvónő**

- Teremtse meg azokat az élményeket, lehetőségeket, körülményeket, amelyek biztosítják, hogy a játék a gyermek számára *élményt adó* örömforrás legyen.
- A napirendben a legtöbb időt a játékra biztosítsa.
- Teremtse meg annak lehetőségét, hogy a gyermek ismeretei, tapasztalatai, *felfedezései, kreativitása* bővüljenek, a játék útján ismertesse meg a gyermekeket a világgal, tárgyakkal,- azok tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezáltal fejlessze értelmi képességeit.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni játékfejlődési sajátosságait.
- Csak akkor avatkozzon be a gyermeki játékba, ha ezt indokoltnak érzi, ha a gyermek azt igényli, ha a játék továbbfejlesztése indokolja, ha a konfliktust nem tudják a gyerekek önállóan megoldani, ha technikai segítségre van szükségük.
- Használja ki a beszédfejlesztési helyzeteket.
- Kísérje figyelemmel és követelje meg, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék keretében is folyamatosan betartsák.
- Figyelje meg, hogyan szervezik a gyerekek a játékukat, hogyan valósítják meg elképzeléseiket. Az egyes gyermek hogyan viselkedik játék közben, milyen szerepet vállal, milyen mértékben éli bele magát a szerepébe.
- A gyermeki megnyilvánulásokat jelzésként értékelje a gyermek érzelmi - hangulati állapotáról, értelmi képességei, beszéd alakulásáról.

- Az állandó játszóhelyek mellett tegye lehetővé, hogy a gyermekek hordozható egyszerű eszközökkel, átrendezéssel a játékhoz szükséges helyet önállóan is kialakíthassanak.
- Tekintse a játékot, mint a nevelési célok elérésének legfőbb eszközét, igyekezzon ezt a szülőkben is tudatosítani.
- Lehessen nem játszani, ha a gyermeknek úgy van kedve.
- Játékeszközök használatának megtanítása.
- Játékeszközök elkérésének módját meg kell határozni a csoportban, a csoport nyugodt játéktevékenysége érdekében.

### **A gyermek tevékenységei**

- a gyermekek óvodába lépésüktől kezdve folyamatosan játszanak, megismerik a játékeszközöket, helyüket, használatukat,
- gyakorlójátékot játszanak, ismétléssel cselekvéseket,
- szöveg-, dallam-, mozgásismétlő-, ritmusjátészó tevékenységeket végeznek, egyszerű szabályokat ismernek meg, elfogadják, követik,
- szabályjátékot játszanak, verbális, mozgásos, manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelnek,
- *szimbolikus* szerepjátékban, elfogadják a szabályokat, szerepeket vállalnak,
- a környezet jelenségeit, eseményeit beépítik önálló vagy csoportos játékukba,
- barkácsolnak, játékot javítanak, játékot készítenek, ajándéktárgyat készítenek,
- dramatizálnak mesét, kedvenc történetet,
- báboznak mesét, dalt, verset, kitalált történetet,
- építő, konstruáló játékokban összerakosgatnak, szereléseket végeznek, építményeket összekapcsolnak, kiegészítenek,
- a játéktevékenységeket összekapcsolják,
- kiválasztják a játékhoz szükséges kellékeket,
- bekapcsolódnak értelemfejlesztő játékokba.

### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

A gyermek szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ.

Bekapcsolódik a közös játékba.

Vannak önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.

Megérti és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységük logikáját.

Alkalmazkodik a játékszabályaihoz.

Le tud mondani egy - egy kedves játékeszközzel, ha pajtása kéri erre.

Játékában ábrázolja a körülötte levő világból a felnőttek tevékenységét, a különféle kapcsolatokat. Tapasztalatok és élmények birtokában, közösségben megtervezi a játékot, szerepet tud választani, képes a játszócsoport tagjaival szoros kapcsolat kialakítására.

Létrehoz egyszerű modelleket, vannak egyéni ötletei, javaslatai.

A létrehozott „játéksort” felhasználja játékában, a dramatizálásban, bábozásban.

Óvodáskorban a játék és a **tanulás**, és a tevékenységekben megvalósuló tanulás teljes mértékben összekapcsolódik. A tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben fejlődik a gyermek megfigyelése, emlékezetbe vésése és felidézése. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a

teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimultán környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a nevelési folyamat egésze alkalmas, arra hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Nagyon fontos a több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és sokoldalú cselekedtetés. Az érdeklődést tartósan azok a helyzetek váltják ki, amelyekben a gyerekek találják ki a megoldást. Az önállóság is erős motiváló tényező.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés központi kérdése a tanulási folyamatnak. Ezáltal kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról kell a gyerekek számára közvetítenünk. A gyermek a világot komplex módon érzékeli és éli meg, ezért a program a tanulás során ebből indul ki. Ezért jut el a cselekvéses tanulás, és a komplex foglalkozások rendszerén keresztül a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot, felfedezést és gyakorlati problémamegoldást jelent.

Fontos, hogy az óvodai tanulás cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra épüljön. A tanuláshoz szükséges belső motiváltság kialakítását kezdjük el az óvodában. Arra törekszünk, hogy minden gyermek önként és örömmel vegyen részt ebben a folyamatban, hiszen az óvodában szerzett tanulási tapasztalatok a későbbi iskolai tanulási viszonyukhoz is hatással lehetnek.

Mivel a fejlődés üteme minden gyermek esetében más, lényeges, hogy mindegyikük az önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön. Ennek megfelelően differenciált feladatok adásával kell cselekvésre készíteni. A tanulás alapja az óvodapedagógus és a gyermekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva szervez és irányít. Biztosítja a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.

Az óvodapedagógus számára fontos a gyermek folyamatos megfigyelése, a fejlődés figyelemmel kísérése. Meg kell találnia a gyermekek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában egyaránt megoldható a napi élet bármely mozzanatában.

Nagyon fontos a sikerélmény biztosítása a gyermekek számára. Ezáltal erősödik önbizalmuk, bátorságot adnak az újabb, nehezebb feladatok megoldásához. A sorozatos kudarcok bátortalanná, félőssé, visszahúzódnóvá teszik. Alulértékeli önmagát, és alatta marad saját teljesítőképességének.

Fontos az iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka, a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése,

megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

## **2. Társas és közösségi tevékenység**

Már az óvodában törekedni kell a társas kapcsolatok és közösségi tevékenységek kibontakoztatására állandó gyakorlás által. A program azoknak a tulajdonságoknak, képességeknek, készségeknek a rendszerét formálja, amelyek segítségével a gyermek részvétele a mindennapi életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodába lépéssel kezdődik. Egyik legfontosabb időszaka a beszoktatás, amikor megismerkednek a gyermekek az óvodával, az óvodai csoporttal. Elegendő idő biztosításával, sok türelemmel, szeretettel kell megkönnyíteni az új környezetbe, helyzetbe való beilleszkedést.

A közösségi nevelés által kialakul a közösségi érzés, magatartás, mások megbecsülése, közös szokások, a hagyományok tiszteletben tartása. A közösségi

szokások teszik lehetővé, hogy ne zavarják egymást a különböző tevékenységek végzése közben, jó együttműködés alakuljon ki, kísérik figyelemmel egymás tevékenységét, megtanulják a viták le rendezését. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnervizony kialakítása a cél. A gyermek betartja a szokásokat, szabályokat, az óvónő figyelembe veszi a jogos kívánságait.

Mivel a jó közösséget mindig egyéniségek alkotják fontos feladatunk az egyéni fejlesztés. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív kifejlődéséhez.

### **Az óvónő**

- Barátságos, derűs csoportléggé alakítson ki, erősítse a kötődési hajlamot.
- Fejlessze egyénileg a gyermek erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonságait, szociális érzelmeit: együttérzést, segítőkészséget, a bizalmat, a figyelmességet, a fegyelmezettséget, kooperációt, nyíltságot, felelősségtudatot, feladattudatot, szabálykövetést.
- Tegye egyértelművé a gyermek számára mi és miért helyes.
- Formálja a gyermekek egymáshoz való kötődését, segítse a visszahúzódó gyermekeket a kapcsolatteremtésben.
- Alakítsa ki a gyermek „én - tudatát” erősítse a „mi - tudat” létrejöttét.
- Minden gyermeket buzdítson arra, hogy vállaljon feladatot, fogadja el mások terveit, tanuljon esetenként lemondani elképzeléseiről.
- Ápolja az óvoda hagyományait, tegye felejtethetlenné az óvodai ünnepeket.

### **A gyermek tevékenységei**

- Fokozatosan szokjanak be az óvodába, ismerkedjenek meg az óvodai környezettel, pártásaikkal, az ott dolgozó felnőttekkel, ismerjék meg az óvodai napirendet, az óvodai életet.
- Sokféle tevékenységben vesznek részt, (életkoruknak, egyéni képességeiknek megfelelően) az óvodai élet valamennyi területén ismétlődő tevékenységekben, ünnepeken, ünnepélyeken.
- Élményeiket feldolgozzák.

- Tervezik a kellemes élményeket ígérő eseményeket.
- Ajándékot készítenek egymásnak, a felnőtteknek, családtagjaiknak.
- Segítik egymást és a kisebbeket.
- Kirándulásokon vesznek részt.
- Érvényesítik akarataikat, együttműködnek, helyzeteket oldanak meg.
- Különböző munkajellegű tevékenységet végeznek.
- Véleményt alkotnak, döntéseket hoznak.

### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

A kialakult szokások a gyermekek igényévé válik, amelynek természetes módon tesznek eleget.

A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.

Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.

Észreveszik, hogy kinek, miben van szüksége segítségre.

Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.

Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.

Kezdeményezés közben figyelnek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatot.

Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.

Ébredszik bennük a közösségi tudat, örülnek a közösen elért sikereknek.

Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés. Természetes szükségletté válik a közös tevékenység. Képesek „tájékozódni” a közösségben.

Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt. Felismerik, mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe. Érdekli őket mondanivalójuk, munkájuk.

Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.

Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit. Egy-egy társuk iránti kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.

Bíznak önmagukban, társaikban. Az óvodai közösség életét zavaró megnyilvánulást tapasztalva kísérletet tesznek annak megoldásra.

### **3. Munkatevékenység**

A gyermekek életre való felkészítéséhez hozzátartozik a munkatevékenység is, ami azonban az óvodáskor végéig a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutat. Általában, mint a játékot örömmel végzik. A munka elvégzését külső szükségyszerűség indokolja. Valamit teljesítenie kell, ami erőfeszítéssel jár, de az eredmény azonnal érzékelhető, belátható. A legnagyobb motiváló erő ez a folytonos visszajelzés. A munka elvégzéséhez megfelelő ismertekre, készségekre van szükség, amit gyakorlás közben szerez meg. Megtanulja a szükséges eszközök, szerszámok használatát, a munkafolyamatok sorrendjét. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épységüket, nem veszélyeztet. Alapvető követelmény az önállóság biztosítása. A felkínált lehetőségek közül önként választható –azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenység legyen, ne a gyerekekre kényszerített feladat. Legyen a csoport számára természetes dolog, hogyha szükséges mindenki dolgozik. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. Az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket (testápolás,

öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása) az óvodába lépésüktől fokozatosan, amikor már kedvük van hozzá, és képesek rá próbálják önállóan végezni. Minden munkafajtában, naposságban a gyermek saját személyével kapcsolatos munkában, a csoport érdekében végzett munkában minden korcsoportban meg kell teremteni az önálló munkavégzés lehetőségét. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és a mások elismerésére nevelés egyik formája. Ezen a területen is fontos a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevétele.

Minden gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapja és legyen lehetősége a gyakorlásra, ha erre szüksége van. Minden csoportban meg kell keresni a lehetőséget a növények, állatok gondozására, a környezet rendben tartására, a tavasztól őszi tartó kinti tevékenykedésre. Módot kell találni a téli csoportszobai élő sarok gazdagabbá tételére és az esetleges bentis kisállattartásra.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

## **Az óvónő**

- Teremtse meg a munkavégzéshez szükséges nyugodt légkört, alakítson ki olyan szokásokat, készségeket, amelyek a munkavégzéshez nélkülözhetetlenek.
- Ismertesse meg a különböző munkaeszközöket, azok használatát, a munkavégzés célszerűségét.
- Többféle módon biztosítson önálló munkavégzésre alkalmat, teremtse meg a növénygondozás lehetőségét (kerti munka).

### **A gyermek tevékenységei**

- önkiszolgálást végeznek,
- részt vesznek a terem, udvar rendben tartásában,
- segítenek a foglalkozások eszközeinek kiosztásában, összeszedésében,
- bekapcsolódnak az óvoda dekorálásába, díszítésébe,
- segítenek a terem, mosdó takarításában, a játékok tisztántartásában,
- ajándékot készítenek, alkalomszerűen sütnek, főznek, salátát készítenek,
- bekapcsolódnak a növénygondozásba, kerti munkába, madáretetésbe, ágakat hajtatnak, magokat csíráztatnak,
- segítik egymást az öltözködésben, egyéb tevékenységben,
- teljesítik a felnőttek megbízatásait,
- naposi teendőket látják el.

### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

A naposok önállóan felteszik az asztalterítőket, kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, esztétikusan elrendezik az asztalon.

Étkezés után leszedik az asztalt, összehajtják a terítőt.

Összesöprik a morzsát, feltörlik az asztalok környékét.

Játékelrakás után - ha szükséges - eligazítják a tárgyakat.

Figyelemmel kísérik, hogy az udvari játékok a helyükre kerültek-e.

Részt vesznek a csoportszoba átrendezésében.

Virágot hoznak a vázába, az élősarokba terméseket, magvakat gyűjtenek.  
Vigyáznak a terem rendjére, felszólítás nélkül felveszik a leejtett szemetet, helyére teszik a kint felejtett eszközöket.  
Részt vesznek a játékszerek tisztításában, babaruhák mosásában.  
Időközönként nagytakarítást végeznek a játéksarokban.  
Folyamatosan gondozzák az élősarok, az óvodakert növényeit.  
Segítenek a fű gondozásában, összegereblyézik a levágott fűvet. A gereblye és a kapa használatát a homok fellazításával gyakorolják.  
Télen részt vesznek az udvaron a hó eltakarításában, az utak tisztításában.

#### **4. Szabadidős tevékenység**

A szabadidő azoknak az elfoglaltságoknak az együttese, amelyet a gyermek szabadon, kedvére üzhet, pihenés, szórakozás, vagy önfejlesztés céljából.

A szabadidő 4 funkciója: lazítás, szórakozás, fejlődés, kapcsolatok bővítése, sokoldalúan szolgálja a gyermekek fejlődését.

Baráti kapcsolatokat alakíthat ki, kipróbálhatja választási lehetőségeit, megmérheti önmagát, más személyek elfogadásának légkörében.

Szabadidőben még annyi tiltás, utasítás és kötelezettség sincs, mint egyéb tevékenységekben.

Hetenként egy alkalommal hétfő délelőttönként az óvónők biztosítják a szabadidős tevékenységet a csoportokban.

Szervezéséhez ismerjék meg a gyermekek, érdeklődését, kedvenc időtöltését.

- Biztosítsák a társasjátékok feltételeit.
- Törekedjenek a feltételek állandóságának megteremtésére (azonos időben, azonos időtartammal).
- Gondoskodjanak a derűs, elfogadó, támogató légkörről.
- Tegyék lehetővé, hogy alkalmanként a családok is részt vehessenek a gyermekek szabadidős tevékenységében
- Tájékozódjanak arról, hogy a családban milyen szabadidős tevékenységek, kedveltek. Egyéni kívánságok alapján menjenek kirándulni, bábszínházba.

## **X. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE**

A komplex foglalkozások lényege, hogy komplex folyamatokat értelmezzünk az óvodás gyermekek szintjén. A foglalkozások problémacentrikusak, tudatosan integráljuk az adott problémához az ismereteket.

### **1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások**

#### **1.1. Anyanyelv**

A szociális kapcsolatok kiépítésének, az emberek közötti kommunikációnak a legfontosabb eszköze az anyanyelvi nevelés, amely valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Sokféle tevékenység közben a felnőttekhez és társaikhoz való

viszonyának fejlődése közben beszélő környezettel, szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) sajátítja el a gyermek. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van. Általa erősödik a gyermek biztonságérzete, gazdagabbak lesznek ismeretei, alkalmassá válik az iskolai tanulás megkezdésére. Beszédét nagymértékben meghatározza családi nyelvi környezete. Az óvoda anyanyelvi fejlesztés feladatainak a család, a környezet megismeréséből, valamint a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül, kell hatását kifejtenie, melynek során gazdagodik a szókincse, fejlődik nyelvi kifejezőkészsége, beszéd észlelése, beszédértése. Meg kell teremteni a lehetőséget, hogy minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja további élményeket, tapasztalatokat szerezhessen az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Hétfői napokon különösen érdemes lehetőséget biztosítani az otthonról, a külső környezetből hozott sok élmény elmesélésére.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

## Az óvónő

- Az anyanyelvi nevelés feladatait kiemelten tartsa fontosnak, nagy hangsúlyt fektessen az anyanyelvi képességek fejlesztésére, a kommunikációs képességek alakítására a *nevelőtevékenység valamennyi tevékenységi formájában*.
- Teremtse meg azt a légkört, amely alapja a beszédkapcsolatok kialakulásának. Gyakori szeretetteljes beszédkezdemenyezéssel, beszéd kapcsolattal élessze fel a gyermek beszéd kedvét, fejlessze beszéd értését, beszéd készségét.
- Fordítson kiemelt figyelmet a nyelvileg gátolt gyermekekre, derítse fel a probléma okait, keresse a fejlesztés lehetőségeit.
- Tárja fel a gyermek anyanyelvi fejlettségét, kövesse nyomon a beszéd fejlődését, vegye figyelembe képességeit.
- Segítse elő, hogy a gyermekek gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit.
- Szituációs játékokban gyakoroltassa a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, a nyelvi eszközök használatát.
- Alakítsa ki a gyermekben az igényt és a képességet, a beszéd kapcsolatokon alapuló együttműködésre.
- *Az óvodai élet minden területén helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, jól artikulált, megfelelő ritmusban, tempóban előadott versekkel az irodalmi nyelv szépségeivel ismertesse meg a gyermeket. Gazdagítsa a nyelvi kifejezőkészségét, a gyermeki szókincs bővítését.*
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a tapasztalatok alapján a gyermekek kérdéseikre választ kapjanak az okokról és a következményekről.
- A külső világ tevékeny megismerése közben ismertesse meg a gyermeket az anyagok, tárgyak nevével, tulajdonságot, minőséget jelentő kifejezésekkel, viszonyítást kifejező szavakkal.
- Matematikai jellegű tapasztalatokhoz juttatva a gyermeket, ismertesse meg a szaknyelvi kifejezésekkel, fogalmakkal. Segítse elő, hogy a gyermek képes legyen az ítéletalkotás, relációk, mennyiségi és térbeli kiterjedések megfogalmazására.

## **A gyermek tevékenységei**

- A gyermek sokat és örömmel beszél élményeiről, érzelmeiről, félelmeiről, vágyairól,
- beszédhelyzetekben vesz részt, párbeszédet folytat,
- megfogalmazza tapasztalatait, véleményt nyilvánít,
- hangokat, zörejeket ismer fel, játékában utánozza,
- fantázia játékokban vesz részt,
- anyanyelvi játékokban játszik,
- versel, mesél, meseszöveget reprodukál, dramatizál, bábozik,
- hangokat képez, hangsúlyoz, ritmusgyakorlatokat végez,
- légzésgyakorlatokat végez,
- szóbeli leírás alapján hajt végre mozdulatokat.

## **A fejlődés főbb jellemzői óvodás kor végéig**

Aktívan használják a változatos tevékenységek során bővült szókincsüket, nyelvi kifejező készségüket

Figyelmesen hallgatják végig az óvónőt és egymást.

Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igekötőt és igemódokat

A kialakult beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszédük

Mondanivalójukat természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.

Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

*A fejlesztéshez szükséges eszközök*

- Képek az anyanyelvhez.
- GMP beszédészlelést szűrő teszt.
- DIFER programcsomag – beszédhanghallás fejlesztése

### **1.2. Matematika**

A matematikai nevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermekek képességeinek fejlesztésében. Általa fejlődik tapasztalása, emlékezete, problémalátása, konstruáló képessége, ítélőképessége. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben, alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvónő által irányított matematikai megfigyelések, tapasztalatszerzések, a környezetben tett séták, kirándulások alkalmával és szervezett foglalkozásokon valósul meg a matematikai ismeretszerzés.

A foglalkozások felépítése előre átgondolt, de a gyermekek érdeklődése, részképességeinek fejlettségi szintje egyéni ötlete alapján variálható. A játékokat és szabályait a fejleszteni kívánt részképességeknek megfelelően válogatjuk, módosítjuk. A fejleszteni kívánt részképességet szerepjáték keretbe illesztjük, illetve élethelyzetre vetítjük. Minden esetben a fejlesztés alapja, hogy építsen az óvónő a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, az önálló probléma megoldási iránti igényére, sok tapasztalatszerzési, élménygyűjtési lehetőséget teremtve.

A matematikai nevelés anyagát ebben az életkorban elsősorban nem ismeretek, hanem cselekvés és gondolati tevékenységek alkotják. A fejlesztés eredményessége függ a helyes módszerek megválasztásától.

#### Matematikai tartalmú tapasztalatok

- Képes jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezésre, kiegészítésre. Összehasonlításait szóban is kifejezi, és mások megállapításainak igazságát megítéli. Érti, és helyesen használja az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat. (pl: hosszabb, rövidebb, legrövidebb stb. több, kevesebb)
- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tud mérni, összemérés alapján helyes megállapítást tud tenni. Össze tud mérni halmazt párosítással (legalább 10 - ig) az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén.
- Elő tud állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat meg tud számlálni legalább 10 - ig.
- Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszeri tulajdonságokat meg is nevezni.
- Általában 2 - 4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudja építeni.
- Érti, és követni tudja az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között).

#### A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- Tud mennyiségeket összehasonlítani (több, kevesebb, hosszabb, rövidebb, alacsonyabb, magasabb, keskenyebb, szélesebb)
- A mennyiségi viszonyokat ábrázoló képről megfelelő szöveget alkot.
- Tudja a meg és leszámolást a 10-es számkörben.
- Megnevezi a térbeli állások helyzetének irányát (jobb, bal, mögött, előtt, alatt, fölött stb.)
- Alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket válogat szempontok alapján.
- Tud alakzatokat másolni síkban és térben.
- A síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint tudja válogatni (kör, négyzet, háromszög).

#### A fejlesztéshez szükséges eszközök:

- MINIMAT készlet
- Gyöngyök, dominók, kártyák, legó, építőkocka, termékek, játékok.

## 2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

### **2.1 Természet- társadalom-ember**

A környezettel való ismerkedés során az óvodás gyermek az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz szerez tapasztalatokat, az őt körülvevő szűkebb és tágabb természeti –emberi –tárgyi és társadalmi környezetbe.

A tevékenységközpontú program célja az, hogy az őt körülvevő világot a maga egészében ismerje és értse meg az összefüggéseket.

A környezet megismerése közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre épül. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, amelyben érzékeli a szépet, a környezetvédelem fontosságát. Arra törekszünk, hogy minél több tapasztalatot szerezzenek közvetlen környezetükből. Ismerjék meg a községünkben élő állatokat, növényeket, azok életkörülményeit, fejlődését. A jellemző mezőgazdasági terméseket, munkálatokat. A tágabb környezetet (vadas park, erdő, víz stb.) kirándulások, séták alkalmával ismerjék meg. A község hagyományainak felkutatása, azok megismerése szintén a feladataink közé tartozik.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A szóbeli értelmezés a szimbolikus fogalmi gondolkodás elemi szintjéhez közelít, így készítve fel a gyermeket az iskolai tanulásra.

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jutnak a gyerekek, és azokat tevékenységeikben alkalmazzák. Felfedezik a környező világ mennyiségi, formai, kiterjedéssel összefüggéseit. A matematikai műveletek végzése során fejlődik gondolkodásuk, ítélő képességük, önálló véleményalkotásuk, döntési képességük.

## **2.2. A születéstől a felnőtt korig.**

Ezek a komplex foglalkozások a testápolást, a közlekedést, a családdal kapcsolatos ismereteket, a helyes viselkedést és mindazt az ismeretet tartalmazzák, amelyek segítenek a környezetben való szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák, kialakítása valósul meg játékosan, játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában.

Lehetővé teszi a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.

Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

- tudja személyi adatait, lakcím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve,
- megnevezi saját testrészeit, érzékszerveit,
- tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat,
- megnevezi a közlekedési eszközöket, néhány alapvető szabályt,
- ismeri a színeket,
- főbb csoportjaiba tudja helyezni az élőlényeket (ember, állat, növény),
- tud alapvető állatgondozási és növénygondozási műveleteket,
- részt vesz természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények óvása)
- jól használja a megismert kifejezéseket.

### **A fejlesztéshez szükséges eszközök:**

A gyermekek méretének megfelelő szerszámok.

## 2.3. Művészeti tevékenységek

Az esztétikum már kisgyermekkorban is hatással van a gyermekekre. Ezért nagyon fontos, hogy egyszerű, esztétikus, nyugalmat árasztó óvodai környezet vegye körül, amelyben megismeri az őt körülvevő világ szépségeit.

A művészeti nevelés az egyéniség kibontakoztatását jelenti, ezért arra kell törekedni, hogy a gyermek találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, és ehhez nyújtsunk segítséget, ha igényli. Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok szokások a családi a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét is.

A művészeti tevékenységek legfontosabb feladata a kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása. Ehhez azonban elengedhetetlen az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér a változatos és megfelelő mennyiségű eszköz. Minél több eszközt ismernek, és minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú. Fontos az óvónő jó ízlése, hiszen a gyermek rajta keresztül válogat. A művészeti tevékenységek fogalomköre komplex jellegű. Olyan tevékenységeket jelölnek, amelyet játékidőben, vagy a nap folyamán bármikor gyakorolhatnak.

A vizuális nevelés összetett, sokszínű tevékenységeket foglal magába. A gyermek és esztétikum kapcsolatának kialakításában jelentősek a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás és kézművesség. Része még a konstruálás, képalakítás, építés, a műalkotásokkal való ismerkedés, modellezés.

Kialakítja a gyermekben az elemi képolvási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Formálódik a gyermek képzelete, gazdagodik élmény - fantáziavilága, alkotóképessége. Téri, formai, színeképzelet, *a környezet esztétikai alakítása*, szépség iránti vonzódása, értékelő képességének alakulása. Bármikor a nap folyamán a vizuális eszközöket állványról elvehetik, és kedvük szerint dolgozhatnak vele a gyermekek az erre kijelölt helyen.

### 2.3.1. Mese, vers, dramatizálás, bábozás.

Az irodalom kínálja a legtöbb lehetőséget a nyelv művelésére, a nyelvi kultúra elsajátítására. A vers, a mese élmény a kisgyermek számára, érzelmi állapotot hoz létre. A versek, *többszörre játékos mozgásokkal is* összekapcsolt mondókák mondogatása, a mese hallgatása, a mesedramatizálások a mesék újra és újra való átélése jelentősek a gyermek érzelmi életében, fontosak a beszéd nevelés szempontjából is. Az irodalmi nevelésben a mese, vers segíti a gyermeket az emberi kapcsolatok megértésében, erkölcsi érzelmeket, belső élményeket közvetít megmozgatja a gyermeki fantáziát, segíti az esztétikai nevelést.

*A gyermek saját vers- és/vagy mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.*

Mindennap halljanak mesét a gyerekek, kezdeményezéseken, vagy elalvás előtt.

A kezdeményezések anyaga változatos legyen, sok népmesét ismerjenek meg. A népmeséknek erkölcsi tartalmuk van, a jó és az igaz győz a gonosszal, a hazuggal szemben. A mese oldja a szorongást, belső képteremtésre tanít, megfelel az óvodás gyermek

személetemódjának és világképének. Kapjanak lehetőséget a gyerekek önálló szöveg és mesemondáshoz. Megfelelő eszközökkel játsszák, dramatizálják a mesét, bábozzanak.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés s kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

- Szívesen, örömmel hallgatnak mesét, szívesen mondanak mondókákat, verseket, meséket.
- Tudják a megismert szavak jelentését, megfelelően használják azokat.
- Ki tudnak egészíteni szóban ismert meserészleteket.
- Meg tudják jegyezni a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események).
- Képesek a hallottak képi megjelenítésére.
- Részt vesznek dramatizálásban, közös műsorkészítésben.
- Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

### **A fejlesztéshez szükséges eszközök:**

- A meghitt, kényelmes mesehallgatáshoz párnák beszerzése.
- Nézegetésre alkalmas könyvek.
- Bábok (sík, kesztyű, stb.)
- Maskarák különböző ruhadarabok.

### **2.3.2. Vizuális tevékenységek**

A gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, barkácsolás a gyermekek kedvenc tevékenységei közé tartoznak. A műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Biztosítani kell számukra a zavartalan sokrétű tevékenységhez szükséges feltételeket.

A számukra megszokott és elérhető helyen álljon rendelkezésükre mindenféle anyag és eszköz, amivel fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak önállóan. Fontos az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Jól hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek. A játékhoz az önmaguk készítette kiegészítő eszközöket, jól fel tudják használni. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

- Ki tud fejezni képfelületet, elemi térviszonyokat.
- Alkotásaiban hangsúlyozza a jellemző jegyeket, formákat.

- Élmény és emlékezet alapján tud képet alkotni.
- Megfelelően használja, és tisztán tartja az eszközöket. Rendet rak maga körül.
- Tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Megfigyelés után tud formát mintázni.
- Emberábrázolásában megjelennek a részformák, esetleg mozgások.
- Tud tárgyakat elkészíteni saját elképzelése alapján.
- Véleményt alkot saját és társai munkáiról.
- Megbeszélte módon önállóan javítja hibáit.
- Megnevezi a színeket, azok világos és sötét árnyalatait.

#### **A fejlesztéshez szükséges eszközök:**

- színes ceruzák, zsírkréta, vízfesték, ecsetek, tempera, rajzlapok.
- gyurma, só liszt, ragasztó.
- színes fonalak
- termések, magvak, szalmaszálak, kukoricacsuhé stb.

#### **2.3.3.Ének-zene, énekes játék**

Az esztétikai nevelés fontos fejlesztési területe a zenei nevelés. Ahogyan a látvány körülvesz bennünket, körül ölel a hang is.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, minél több zenei élményhez juttatás.

A gyermekek a nap folyamán bármikor szereznek zenei élményeket, énekelhetnek, körjátékot játszhatnak. A foglalkozásokon ezeket tudatos fejlesztéssel megerősítjük, tovább fejlesztjük. Feladatunk az óvodás gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő, felhasználható. Szinte minden ünnephez kapcsolódik dalanyag, melyeket megismertethetünk a gyerekekkel. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Fontos a körjátékokhoz tartozó mozgás, térformák elsajátítása.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Zenei nevelés tartalma: az ének, a zene, és az énekes játékok.

**A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

- Tud hat hangterjedelmű dalokat énekelni, ismert dallamokat dúdolni, dallamot visszaénekelni.
- Megkülönbözteti és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat.
- Kifejezi cselekvéssel az egyenletes lüktetést és dalritmust.
- Felismer dallamotívum alapján hallott dalt, néhány természeti, környezetbeli hangot (többféle zenei zörejangot).
- Hangszereket (ritmushangszereket és a furulya hangját).
- Ismer formaalakítási lehetőségeket (kör, csigavonal).

**A fejlesztéshez szükséges eszközök:**

- Cintányér, furulya, dob, magnetofon, kendők, szalagok, táncos szoknyák, labda, ritmushangszerek.

**3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek**

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és a testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján –az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve- minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

**3.1. Mindennapi testnevelés**

A tevékenység központú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése a testi nevelés fontos feladata. A mindennapi testnevelés a gyermekek testi és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlesztését. A testnevelés fejleszti a gyermekek természetes mozgását, testi képességeiket. Kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodóképességet. A nyugodt, derűs légkörű játékban gazdag, kellő intenzitású, napi 20-30 perces testmozgás hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A mindennapi testneveléshez elsődleges fontosságú a megfelelő hely biztosítása. Lehetőség szerint a szabadban valósítsuk meg a foglalkozások döntő

többségét, álljanak rendelkezésre, az egyensúlyérzék fejlesztésére szolgáló eszközök, mászóakák, függeszkedésre alkalmas köté. Az épületen belül is álljanak rendelkezésre a különböző tornaszerek. Nagy gondot kell fordítani azok épségére, tisztaságára.

Az óvodapedagógus személyisége, a testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a csoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A játékba való aktív bekapcsolódás, a gyakorlatok mintaszerű végzése kedvezően motiválja a gyermekeket. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testnevelés 20-30 perce alatt foglalkozást tart, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, vagy testnevelési játékkal tölti ki az időt.

### **A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:**

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve elsajátítja a természetes mozgások elemeit (fejmelés, kúszás, mászás, ülés, állás, járás, futás).
- különbséget tud tenni a harmonikus, összerendezett járásban, futásban.
- Mozdás közben tud irányt változtatni az irányok megnevezésével.
- Egyensúlyoz egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm) két lábon.
- Tud fél és páros lábon szökdelni.
- Átugrik kisebb akadályokat.
- Tud labdát dobni, megfogni, gurítani, célozni.
- Ismeri a vezényszavakat, tud azok szerint cselekedni.
- Betartja és követi az adott szabályokat.
- Kitaró a mozgásokban.

### **A fejlesztés szükséges eszközök:**

Tornaszőnyeg, bordásfal, tornapad, karikák, szalagok, babzsák, labdák, botok, ugrókötel.

## **XI. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE**

A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai munkához, élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

## **XII. CSOPORTSZERVEZÉSI FORMÁK**

Óvodánkban a gyermekek életkorából és fejlettségi szintjéből adódóan szervezzük a csoportokat. Amennyiben a gyerekek létszáma ezt lehetővé teszi, azonos életkorú gyermekekből, amennyiben ez nem lehetséges különböző életkorú gyermekekből alakítjuk a csoportokat. Ennek értelmében van azonos életkorú gyermekekből álló csoport, részbenosztott

csoport és vegyes életkorú csoport. A csoportok kialakítása minden nevelési évben az adott lehetőségekhez mérten történik, figyelembe véve, hogy a csoportok között a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek arányában való eltérés nem lehet több 25%-nál.

A királyhegyesi tagintézményben vegyes életkorú csoport működik. A község óvodáskorú gyermekeinek létszáma miatt ez a csoportszerkezet a legcélszerűbb.

Az ambrózfalvi egységes óvoda – bölcsődei tagintézményben szintén vegyes életkorú csoport működik.

### **XIII. A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI**

Az óvoda pedagógus számára alapvető feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása. A nevelés és tanulás tervezése egymással kölcsönhatásban valósítható meg. Mindig a négyes feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket, és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. Hosszú távon éves, féléves periódusokban gondoljuk át a fejlesztést. Konkrét formában egy-vagy két hetes periódusokban célszerű ütemtervet készíteni. A gyermekeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok fontos részei a nevelésnek. Ezeknek az előre nem tervezhető tapasztalatok tartalmának megjelenítését biztosítani kell a tervező munkában. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelése a cél, hanem a több alkalommal, sokoldalúan különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. A gyermek fejlődési üteméről feljegyzéseket vezetünk, így konkrét megfigyelések adnak alapot az egyéni differenciált fejlesztéshez.

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani.

A heti rend és a napirend biztosítja az óvodai életrendet és időbeosztást.

**A napirend** általános időkeretei – játék és szabadidős tevékenység 6 óra,

- étkezés, pihenés 3 óra,
- öltözés, tisztálkodás 1,5 óra,
- komplex foglalkozások 35 perc.

Az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható, a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.

**A hetirend**, a rendszerességet biztosítja a napi élet megszervezéséhez. A nevelési év elején a beszoktatásnál rugalmasabb heti rendre van szükség. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását teszik szükségessé.

Az óvónők számára ajánlott heti rend, melynek alapján minden csoportvezető óvónő kialakítja a csoportjának megfelelő megosztásban.

### *Általános tartalma és időkeretei*

naponta 20-30 perc,

naponta 30-35 perc

mindennapi testnevelés

mese, vers

matematika

művészeti tevékenységek

természet, társadalom, ember

Csoportra szabottan az óvodapedagógusok alakítják ki a heti rendet, a nekik megfelelő variációban.

## **1. Az óvodai tervezőmunka írásos dokumentumai:**

### **1.1. Alapdokumentumok:**

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program
- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelvei

### **1.2. Óvodánk dokumentumai:**

- Az óvoda helyi nevelési programja
- Az óvoda pedagógiai működési terve (Éves munkaterv)
- Az óvodai szakmai munkaközösség terve
- A gyermekcsoportok nevelési, tevékenységi programja (Csoportnaplók)
- Fejlődési naplók
- Felvételi-mulasztási naplók

### **1.3. Az óvodapedagógus feladata a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:**

- heti rend és napirend összeállítása
- éves anyaggyűjtés elkészítése
- heti, kétheti tanulási ütemtervkészítés
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- a nevelőmunka folyamatos értékelése.
- pontos, naprakész adatkezelés és nyilvántartás.

## **XIV. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE**

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái

változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde, és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenének be a gyermekek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett kisebbségi szervezetekkel, kisebbségi önkormányzatokkal.

A gyermekek személyiség fejlődésének folyamatában fontos szerepet tölt be az óvodáskort megelőző és az azt követő időszak is. Ezért óvodai nevelésünk eredményessége érdekében kölcsönösségen alapuló kapcsolattartást és folyamatos együttműködést alakítunk ki a családokkal, a bölcsődével, az iskolával, valamint a közművelődési intézményekkel.

A jó kapcsolat kialakítása érdekében az óvoda legyen a kezdeményező.

## **1. Óvoda-család**

Nagyon fontosnak tartjuk a szülőkkel való személyes jó kapcsolat kialakítását, a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítását, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek óvodai beíratásának támogatását, az igazolatlan hiányzások minimalizálását. Arra törekszünk, hogy a családi nevelést kiegészítve a szülők megelégedésére gondoljunk, neveljük, fejlesszük a gyermekeket. Igyekszünk megismerni a családok életét, nevelési eljárásait, szokásait. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy ők is megismerjék az óvoda életét, célkitűzéseinket, programunkat. A gyermekek egyéni fejlődéséről rendszeresen informáljuk a szülőket. Arra törekszünk, hogy minden egyes családdal megtaláljuk az együttműködés módját. Ha szükséges a szülő nevelési szemléletét tapintatosan próbáljuk befolyásolni, ha szükséges segítünk. Szükségesnek tartjuk a szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás biztosítását, óvodánk 10 órás napi nyitva tartásával.

### **A kapcsolattartás elvei**

- A jó szülő - óvoda kapcsolat kialakítása érdekében a kölcsönös nyitottság, őszinteség és bizalom erősítése elengedhetetlen feltétel.
- Az együttnevelés sikerének érdekében érvényesüljön az egymás nevelő munkája iránti megértés, megbecsülés, kölcsönös segítségnyújtás szándéka.
- Az esetleges helytelen nevelési szemlélet, szokások alakítása, befolyásolása nagy tapintattal történjen.
- Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledjen minden családhoz.
- A dolgozók tartsák szem előtt, hogy a családdal kapcsolatos minden információt diszkréten kezeljenek.
- Titoktartási kötelezettség maradéktalan betartása.
- Az óvoda nyitottságának biztosítása.

- A család és az óvoda részéről is törekedni kell, a gyermekkel kapcsolatos naponkénti információ cserére.

#### ***A kapcsolattartás formái:***

- beíratás: az első személyes kapcsolat felvétele
- a szülői értekezletek, tájékoztatás a gyermekekkel
- kapcsolatban, igény szerint előadások szervezése stb.
- családlátogatások, a család nevelési szokásainak megismerése
- nyílt nap, az óvoda életének bemutatása
- egyéni beszélgetések, aktuális problémák megbeszélése
- közös ünnepek, farsang, anyák napja, évzáró
- közös kirándulások
- rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési üteméről,
- a gyermekek alkotásainak megmutatása, elemzése
- a szülők részvételi lehetőségének biztosítása a tevékenységek során
- egyéni beszélgetések gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.

#### **A kapcsolattartás feladatai**

- A családok szociokulturális háttérének, életmódjának, szokásainak megismerése érdekében családlátogatásokat végzünk.
- Tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, az óvoda életéről.
- Különös gonddal készülünk fel az új gyermekek fogadására, beszoktatására.
- Lehetővé tesszük a szülő számára, hogy a beszoktatás ideje alatt együtt legyen gyermekével.
- Megismertetjük a szülővel az óvoda napi -, és házirendjét.
- Különös figyelemmel, tapintattal, és realitással adunk tájékoztatást a gyermekről.
- Biztosítjuk a négy szemköztí beszélgetések lehetőségét.
- Éreztetjük segítő szándékunkat.
- Figyelemmel kísérjük a családok életében végbemenő változásokat.
- A gyermekvédelmi tevékenység érdekében a pedagógiai módszerek alkalmazásán kívül szoros és folyamatos kapcsolatot tartunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Bevonjuk a szülőket az óvodai programok szervezésébe, lebonyolításába, az azokon való részvételre.
- Segítjük a SZMK működését.

Az értékeink megőrzéséhez és továbbfejlesztéséhez az anyagi szükségletek biztosítása egyre nehezebb feladat. Ezért anyagi forrásaink bővítéséhez figyelemmel kísérjük a szakmai pályázatokat. Alapítványt hoztunk létre, amelyhez támogatókat keresünk. Rendvényeket szervezünk, a szülők támogatására építünk.

## **2. Óvoda-bölcsőde**

A csanádpalotai Bölcsőde 2007. szeptemberétől az óvoda egyik tagintézménye lett, így megváltozott az eddigi kapcsolattartás formája, tartalma. Ambrózfalván pedig egységes óvoda – bölcsőde működik, itt is kedvezően változott a gyermekek további sorsa.

Lehetőség nyílt a bölcsőde nevelési gyakorlatának hatékonyabb megismerésére, ami segítheti a gyermekek óvodai beszoktatását, bölcsődéből az óvodába való átmenetet.

A gyermekek fejlettségének megismerésével a fejlesztést arról a szintről tudjuk folytatni, ahova a gyermek a bölcsődében eljutott.

A kapcsolattartás formái:

- megbeszélések
- kölcsönös látogatások
- szülői értekezleteken való részvétel

## **3. Óvoda-iskola**

Együtműködésünket a kölcsönös bizalom egymás munkájának megbecsülése jellemzi. Iskola előkészítő munkánkban arra törekszünk, hogy minden gyermek egyéni képességeinek megfelelően legyen képes az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Az iskolával közös óvoda-iskola átmenetet segítő program alkalmazása. DIFER mérés 4 éves korban, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok.

### **A kapcsolattartás elvei:**

- Az óvoda és iskola kapcsolatában, együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös nyitottság, bizalom.
- Az átmenet érdekében a pedagógusok tegyék lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.
- A kapcsolattartás biztosítsa egymás munkájának megismerését, megbecsülését.
- Biztosítjuk az átmenet folyamatosságát.

### **Az együttműködés formái:**

- kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés, a gyermekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében,
- leendő első osztályt tanító nevelők látogatása a nagycsoportokban, nyílt napon
- szülői értekezleten való részvétel: összevont szülői értekezleten tájékoztatják a szülőket az első osztályt tanító nevelők az iskolába lépés teendőiről
- a nagycsoportos gyermekek látogatása az iskolában: ismerkedés az iskolai környezettel, tanítókkal
- közös rendezvények, ünnepek szervezése.

### **A kapcsolattartás feladatai**

- Az óvodapedagógusok ismerjék meg az iskola nevelési elveit, követelményeit, az iskolai pedagógiai programot.

- Az iskolai pedagógusok óvodai látogatását, az óvodai élet és nevelőmunka megismerését lehetővé tesszük.
- Tájékoztatjuk a tanítókat a gyermekek fejlettségi szintjéről, az egyéni bánásmódról, az esetleges beilleszkedési, alkalmazkodási, tanulási nehézségeikről.
- Közös rendezvényeket, közös ünnepségeket szervezünk. A nagycsoportosokkal iskolai órákat látogatunk.
- Meghívjuk az elsős tanítót szülői értekezletre, a szülők tájékoztatása érdekében.
- Alkalmanként közös szülői értekezletet tartunk.
- Közös megbeszéléseken, nevelési értekezleten beszéljük meg feladatainkat.
- Az óvónő kísérfje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését.

#### **4. Óvoda-egészségügyi szervek**

A háziorvos, fogorvos, védőnők látják el a gyermekek egészségügyi szűrését. Segítséget adnak egészségnevelő programok megvalósításában, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek óvodai beíratásának támogatásában, a korai képességgondozással kapcsolatban tanácsokat adnak.

##### ***A kapcsolattartás formái:***

- szükség szerinti megbeszélések
- évente orvosi vizsgálat minden csoportban
- hallás, látás vizsgálat
- tanköteles korú gyermekek részére iskolai alkalmassági vizsgálat
- negyedévente fogorvosi szűrővizsgálat.

#### **5. Óvoda-közművelődési intézmények**

A közösségi élet alakításának jó nevelési helyszínei a közművelődési intézmények. Programjaikon való részvétel a közös élményeken túl, lehetőséget nyújt a helyes viselkedési, magatartási formák elsajátítására, gyakorlására.

##### ***A kapcsolattartás formái:***

- a gyermekek részére szervezett színházi előadásokon való részvétel
- közös programok szervezése a művelődési házban, farsang, évzáró,
- kiállítások megtekintése,
- ismerkedés a könyvtárral
- könyvtárlátogatás: a gyermekeknek szervezett foglalkozásokon való részvétel, kötetlen beszélgetés

#### **6. Óvoda-fenntartó**

Az intézmény fenntartása, működtetése érdekében lényeges a jó munkakapcsolat kialakítása. Kapcsolatunk egyrészt hivatalos, másrészt segítő jellegű. Problémáink megoldására a kölcsönös nyitottság és együttműködés jellemző.

### ***Az együttműködés formái:***

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- óvodavezető beszámolója
- óvónő részvétele a képviselő-testület munkájában,
- az óvoda képviselete, információáramlás

## **7. Óvoda - Gyermekjóléti Szolgálat**

Kapcsolatunk együttműködő és folyamatos, fontos szerepet tölt be a gyermekvédelmi munkában, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek szüleinek támogatásában, erőforrásainak feltárásában.

## **8. Az óvoda kapcsolata más óvodákkal**

A Királyhegyesi és az Ambrózfalvi tagintézményünkkel folyamatos munkakapcsolat kialakítása. Egymás munkájának megbecsülésén túl, szakmai segítséget is nyújtunk egymásnak.

Egymás hagyományainak, munkájának megismerése, módszertani szabadság tiszteltben tartása mellett szakmai segítség nyújtása, tapasztalatok átadása, közös problémák megbeszélése útján.

Az együttműködés formái:- Kölcsönös látogatások  
Megbeszéléseken, értekezleteken való részvétel  
Közös programok szervezése

## **9. Egyéb kapcsolatok**

Megyei Pedagógiai Szolgáltató Kht. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Nevelési Tanácsadó, Kistérségi Társulás.

A gyermekek fejlődési problémáinak kiszűrésére, a beiskolázáshoz vesszük igénybe segítségüket. Konzultálunk a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek fejlődéséről, megismertet bennünket a fejlődési tervekkel, közösen tervezzük meg a szolgáltatások biztosítását.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a Kistérségi Társulás által felkínált szakmai programokat, továbbképzéseket és érdeklődésünknek megfelelően részt veszünk azokon.

## XV. SAJÁTOS FELADATOK

### 1. Gyermekvédelem

Az óvodai gyermekvédelem célja a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében való segítségnyújtás. Együttműködés a Gyermejkölési Szolgálattal, fenntartóval, az ügyben illetékes szakemberrel.

Az intézményeken keresztül segíti, hogy a gyerekek pozitív természeti és szociokulturális hatásokban részesüljenek, semmiben ne szenvedjenek hiányt szükségleteik ki legyenek elégítve.

Intézményünknek főállású Gyermek és Ifjúsági felelőse van, aki mindenben segít bennünket. Folyamatosan kapcsolatot tart azokkal a családokkal, akik segítségre szorulnak. Mindenben segíti őket és a dolgozók munkáját is. Együttműködik a Családsegítő és Gyermekjölési Szolgálattal is.

#### ***Hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet***

**Hátrányos helyzetű** gyermek az, aki családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

Az átlagosnál nehezebb körülmények között élő, környezeti ártalmaknak kitett,

de normálisan fejlett fiziológiailag sem sérült gyermek. Alapvető szükségleteik kielégítése korlátozottak. Családjuk szűkebb társadalmi környezetük az átlaghoz képest eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren.

*Kialakuláshoz vezető tényező:*

Alacsony jövedelem, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsága, következménye lehet a gyermek esélyegyenlőtlensége.

*Segítségét jelent:*

Anyagi segítség (segély), társadalmi integráció.

Amennyiben a hátrányok halmozódnak, a gyermek halmozottan hátrányos helyzetűvé válik, ami azután veszélyeztetettséghez vezet.

#### ***Veszélyeztetettség***

Veszélyeztetett gyermek az, kinek családjában vagy környezetében olyan ártalmaknak van kitéve, ami testi, szellemi, erkölcsi fejlődését károsan befolyásolja.

*Kialakuláshoz vezető tényezők:*

Elhanyagoló nevelés, gondozás, a családban devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűnözés).

*Következménye lehet:*

A gyermekeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása.

Az óvodába kerülő gyermekek eltérő szociális környezetből kerülnek a közösségbe. Fontos feladatunknak tekintjük az egyéni sorsokkal való törődést. Évenként feltárjuk a gyermekek családi helyzetét hátrányosan érintő, illetve veszélyeztető körülményeket. Segítséget nyújtunk a hátrányok enyhítésére. Alapvető nevelési módszerünk az egyéni bánásmód, személyes kapcsolattartás, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése. Minden szülővel igyekszünk közvetlen viszonyt kialakítani. A gyermekek fejlődését személyes törődéssel segítjük, ami kiegészül a Családsegítő Központ pszichológusának tanácsadásával is. Gyermekvédelmi munkánk fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyet minden óvónő megértéssel és tapintatosan végez. Feladatunk továbbá a gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése, kapcsolattartás a családsegítő szolgálattal, a pszichológussal, szükség szerint a Nevelési Tanácsadóval, Szakértői Bizottsággal.

*A veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjai:*

- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó, elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás.
- Erkölcstelen családi környezet, italozó szülők és bűnöző családi helyzet.
- Egészségügyi okok, súlyos érzékszervi károsodás, súlyos tartós betegség.

## **2. Óvodáink speciális szolgáltatásai**

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatás a *logopédia*.

Speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére, heti 5 órában.

Fejlesztőpedagógiai ellátás a szükséges óraszámban.

Gyógytestnevelés

Hitoktatás

Torna ovi

Rajz ovi

Térítéses színházlátogatás

Ovi-foci

## **3. Sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlesztése.**

*Törvényi háttér:*

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 94. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében:

1. § a **sajátos nevelési igényű** - a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos, valamint a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott - gyermekek óvodai nevelését végző óvoda, a nevelési programját az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint az e rendelet 1. számú mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak figyelembevételével készíti el, illetve fogadja el.

A többségi óvodákban megvalósuló - integrált - nevelés, oktatás főbb irányelvei:

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

### **Óvodáink:**

a) pedagógiai programja figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,

b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógytornász segíti. Közreműködésük kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

A szakemberek a Makó és Térsége Többcélú Társulás pedagógiai Szakszolgálatának munkatársai.

Az integráltan fejlesztett gyermekek számára lehetőségeinken belül biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

**Pedagógiai munkánk kiemelt területei, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekeket figyelembe véve:**

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést, részletes anamnézist készítünk a belépő gyermekekről.
- Kommunikációs nevelés, szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése.
- Érzelmi nevelés, szocializáció, az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.
- Egészséges életmódra nevelés, egészségtudat kialakítása, helyes táplálkozás megismerése.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek, a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, a szülőkkel való partneri együttműködés.

A foglalkozások célcsoportjai: a tehetséges és felzárkóztató foglalkozást igénylő gyermekek. A foglalkozások formája, egyéni és kiscsoportos foglalkozás.

**A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermek integrációs nevelésének alapelvei**

A gyermek fejlődéséhez, fejlesztéshez szükséges egészséges környezet és eszközrendszer

Hangulatosan berendezett csoportszoba és udvar

Lehetőségek kuckók kialakítására

A gyermeke helyes gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.

Az eltérő egyéni igények kielégítése

A személyes intimitás védelme WC használatkor, és más esetekben, ha a gyermek igényli

A különböző családi háttérből érkező gyermekek helyes higiénés és étkezési szokásainak kialakítása

Személyes gondozottság kialakítása,

Fontos a hátrányos környezetből érkező gyermekek számára ezeken felül a mozgás és pihenés összhangjának megteremtése, és egy helyes élet, biológiai ritmus kialakítása,

Az egyéni eltérésekre épülő, de életkoruknak megfelelő terhelést adjunk a gyermekeknek.

Fejlődésüket mindig önmagához mérjük, és a kis lépéseket is becsüljük meg, dicséréssel jelezvén, hogy sikerélményhez juttassuk.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető.

#### **Szolgáltatásaink:**

Ingyenes: fejlesztő pedagógiai foglalkozás, logopédia, gyógytornász, orvosi, fogorvosi, védőnői ellátás,

*A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő óvodapedagógus feladatai:*

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

## XVI. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

### **1. Az óvodába lépés és a beiratkozás feltételei:**

Közüktatási Törvény 65.§.

a.) Az óvodai felvétel jelentkezés alapján történik. Óvodába az a gyermek vehető fel, aki a harmadik életévét betöltötte. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti. Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása az óvodai nevelési évben folyamatosan történik.

b.)” Az óvodai felvételtől az óvoda vezetője dönt.”

c.) Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembe vételével.

A Napsugár Óvodában a gyermekek felvételének gyakorlata:

- A beíratás minden év május első hetében történik meghirdetés alapján, illetve folyamatosan.
- A gyermekek adatait a Felvételi Naplóba rögzítjük
- Megbeszéljük a szülővel a gyermek várható óvodába lépését.
- Az elbírálásnál figyelembe vesszük, hogy a gyermek megfelel-e az óvodába lépés feltételeinek:
- beszél-e, érti-e a felnőttek kérését, alapvető szükségleteit három éves szinten el tudja-e végezni, szobatiszta-e.

**Beóvodázási program:** a helyi önkormányzat nyilvántartása alapján az óvodáskorú gyermeket nevelő családok felkeresése, az óvodázás előnyeinek, szükségességének felvázolása és a beóvodázás elvégzése és a minél hosszabb óvodai nevelés biztosítása.

### **2. Az iskolába lépés feltételei**

Az iskolába lépésnek a kritériuma az iskolai életre való alkalmasság.

Megszűnik a gyermek óvodai elhelyezése, ha a gyermeket felvették az iskolába.

A gyermekek iskolai felvételének gyakorlata:

Az általános iskola igazgatója tájékoztatást küld az óvodának és a szülőknek az iskolai beíratás napjáról, helyéről, időpontjáról és arról, hogy milyen adminisztratív, formai kellékek szükségesek a beíratáshoz.

## **XVII. ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZER**

### **1. A nevelési programunkat meghatározó szakmai dokumentumok**

- Óvodai Nevelés Országos alapprogramja
- Tevékenységközpontú Óvodai Program
- A Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek Nevelésének Irányelvei

### **2. Óvodánk írásos dokumentumai:**

- Helyi Óvodai Nevelési Program
- Éves Munkaterv
- Csoportnapló
- Fejlődési Napló

*Az óvoda éves munkaterve, pedagógiai működési terve*

- Aktuális szervezési, tanügy igazgatási feladatok
- A helyi program kiemelt feladatai
- Elemzés, értékelés
- A csoportok látogatásának tervezése

*Az óvoda szakmai munkaközösség terve*

Pedagógiai megfigyelések, bemutatók tervezése, feltáró, elemző munka

*A gyermekcsoportok nevelési, tevékenységi programja*

- Szokás és szabályrendszer tervezése (időkeret félév)
- Eseményterv, programterv (időkeret félév)
- Tevékenységek fejlesztési terve (időkeret két hét)
- Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma, egyéni fejlettséget diagnosztizáló fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely kiterjed a nevelési és tanulási folyamatokra.

*A gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgálja a fejlődési napló*

*Felvételi mulasztási napló*

A gyermekek óvodai jelenlétének nyilvántartása

Pontos adatkezelés, naprakész nyilvántartás.

### **3. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése**

*Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógia gyakorlat segítése és fejlesztése.*

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése

- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- a helyi nevelési program megvalósításának nyomon követése,
- ellenőrzése

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, így az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata.

Fontos a körültekintő, objektív értékelés. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott tervek számonkérése.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik.

- a gyermekek fejlettségének értékelése
- az óvónők gyakorlati munkájának értékelése.

A gyermekcsoportok fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések eredményeinek, valamint az egyéni munkák áttekintése alapján történik. Az óvónők pedagógiai munkájuk értékelésével, képesek legyenek a megújulásra, a fejlődésre. Az ellenőrzés a tanév folyamán előre ütemezetten történik, az óvoda éves munkaterve tartalmazza. A nevelési év végén összegző értékelés készül. Kiemelt jelentőségű a kimenet az iskolába lépés szorosabb ellenőrzése, értékelése.

#### **4. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése**

A gyermekcsoport nevelési tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek.

A terv nem megmásíthatatlan. Az élethelyzetek, az aktuális feladatok befolyásolják a folyamatot.

Az óvodavezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a helyi program célját és feladatát. Az év végén az óvónők szóbeli értékelést végeznek a gyermekek közösségi életének és egyéni fejlődésének alakulásáról.

Minden csoportban érvényesülnie kell az egyéni képességfejlesztésnek.

Minden óvónőnek tudnia kell, hogy az egyes gyermekeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy az önmaga lehetőségeihez képest optimálisan fejlődjön. Ehhez nagyon fontos a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése. Követnie kell fejlődési ütemét, jelezni a lemaradásokat, az egyénhez kötődő feladatokat.

*Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai:*

Önállóság fejlődése:

- önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)
- egyéni jellemzők

#### Játék:

- a gyermek élményanyaga a játék fejlődése, fajtái, sajátossága
- együttműködés a játékban
- a gyermek helye a játszócsoportban
- érzelmi megnyilvánulások

#### Szociális magatartás:

- beilleszkedés
- önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása)
- kapcsolatteremtő képesség
- együttműködés a tevékenységekben (kitartás,
- fegyelmezettség, baráti kapcsolatok).

#### Kommunikációs képesség:

- beszédhallás, beszédértés
- hangok ejtése, szókincs
- mondatszerkesztés
- folyamatos, összefüggő beszéd, önálló történet elmondása

#### Kognitív képesség:

- vizuális érzékelés, alaklátás, forma állandóság (alak, forma, méret, szín, rész, egész viszony)
- téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok)
- észlelt összefüggések, vizuális megfogalmazása
- gondolkodási műveletek
- verbális, vizuális memória és figyelem tartósságának
- terjedelme

#### Motoros képesség:

- nagy mozgások (tempója, ritmusa, iránya)
- finom motorika
- szem-kéz, szem-láb koordináció
- kezesség
- testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldalosság)
- testrészek mozgatása

A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése folyamatosan történik. A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

## **5. A program ellenőrzése, értékelése**

A program gyakorlatban történő bevalását az értékelések tapasztalatai mutatják meg. A program céljai és a megvalósulás szintjét összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat.

Az óvoda nevelési programjának értékelése első alkalommal, a program beindítását követő első nevelési év végén, majd 3 évenként kerül sor. A 3 éves munka értékelését követően valósulhat meg az esetleges programmódosítás. Az értékelést az óvodavezető és a nevelőtestület végzi, ha szükséges szaktanácsadó segítségét kérve.

*Szemponatok a program gyakorlati megvalósulásának értékeléséhez:*

- A gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő, fejlesztő hatások, tapasztalható-e viselkedésükben változás, fejlődés.
- Milyen eredményeket hozott a program a szocializáció terén, a megismerésben a kommunikációban. Mennyire biztosította a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit
- A nevelőtestület pedagógiai kultúráját milyen mértékben befolyásolta a program.
- Mit mutattak a szülők visszajelzései.

*Az értékelés kiterjed:*

- a. A dokumentum elemzésére
  - az óvoda nevelési programjának és a nevelési tervek összevetése
  - fejlesztési területek összehangolása
- b. A feltételek vizsgálatára:
  - a nevelőtestület munkájára
  - a gyermekek összetételére
  - anyagi, tárgyi körülményekre
- c. A módszerek vizsgálatára:
  - közvetlen megfigyelés
  - foglalkozások, tevékenységek megtekintése
  - értekezletek tartása
  - műhely munka

## **6. Az óvodai Integrációs Program intézményi önértékelése eredményességének mérése**

- intézményi önértékelés készítése az Országos Oktatási Integrációs hálózat ajánlása alapján.
- eredményesség, az indikátorok teljesülése: beóvodázási arány, hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, iskolaérettség elérése. Mindezek mérése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat indikátortáblát tartalmazó ajánlása alapján.

## **7. A programmal kapcsolatos egyéb intézkedések**

### *A Helyi Óvodai Nevelési Program módosítása*

A helyi Óvodai Nevelési Program módosításának lehetséges indokai:

- jogszabályváltozások
- szervezeti átalakítások
- ha a testület más program bevezetéséről dönt.

*A Program nyilvánosságra hozatala:*

A Helyi Óvodai Nevelési Program nyilvános, megtekinthető az óvodákban.

*A Program érvényességi ideje: A nevelőtestület határozata alapján visszavonásig érvényes*

### **Felhasznált irodalom:**

1. Az Óvodai Nevelés Programja  
Országos Pedagógiai Intézet 1989.
2. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja  
SEMIC Interprint Nyomdai és Kiadó KFT. Budapest 1996.
3. Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin:  
Játék - mozgás - kommunikáció óvodai program  
Alcius BT. Budapest 1998.
4. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltétel  
rendszere  
Alcius BT. Budapest 1997.
5. dr. Pereszlényi Éva: Óvodai program írás felkészítő tanfolyamának jegyzetei:  
1998. Szeged
6. Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program.

## 1.sz. melléklete

### INDIKÁTORTÁBLÁZAT

| Mutató megnevezése<br>(mértékegységgel)                                                                                                                                                                                                                    | Célérték                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A HHH gyerekek beóvodázási mutatójának megtartása, illetve a 100%-os beóvodázás megvalósítása.</p> <p>A gyerekek rugalmas beszoktatása. Napi kapcsolattartás a szülőkkel. Kommunikációs délutánok, közös ünnepek (farsang, anyák napja) szervezése.</p> | <p>Az óvoda és a család kapcsolatának szorosabbá tétele.</p>                                     |
| <p>Az iskola és az óvoda kapcsolattartásának rendszeressé tétele.</p> <p>Iskolalátogatás a leendő elsőosztályosokkal, közös foglalkozás az iskolásokkal. Mérés-értékelés. Nyomonkövetés.</p>                                                               | <p>Óvoda-iskola átmenet magasabb szakmaiságának megvalósulása.</p>                               |
| <p>Közös óvoda-iskola átmenetet segítő program: DIFER mérés.</p> <p>A HHH gyerekek fejlesztésének megalapozása.</p>                                                                                                                                        | <p>A gyermekek fejlettségi szintjének megismerése a HHH gyerekek fejlesztésének megalapozása</p> |
| <p>Az iskolások kulturális rendezvényeinek, ünnepségeinek rendszeres látogatása a nagycsoportosokkal.</p> <p>A pedagógusok ismerkedése az iskola leendő tanulóival.</p>                                                                                    | <p>Az óvodások iskolai élettel való megismertetése</p>                                           |
| <p>A társadalmi-szakmai környezettel való szoros együttműködés.</p> <p>Fenntartás</p>                                                                                                                                                                      | <p>Kölcsönös kapcsolat fenntartása.</p>                                                          |

**AMBRÓZFALVI**

# **EGYSÉGES ÓVODA-BÖLCŐSŐDE**

## **SZAKMAI PROGRAM**

**„ A kisgyermeknevelés olyan láthatatlan befektetés, ami csak sokkal később kamatozik az emberi kapcsolatok minőségében, az egyének élettörténetében”**

## I.

### 1. BEVEZETÉS

Bölcsődei szakmai programunk szervesen kapcsolódik óvodai helyi nevelési programunkhoz. A nevelési célok, a nevelés alapelvei, a tevékenységformák hasonlóak, bár figyelembe kell vennünk az életkori sajátosságokat. A fő tevékenységi területek ugyanazok, de más hangsúlyt kapnak.

A 2009. szeptember 1-től megvalósulható egységes óvodai-bölcsődei ellátás újabb kihívásokat jelentett számunkra. A két évet betöltött bölcsődés korú gyermekek óvodai csoporton belüli ellátása szakmai munkánkat tovább színesíti.

Amennyiben óvodai csoportunk létszáma engedi, alkalmazkodva a környezet, a család, a társadalom elvárásaihoz, biztosítjuk kistélepüléseinken a gyermekjóléti alapellátás részeként, a két évet betöltött kisgyermekek napközbeni ellátását.

Szeretnénk segíteni a szülőket, hogy korábban visszamehessenek dolgozni, esetleg elhelyezkedésük nagyobb lehetősége miatt tanulmányokat folytathassanak.

Sajnos az is előfordulhat, hogy a gyermek védelme érdekében korábban van szükség az intézményes nevelésre, mivel szociális és egyéb okok miatt a gyermek egészséges fejlődése otthoni körülmények között nem biztosított.

Szeretnénk a feladatot magas színvonalon, mindenki megelégedésére végezni.

### 2.GYERMEKKÉP

A Bölcsődei Országos Alapprogram által meghatározott elveknek, - miszerint minden gyermek külön fejlődő személyiség, akinek sajátos, életkori és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak – megfelelően, vegyes életkorú óvodai csoportjainkban, vállaljuk a második életévüket betöltött kisgyermekek gondozását, nevelését.

A kisgyermek életében az első 3 év az első kötődések, a korai szocializáció időszaka, döntő jelentőségű a későbbi személyiségfejlődésben. A bölcsődei nevelés megosztja a szülőkkel a nevelés gondjait, hiszen az anya távolléte alatt mi gondoskodunk a kisgyermek egészséges fejlődésének feltételeiről.

Szeretnénk, ha bölcsődés gyermekeink érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkörben, egyéni és életkori sajátosságaiknak megfelelően fejlődjenek.

## II.

### **2. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS CÉLJA:**

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi / etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzetiségi/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése. A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében pedig minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

### **3. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPELVEI**

#### ***a. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete***

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Mindezek értelmében fontos tehát a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsőde életébe.

#### ***b. A gyermeki személyiség tiszteletének elve***

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítségigénye / ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg.

A bölcsődei nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.

#### ***c. A nevelés és gondozás egységének elve***

A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

#### ***d. Az egyéni bánásmód elve***

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

A gondozónő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Fontos, hogy a bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. A gondozónő elfogadja, tiszteletben tartja a gyermek, vallási, nemzetiségi/etnikai, kulturális ... stb. hovatartozását, és a lehetőségek szerint segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

#### ***e. A biztonság és a stabilitás elve***

A gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („saját” gondozónő-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

#### ***f. Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve***

A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenység-specifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek meghallgatása, véleményének figyelembevétele, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítása a bölcsődei nevelés-gondozás egyik kiemelt feladata.

A gondozónő az élményszerzés lehetőségének biztosításával, saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást.

#### ***g. Az egységes nevelő hatások elve***

A nevelés értékközvetítés és értékteremtés egyben.

Eredményessége érdekében fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó felnőttek – a közöttük lévő személyiségbeli különbségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, a kompetenciájának és pillanatnyi szükségleteinek megfelelő fizikai és érzelmi biztonság és

szeretetteljes gondoskodás nyújtásában, öntevékenységeinek biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék.

#### **4. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FELADATAI**

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának biztosításával, 2 éves kortól a testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére törekvés. A sajátos nevelési igényű gyermekek habilitációjának és rehabilitációjának segítése a gondozás, nevelés, az egyéni és a csoportos foglalkozások keretében, a gyógypedagógus irányítása alapján.

##### ***3.1. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása***

- a harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása
- a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése,
- egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás),
- szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

##### ***3.2. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése***

- derűs légkör biztosítása, az intézménybe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában,
- a gondozónő-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése,
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az én tudat egészséges fejlődésének segítése,
- a bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- lehetőségteremtés a gondozónővel és/vagy a társakkal közös élmények szerzésére az önérvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését,
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelése-gondozása speciális többlet-törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

### **3.3. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése**

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása,
- az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése,
- ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

## **5. A BÖLCSŐDEI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI**

### **5.1. Kapcsolat a szülőkkel**

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a szülők és a gondozónők közötti partneri kapcsolat kialakítása elengedhetetlen feltétele a gyermekek harmonikus fejlődésének. A szülő ismeri legjobban a gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a gondozónőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A gondozónő pedig, mint szakember, szaktudásával, tapasztalataival tudja segíteni a szülőt gyermeke nevelésében.

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről; ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A korrekt partneri együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a hitelesség, a személyes hangvételű (de nem bizalmaskodó), etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó, tapintatos, folyamatos kommunikáció, az információ megosztása.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, egyéni kapcsolattartási formák: pl. beszélgetés érkezéskor és hazamenetelkor, üzenő füzet, családlátogatás, csoportos kapcsolattartási formák: szülői értekezletek és szülőcsoportos beszélgetések, hirdetőtábla, nyílt napok, írásos tájékoztatók, szervezett programok, stb.

A *családlátogatás* célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a szülőknek otthoni környezetben való megismerése, ezért lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a gondozónőket, akikre gyermekét bízta.

A családi élet az emberek intim szférájához tartozik, ezért a családlátogatás lehetőségének ajánlásakor, az időpont megválasztásakor, a családlátogatás alatt és után a család kívánságait tiszteletben kell tartani.

*A szülőcsoportos beszélgetések* tematikus beszélgetések a csoport gondozónőinek vezetésével a csoportba járó gyermekek szüleit foglalkoztató nevelési témáról. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedérepertoár bővítésére. A gondozónőktől kapott indirekt megerősítések jó irányba befolyásolják a szülők nevelési szokásait.

*A szervezett programok* a családok igényeihez igazodó többlet-lehetőségek a családok segítése, a szülői kompetencia növelése és a család és a bölcsőde közötti kapcsolat erősítése érdekében. A tájékozottság gyarapításával nagymértékben hozzájárulhatnak a szülői kompetencia fejlődéséhez, a családi nevelésnek és a gyermek fejlődésének segítéséhez.

## **5.2. Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás**

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy az apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A kisgyermek és a gondozónő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stresszreakciók (pl. étkezési, alvási nehézségek, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, a szülőhöz való fokozott ragaszkodás, a viselkedésben, szokásokban, az önállóság terén jelentkező esetleges változások stb.). súlyosságát, időbeni elhúzódását.

## **5.3. „Saját gondozónő”- rendszer**

A „saját gondozónő”- rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része, a bölcsődés korú gyermekeink tartoznak a gondozónőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját gondozónő” szoktatja be a gyermeket, és a bölcsődés korszak egész időtartama alatt ő a gondozónője.

Mivel az egységes óvoda-bölcsődei rendszer csak egy gondozónős, igyekszünk úgy beosztani munkaidejét, hogy az a leghatékosabban segítse a szakmai feladatok ellátását.

Elsősorban a „saját” gondozónő segíti át a gyermekeket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken. Ezen kívül az óvónők szakmai kompetenciáit is fejleszteni kell a bölcsődei nevelésben. Az ilyen irányú továbbképzés, önképzés elengedhetetlen a gondozó-nevelő munkában.

## **5.4. Gyermekcsoportok szervezése**

Az egységes óvoda- bölcsődei gyermekcsoport létszámát jogszabályok határozzák meg. Ennél magasabb létszám szakmailag nem fogadható el, a megengedettnél több gyermek nem csupán

ellátási problémát jelent a gondozónőnek, valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára, kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

## **5.5. Napirend**

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg – s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját gondozónő-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele.

Csoportjainkban a bölcsődés korúaknak külön napirendje van, ami elválik az óvodásokétól.

### **NAPIREND /ŐSZI/**

**7.00 - 8.10 A gyermekek érkezése, gondozási feladatok, játék**

**8.10 - 8.30 Reggelizés, játék**

**8.30 - 9.35 Gondozás, szájápolás, játék a csoportszobában**

**9.35 - 9.50 Tízórai, játék a csoportszobában**

**9.50 - 11.00 Jó idő esetén öltözködés, udvari játék**

**Rossz idő esetén játék a csoportszobában**

**11.00 - 11.30 Gondozás, folyamatos készülődés az ebédhez, játék**

**11.30 - 12.00 Ebédelés, játék**

**12.00 - 15.00 Alvás, ébredés szerinti gondozás, játék**

**15.00 - 15.35 Uzsonnázás, játék**

**15.35 – 17.00 Játék, hazamenetel**

## **5.6. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel**

### **5.6.1. A bölcsődék kapcsolata a bölcsődei hálózaton belül**

A bölcsődei hálózat fontos intézményei, szakmai központjai a regionális módszertani bölcsődék, melyeknek feladata az egyes bölcsődék szakmai működésének segítése és folyamatos figyelemmel kísérése.

Mivel az egységes óvoda-bölcsőde teljesen új formája az alapellátásnak, még járatlan utakon, magunknak kell kitapasztalnunk milyen módszertani, szervező, pedagógiai eljárások célszerűek, és hatékonyak, mi szolgálja leginkább a kisgyermekek érdekét. Ennek érdekében folyamatos kapcsolattartásra van szükség a két intézményegységünk között.

### **5.6.2. Egyéb kapcsolatok**

- Védőnői Szolgálat,
- Háziiorvosi Szolgálat,
- Családsegítő, és Gyermekjóléti Szolgálat Csanádpalota
- Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat,
- Gyámhatóság, gyámügyi előadó
- Nevelési Tanácsadó Makó
- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Szeged

## **6. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FŐBB HELYZETEI**

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A bölcsődei élet legyen élvezetes, részvételre motiváló és kielégítő tanulási élményeket biztosító, társas közegben zajló, interakciót ösztönző. A gyermekek számára biztosítani kell, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében. Kiválasztásában, alakításában.

Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek tiszteletének kialakítása.

### **6.1. Gondozás**

Bensőséges interakciós helyzet gondozónő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A személyes és a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a gondozónó figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicséréssel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet), a sikertelenségért viszont nem jár elmarasztalás. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a gondozónőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

## **6.2. Játék**

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. A gondozónó a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Csoportjainkban értelemszerűen a játéktevékenységek az óvodás korosztállyal együtt folynak. Fontosnak tartjuk azonban, hogy ennek a korosztálynak megfelelő játékeszközök, hely, „kuckók” is biztosítva legyenek.

### **6.2.1. Mondóka, ének**

A sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre változatos lehetőséget biztosít az óvodai környezet. Ehhez kapcsolódóan, vagy más helyzetekben, időpontokban, a gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömeleményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

### **6.2.2. Vers, mese**

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra,

ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókinccse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Az ilyen jellegű kezdeményezések a csoporton belül mindenkinek szólnak, ezeken a foglalkozásokon részt vehetnek a bölcsődés korúak is. Ezen kívül külön a legfiatalabb korosztálynak is szólhatnak.

### **6.2.3. Alkotó tevékenységek**

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény.

A gondozónő, óvónő a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

### **6.2.4. Egyéb tevékenységek**

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, az egymásról és a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak. Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikuma iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

## **6. 3. Mozgás**

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermekek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása.

Fontos szempont, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, a tornaszobában több lehetőség adott, mint szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A csoportszobában is szükségesek nagymozgásos játékok.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

## **6.4. Tanulás**

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye. A bölcsődei nevelés-gondozás területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és/vagy információszerzési folyamat tanulás, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és/vagy a gondolkodásban.

A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenység, ill. tevékenységbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. A tanulás formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a gondozónő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

## **7. DOKUMENTÁCIÓ**

A bölcsőde a gyermek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazott módon dokumentációt vezet.

A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történjék. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja.

A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyyszerűség (objektivitás), a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség, ill. a folyamatosság.

A dokumentáció készítéséhez alkalmazott módszerek, és eszközök kiválasztásánál különösképpen tekintettel kell lenni a kisgyermekek fokozott biztonságigényére (személyi- és tárgyi környezet állandósága, az adott helyzetnek a kisgyermek megszokott, számára elfogadott élethelyzetekhez való hasonlósága).

A dokumentáció vezetéséhez kérni kell a szülők hozzájárulását, a rögzítetteket kérésre a szülőknek meg kell mutatni.

A dokumentáció vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat a legmesszebbmenőkig figyelembe kell venni.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a korai fejlesztés és gondozás feladatait – a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményére épített – fejlesztési évre készített egyéni fejlesztési terv alapján kell végezni. Az egyéni fejlesztési tervet a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta) készíti el.

Az egyéni fejlesztési tervnek tartalmaznia kell az értelmi fejlesztés, a hallásfejlesztés, a látásfejlesztés, az adaptációs tréning, a mozgásfejlesztő terápiák, a pszichológiai fejlesztés feladatait.

A fejlesztést - gondozást végző gyógypedagógus (terapeuta) központilag kiadott nyomtatványon egyéni fejlesztési naplót vezet.

A gyermek fejlődését a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta), központilag kiadott nyomtatványon értékelő lapon értékeli.

Az egyéni fejlesztési tervet és az értékelési lap egy példányát megküldi a Szakértői és Rehabilitációs Bizottságnak, illetve a szülőnek, egy példánya az ellátó intézményben marad.

**Alkalmazott dokumentáció:**

- Fejlődési táblázat, törzslap
- Megfigyelési tapasztalatok rögzítése
- Csoportnapló, eseménynapló
- Üzenő füzetet.
- Bölcsődei jelenlét kimutatás
- Egyéni fejlesztési terv

## **8. FEJLŐDÉS LEGGYAKORIBB JELLEMZŐI A BÖLCSŐDÉS KOR VÉGÉRE**

- nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel,
- már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,
- jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára,
- környezete iránt nyitott, érdekli minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben,
- gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel, gyermekkel,
- a gyermekek többsége szobatiszta.

Csanádalberti, 2011. szeptember 1.

Farkasné Havrán Ildikó  
tagintézményvezető

## LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

### Egyetértését nyilvánította:

Dér István Általános Iskolai Tagintézmény Iskolaszéke nevében,  
Napsugár Óvoda és Bölcsőde Szülői Szervezete nevében,  
A Királyhegyesi Óvodai Tagintézmény nevében,  
Az Ambrózfalvi Egységes Óvoda – Bölcsőde Tagintézmény nevében:

2011. december .....

.....  
Iskolaszék

.....  
SZSZ elnök Csanádpalota

.....  
SZSZ elnök Királyhegyes

.....  
SZSZ elnök Ambrózfalva

### A Programot elfogadta:

Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású  
Közüktatási Intézmény Nevelőtestülete

2011. december .....

.....  
Farkasné Havrán Ildikó  
Ambrózfalvi tagint. vez.

.....  
Stranszky Jánosné  
Királyhegyesi tagint.vez.

.....  
Fülöp Viktorné  
Csanádpalotai tagint.vez.

.....  
Schüsler Istvánné  
intézményvezető

### Jóváhagyta:

Csanádpalota Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete.....  
számú határozatával.

Kovács Sándor  
polgármester